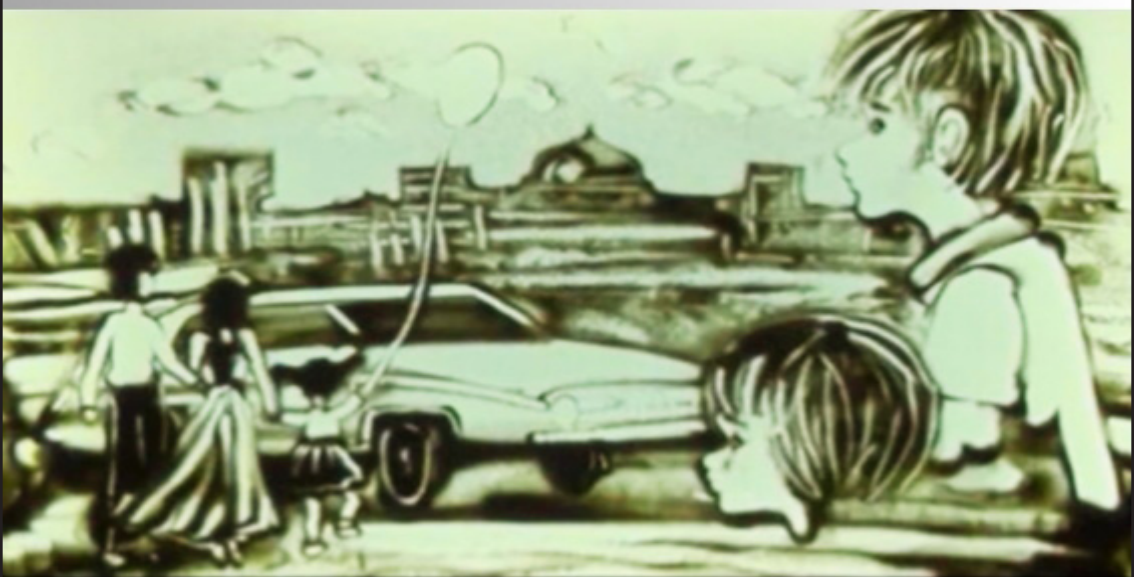

LÊ VĂN TRƯƠNG

HAI ĐỨA BÉ MỒ CÔI

TIỂU THUYẾT XÃ HỘI

NHÀ XUẤT BẢN HƯƠNG SƠN
14bis PHỐ GIA LONG - HANOI

HAI ĐỨA BÉ MỒ CÔI

LÊ VĂN TRƯỜNG

Lê Văn Trương (1906-1964), bút hiệu Cô Lý, là nhà báo, nhà văn Việt Nam thời tiền chiến.

Theo nhiều nhà nghiên cứu văn học Việt, hiện nay (2009), ông được xem là cây bút có số lượng tác phẩm nhiều nhất.

MỤC LỤC

Chương Thứ Nhất	6
Chương Thứ Hai	50
Chương Thứ Ba	92
Chương Thứ Tư	133
Phần Thứ Năm	173
Phần Thứ Sáu	211
Phần Thứ Bảy	251

Chương Thứ Nhất

Thằng Tích không bao giờ biết mặt mũi thầy nó. Từ khi nó biết... nhìn, nó chỉ nhìn thấy hai con mắt của một người đàn ông dữ tợn nhìn nó một cách, nếu không hẳn là thù oán thì cũng là cực kỳ ghét bỏ. Nó ghét cái nhìn cũng như cái nhìn ấy ghét nó.

Mà từ khi nó biết... nghe, nó chỉ nghe thấy người đàn ông ấy rửa nó sau khi đã khào những cái nên thân vào đầu nó :

- Đồ ăn báo, chết mẹ mày đi !

Câu rửa ấy in sâu vào khối óc thơ ngây của nó, rồi đem đến cho nó một quyết định : «Không bao giờ ăn báo ai để cho người ta có thể rửa mình và khào mình».

Vì thế cho nên một buổi trưa mùa hè Hà Nội nóng như một lò bánh tây, nó rời bỏ cái địa ngục của người ta gọi là nhà ra đi tìm kẻ mưu sinh.

Năm ấy nó lên chín. Nó xét thấy có đủ sức lực và trí khôn để nuôi sống. Nó cả quyết như thế, nó tin chắc như thế sau một trận thượng cẳng chân, hạ cẳng tay của dượng nó, và sau một hồi «đào ông bới cha» làm cho nó đau đớn cũng chẳng kém đòn đánh.

7 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

Dượng nó đánh nó chán, chửi nó chán rồi uống rượu, rồi say rượu, rồi ngủ ngáy pho pho. Mau mau nó đưa con cái Tý cho thằng Háu là đứa em đầu lòng của dượng nó, năm ấy kém nó có ba tuổi, rồi ra khỏi túp nhà lá tồi tàn

Đã qua cái ngõ lầy lội, gần đến phố Khâm Thiên, nó sực nhớ ra rằng còn cái Tý chưa ăn cơm, nó lại quay lại định bụng nhá cơm món cho con cái Tý rồi mới đi. Nhưng nó vừa đến đầu nhà thì đã nghe thấy tiếng dượng nó gầm lên như hổ :

- Thằng ông mãnh ! thằng ăn hại ! đi đâu không dỗ em để nó khóc thế ?

Nó lại vội vàng quay ra.

Thì ra vì thằng Háu không biết bế em, để em khóc làm cho dượng nó thức dậy. Những khi dượng nó đang ngủ, bị dở giấc như thế, dượng nó đánh nó thì phải biết. Sợ bị dượng nó tìm về để đánh, nó cầm cổ chạy.

Ra đến phố Khâm Thiên, nó gặp thằng Sộc lưng- thững đi về :

- Anh Tích đi đâu đấy ? Về lấy cơm cho em ăn chứ

Thằng Sộc là đứa con thứ hai của dưỡng nó. Người ta gọi nó là thằng «Sộc» vì lúc nào nó cũng thò lò mũi xanh.

Nó xoa đầu em :

- Cơm hết rồi, còn một ít phải để nhai cho con Tý.

Thằng Sộc oà khóc :

- Thế em không có cơm a ?

Theo thói quen, thằng Tích quắc mắt :

- Mày vừa ăn buổi sáng còn ăn gì ? Đùa lắm thì đừng chóng đói à ?

Thằng Sộc im ngay tiếng khóc, nhưng miệng vẫn còn mếu xệch :

- Em có đùa nhiều đâu.

Phút từ biệt vẫn là cái phút làm cho người ta cảm động, thằng Tích nắm tay em, rồi vỗ vỗ vào bàn tay.

- Thôi mày hãy chịu khó chờ để tao ra chợ xem u đã kiếm được gạo chưa, tao lấy về thổi cho mà ăn.

- Thế anh đi mau lên nhé, có cái gì hay hay anh lấy về cho em với nhé.

9 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

Cái gì hay hay ở đây là củ khoai, đậu, mía, hay cái khuy, cái hộp mà thằng Tích thường nhặt được ở chợ đem về cho những đứa em cùng mẹ khác cha. Mỗi lần nhặt được như thế, nó hí hớn đem về, giờ lên, rồi nhảy cõn mấy vòng mới đưa cho các em sau một hồi :

- Hay lắm ! hay lắm !

Các em nó quen đi, cho nên mỗi khi nó đi đâu về đều hỏi nó :

- Có cái gì hay hay không hở anh Tích ?

Và một khi nó đi đâu :

- Có cái gì hay hay, lấy cho em nhé.

Sau một tiếng ừ, thằng Tích quay đi. Nhưng vừa đi được mấy bước, nó lại quay lại móc túi lấy hai con quay chám đã lên nước bóng lọng đưa cho thằng Sộc :

- Đây con «anh chị» này cho mày, còn con «tàu bay» này đưa cho Thằng Háu.

Hai con quay ấy đánh tíu lăm, xưa nay các em nó thường ao ước, nhưng nó vẫn giữ lấy để chơi không cho; ngày nay, nó định bỏ nhà đi tìm kẻ nuôi sống, nó còn giữ làm gì cái thứ đồ chơi trẻ con ấy.

Thằng Sộc được quay, mừng rỡ :

- Ủ... ừ, anh cho em thật à ? Anh cho em hẳn à ?

Thằng Tích gật đầu :

- Cho thật. Thế... ở nhà ngoan nhé.

Nói xong nó ù té chạy.

Nó chạy một mạch ra đến trước cửa nhà dầu, bỗng nó nghe có tiếng người gọi tên nó. Nghe tiếng quen, nó đứng lại. Thì ra người bán mía cũng ở xóm «Nhà lá» với u nó.

- Mày đi đâu mà chạy tắt tả và nước mắt nước mũi thế kia ?

Lúc bấy giờ, nó mới biết rằng nó đã khóc. Nó đã khóc vì nhiều lẽ : thương em, thương mẹ và cũng có một chút thương thầy. Nếu thầy nó không bị một tai nạn mà chết sớm ? Thì có lẽ bây giờ nó cũng được cấp sách đi học như mấy thằng bé đang thơ thẩn ở dưới gốc bàng kia. U nó chả vẫn thường bảo rằng thầy nó xưa kia cung nó lắm hay sao ?

- Dương mày lại đánh mày và đuổi mày đi phải không?

11 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

Câu hỏi ấy bỗng đem đến cho một nghị lực. Nghĩ đến cái quá khứ, khóc như thế để làm gì nữa ! Mắt nó tự nhiên ráo hoảnh. Nó phưỡn cái ngực mà lỗ thủng của chiếc áo để lộ những đường xương :

- Không ! Tự tôi tôi đi. Tôi không cần dùng ở nhà nữa.

Giọng nói cứng cáp, làm cho người bán mía kinh ngạc. Người bán mía nhìn nó bằng một con mắt hoài nghi :

- Mà đi đâu ? Đi làm «ma-cà-bông» phải không ?

Nó nhún vai :

- Đi kiếm ăn, chứ lại đi làm «ma-cà-bông» thì đi làm gì ?

- Ngỡ này thì kiếm ăn gì ? Kiếm ăn chịu, đói lại bò về.

- Ô, đấy rồi bác xem. Tôi không bao giờ bò về.

Giọng cả quyết của nó làm cho người hàng mía nhìn chăm chú vào nó :

- Mà định bỏ nhà đi thật đấy à ?

- Bác bảo chẳng thật thì dối à ?

- Thế mà u không sợ u mà y à ?

Câu hỏi ấy làm cho lòng thẳng Tích bỗng se lại, nhưng nó vẫn cố cứng :

- Nhưng u tôi cũng không bênh được tôi, cứ để cho «người ta» đánh tôi, chửi tôi...

- Thì đến u mà y «người ta» cũng đánh như chó làm thịt nữa là mà y. Phải cái con người nó thế thì làm thế nào. Thôi về đi, không chiều u mà y về không thấy mà y, lại khóc hết nước mắt đấy thôi.

Thẳng Tích vụt nhớ lại những lần u nó khóc, rồi thì nó không cứng được nữa. Nó ngồi bệt ngay xuống cạnh gánh mía, ôm mặt khóc tu tu.

Người bán mía bỗng cảm động, sẽ lấy tay vuốt tóc nó, rồi vỗ về :

- Thôi con, nín đi, ở đời mỗi người một cảnh...

Người bán mía chỉ nói được đến đấy. Nước mắt đã đưa đến chẹn họng lúc nào.

Nghe người bán mía khóc, thẳng Tích quay đầu nhìn, rồi nó thấy cần phải an ủi y cũng như y vừa mới an ủi

13 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

nó :

- Tuy thế, nhưng bác cũng còn sướng hơn u tôi. Bác giai không đánh bác bao giờ.

Ba người lính khố đỏ đi qua, dừng lại mua mía. Người bán mía vội lau nước mắt :

- Một xu một tấm đấy - Thế u mày có biết không ?
- Bây giờ mía đắt, các ông tính lời lãi được bao nhiêu. Một xu một tấm các ông có bằng lòng mua thì tôi róc -
Này cho mày một tấm đây này.

- Không, tôi không ăn

Nó vừa gạt tấm mía, vừa đứng dậy.

- Thôi thế đi về đi.

Nó lắc đầu.

- Thế mày định đi thật đấy à ?

Nó gật đầu. Người bán mía ngẫm nghĩ một lát :

- Thế thì mày hãy ra chợ nói qua với u mày một tiếng, xem u mày có bằng lòng hay không ?

Thằng Tích lấy ngón chân cái vẽ những hình ngoằn ngoèo xuống mặt cát :

- Tôi nói với u tôi thì đòi nào u tôi bằng lòng. Còn ở nhà thì «người ta» đánh tôi khổ lắm. Lại riếc tôi là ăn báo hại và cứ chửi thầy tôi.

- Nhưng con đi thì con lấy gì mà ăn ? Tiếng con làm nó cảm động :

- Không có ăn thì đói. Con không cần. Bác có gập u con thì bác bảo dùm ở nhà khổ sở lắm, con không thể ở được.

Người bán mía chưa kịp nói thì thằng Tích lại nói tiếp:

- Mà ở nhà thì cũng có no đều. Con nghe thấy «chúng nó» bảo lên Hà nội giữ xe đạp và bán nhật trình ngày ít ra cũng được một hào. Con thì năm xu, con đủ sống rồi.

- Nhưng phải có người quen chỉ dẫn cho, chứ mới đàn ló ngó thì chết đói sớm.

- À, rồi con cũng quen dần đi chứ. Bà bảo với u con rằng lâu lâu con về. Con không chết đói được đâu.

Thằng Tích nói cứng như thế để cho bác hàng mía về nói với u nó cho u nó yên lòng, chứ thật ra, nó cũng

15 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

không biết tìm cách gì để nuôi sống. Nó chỉ nghe trẻ con trong xóm nói lên phố giữ xe đạp và bán nhật trình thì sống được, chứ nó cũng chưa lên phố Hà nội bao giờ.

- Tao chỉ sợ đi vu vơ, rồi đói bụng lại bỏ về dượng mày đánh chết thôi.

Mắt thằng Tích bỗng sáng lên :

- Đòi nào. Chết đói thì thôi, chứ không bao giờ con về. Đã đi thì đi hẳn.

- Thế mày không sợ u mày nhớ à ?

- Lâu lâu, con về thăm u con chứ. Con đi thế này thì nhà cũng đỡ đi một suất gạo, u con đỡ phải lo. Có thừa thì để dành cho thằng Sộc nó ăn chứ, nó bây giờ «bay» đói lắm.

Thằng Tích nói xong quay đi thì người bán mía lại gọi giật nó lại :

- Này tao bảo đã. Thế mày nhất định đi thật đấy à ?

- Nhất định !

- Thế sao mày không bảo qua u mày một tiếng cho u mày yên lòng.

- Con bảo thì không đời nào u còn cho đi. Bác bảo hộ con.

Người hàng mía tần ngần một khắc rồi nhắc mẹt, lấy hai xu đưa cho nó :

- Đây tao cho hai xu.

Thằng Tích còn dùng dằng chưa biết có nên cầm hay không thì người hàng mía lại lấy thêm ra xu nữa.

- Đây tao cho ba xu để phòng khi nào.... đói không kiếm được thì ăn.

Thằng Tích vẫn còn do dự vì nó biết bác hàng mía có những sáu con, và sáu đứa ấy thời thường bị nhin đóii khóc sụt mướt luôn. Thấy nó chưa cầm, người hàng mía phát gắt :

- Thì tao đã cho, cầm lấy.

Thằng Tích bấy giờ mới dơ bàn tay ra.

- Tay mày làm sao mà sưng thế ?

- Sáng ngày hôm nay, «người ta» lấy sổng dao phạng vào tay con đấy.

Người hàng mía lặng im một khắc :

17 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Thôi con đi thì đi, nhưng nhớ đừng có ăn cắp, ăn nẫ mà người ta bỏ tù thì u con khổ sở lắm đấy. Thầy mày chết đi chỉ có một mình mày thôi đấy.

Thằng Tích cầm ba xu vạch ngay xuống đường :

- Con thề con không bao giờ con ăn cắp. Chết thì thôi. Bác bảo với u con thề.

Thề xong, nó oà khóc, rồi ù té chạy, bởi vì nó biết nếu nó còn đứng lại nói nữa thì bác hàng mía sẽ gọi đến nhiều đoạn thương tâm khiến nó phải mềm lòng không tài nào mà đi cho được.

L ẻng-sẻng ! Lẻng-sẻng !

Tiếng xu va vào nhau. Tai thẳng Tích vắng nghe như một điệu đàn, một điệu đàn êm đềm và thâm bí nó làm đẹp được tấm lòng phập phồng lo sợ của nó.

Trời ơi ! tự thuở làm người đến giờ, có bao giờ nó được giàu như ngày hôm nay đâu. À có, nhưng lần ấy, nó cũng chỉ có một xu thôi, một đồng xu mới nguyên nó bắt được ở trên vỉa hè, đồng xu chói lòe như vàng nằm im lìm ở dưới một cái sơ mít. Không hiểu hôm ấy thần tài phù hộ nó thế nào mà nó lại táy máy nhặt cái sơ mít lên. A, nó đã nhớ ra rồi, thần tài hôm ấy chính là con ma đói. Nó bị nhin com đã gần một ngày, mà các em nó thì chưa được ăn buổi sáng. Nó táy máy vào cái sơ mít ở đường bởi vì ma đói bắt nó phải táy máy. Nó nhớ hôm đó nó nhìn thấy đồng xu nó mừng quá reo tướng lên thì một bọn trẻ con xúm lại. Đứa nào cũng nhận là của mình đánh rơi bởi có lẽ đứa nào cũng bị đói như nó cả. Giá nó không khỏe thì có lẽ suốt đời nó không bao giờ có một đồng xu của mình để tự do tiêu cả.

Hôm ấy, nó mua bánh đúc, nó mua kẹo, nó mua những gì ? Ừ, nhiều thứ lắm. Nó ăn sượng, các em nó ăn sượng, mặc dầu chẳng đỡ đói một tí nào. Bây giờ, nó lại có những ba xu ! Một thế giới ! Tiêu bao giờ cho hết được ? Chúng nó tuy ăn com từ mờ mờ sáng mà

bây giờ cũng thấy no anh ách, nó chẳng muốn ăn cái gì cả. Cứ sờ cái vòng tròn của đồng xu, cứ nghe cái tiếng keng seng của đồng xu, thằng Tích đã thấy sướng rộn cả người lên rồi. Lúc ấy, ngày mai hiện đến cho nó như một cái ghế đá. Nó cứ việc chắc chắn ngồi chễm chệ lên chẳng còn sợ cóc khô gì nữa. Đói ? Rét ? Ph... ừ Ph... ừ ! Ba xu đây rồi ! Cái kho vô tận ! Đói làm sao được ? Rét làm sao được ? Mà bây giờ đang mùa nực chảy mỡ, đã vội gì phải lo rét.

Bác hàng bán mía, lảng giềng của u nó ở xóm «Nhà lá», phảng phất hiện đến trí tưởng tượng của nó như pho tượng của bà chúa Ba nghi-ngút ở trong khói hương mà nó thường nhìn thấy ở ngôi chùa đằng sau nhà nó. Bác đã cho nó những ba xa ! Bác đã thương nó, bác đã nghĩ dùm đến cái ngày mai của nó, bác đã bảo đảm cho cái ngày mai ấy. Trời ơi ! bác tốt đến chừng nào. Nó nghĩ đến bác với biết bao yêu đương, bao kính phục.

Nhưng nó vừa nghĩ đến bác thì nó cũng nghĩ luôn ngay đến sáu đứa con của bác, đến người chồng toét mắt của bác trong gần hai năm nay chỉ ao ước một ống thuốc lông ngỗng mà không bao giờ mua được. Nó nghĩ luôn đến những hôm thằng Xề, thằng Xệ, con Bí, con Bèo, thằng Quăn, cái Cứu là sáu đứa con bác - mà đứa nhón nhất, còn kém nó một tuổi - đứng ở cửa khóc sụt

mướt : «U ơi ! con đói»

Lòng vui của nó đang căng bùng xếp ngay xuống như một quả bóng bị tháo hơi. Rồi sáu cái thân hình gầy còm bùng chạy như đèn cù ở trước mặt nó. Nó sẽ dơ tay như để vuốt cái đầu, rồi nó cảm thấy túi nó nặng trĩu, nặng trĩu một kho vàng mà người bán mía rút ruột đem cho nó.

Bây giờ, nó mới thấy rằng đời còn nhiều người tốt, giàu một lòng thương, dẫu một lòng thương đối với những kẻ nghèo nàn cơ khổ như mình.

Nó nhìn đời thấy nhuộm một màu hồng, và nó tự nhủ nó dù thế nào cũng cố cư xử rất tốt đối với mọi người. Hình ảnh của người bán mía đã biến thành một thần tượng đến gác cửa cái tâm hồn còn thơ ngây và trong trắng của nó.

Ở đời, không phải ai cũng tàn ác như dượng nó cả, nó thâm bảo nó thế, rồi chân nó bước thấy nhẹ nhàng, lòng nó thấy khoan khoái. Nó thấy không sợ cái ngày mai cho mấy.

Đi đến gần ga thì nó bắt được một sợi giây gai đỏ. Những kẻ nghèo khổ bị cuộc đời hắt hủi, bị loài người vùi dập thường hay mê tín. U nó và những người chung-

quanh nó đã đem truyền cái óc mê tín cho nó.

Ba đồng xu của bác hàng mía cho nó đã là một điều đáng mừng thì màu đỏ của sợi giây gai cũng là một điềm lành. Nó bỗng tin-tưởng rằng sự bỏ nhà ra đi của nó sẽ gặp nhiều điều may-mắn.

Nó xâu ba đồng xu vào sợi giây gai, rồi nó buộc chắc vào cạp quần, rồi nó vén cạp quần lên mấy vòng, rồi nó nhảy mạnh mấy cái. Ba đồng xu vẫn nằm yên trong cạp quần. Lúc ấy, nó mới vững dạ.

Nó đến ga giữa lúc tàu Nam lên. Thấy xe cộ rộn ràng, nó tò mò đứng lại xem. Nó tò mò lại xem cái nhà ga to lù lù, cao lừng lững mà ở Khâm Thiên cách có mấy trăm thước, nó không được đến xem bao giờ.

Nó có thì giờ đâu. Ba giờ đêm, nó đã phải đỡ dậy giúp u nó nấu sôí cháo đi bán buổi sáng. U nó đi rồi thì nó lo thổi cơm cho dượng nó đi làm. Dượng nó đi làm rồi thì lại lo cho các em nó ăn. Các em nó ăn rồi thì nó quét dọn nhà cửa. Nó còn đi kiếm củi kiếm rác về để đun buổi chiều và buổi sớm mai. Trong một ngày, thật nó không được dành tay một lúc nào. Nó lục đục cho đến chín mười giờ đêm mới được đi ngủ để rồi ba giờ sáng đã phải dậy.

Bước vào trong ga, nó có cái cảm tưởng như mình bị lạc vào trong một cái bể người. Nhưng khác với chú nhà quê mới ra tỉnh lần đầu, nó không thấy sợ hãi và ngỡ ngàng một tí nào.

Thì nó đã nhất quyết ra kiếm ăn ở cái bể người ấy, sợ hãi làm sao được.

Nó đứng dựa vào tường nhìn các trạng-thái tíu-tít ở trước mặt nó. Kể thì nhiều cái đáng để cho nó để ý, nhưng nó chỉ để ý đến sự hoạt động của bọn bé con cũng sắp xỉ tuổi nó thôi.

Nó nhìn một cách kính phục những đứa bán báo miệng rao như ru như hát. Cười nói, đùa nghịch huyền thiên đây, nhưng tai thính một cách không thể tả. Thoáng có người gọi, sáu bảy đứa đã lao mình đến như tên, nhâu nhâu dơ ra những tờ báo, rồi mới móc túi giả lại tiền nhanh như điện để lại chạy đi về phía những tiếng gọi khác.

Nó phục cả những thằng bán kẹo, những thằng bán lạc sao bé tí thế đã biết buôn, biết bán, biết rao hàng, biết mời khách một cách rất khéo léo và nhanh nhẹn.

Nó phục cả đến những thằng bung phở, sao đông khách như thế mà không nhầm lẫn bao giờ.

23 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

Nó còn đang mãi nhận xét thì một thằng bé bung một bát phở hơi bốc nghi-ngút đi qua. Thằng bé đến trước mặt nó sẽ ngừng một khắc, dí bát phở vào mũi nó :

- Bây giờ giá được «thời» bát phở này thì điên lắm nhỉ ?

Chà, cái mùi mới thơm ngon lạ lùng. Từ khi bố mẹ đẻ, nó không được ăn một thứ gì lại có cái mùi thơm ngon như thế.

Lòng nó sắp sửa dạo dục thì thằng bé bán phở đã biến vào trong đám đông. Rồi khi nó đang băng khuâng nghĩ đến sự sung sướng của những người có tiền, ăn những bát phở như thế thì thằng bé con đã ở đám đông lách ra, nhìn nó, mỉm cười và nháy mắt.

Nó tưởng phép lịch-sự bắt buộc nó phải mỉm cười và nháy mắt giả lại. Nhưng nó đã tưởng lầm. Thằng bé bán phở tiến thẳng ngay đến trước mặt nó, bóp ngay cho nó một cái rồi hỏi nó :

- Tại làm sao mày dám cười với tao ?

Nó không thể giả lời được. Ấy thế là nó bị luôn một cái đá nữa, và liền đó một quả tống của một thằng bán lạc ngõ có truyện đánh nhau chạy đến giúp sức bạn.

Thằng bé bán phở chống hai tay vào háng, rồi bảo nó bằng cái giọng ông tướng :

- Từ giờ trông thấy tao cấm cười nghe không.

Nó tức lắm, nó tức lắm, nhưng biết mình yếu thế, đành nuốt giận, lủi đi.

Thằng bán phở nhìn nó một cách đắc-chí :

- Mà phải biết tay mỗ ở đây.

Thằng bán lạc đá thằng bán phở một cái :

- Nó là tay mới thì mày đừng bắt nạt được ư ? Thử tay «vía» xem.

Tuy bị thằng bán lạc tông một quả tông khá đau, nhưng nghe nó nói thế, thằng Tích cũng thấy phục nó lắm.

«Ồ, tại làm sao nó biết mình là tay mới ? Hay vì quần áo mình rách rưới ?» Nó nhìn thằng bán lạc thì thấy quần áo thằng bán lạc cũng rách rưới như nó, mà lại có phần hơn. Nó so sánh nó với thằng bán phở thì thằng bán phở với nó cũng chẳng khác gì nhau. Ấy thế mà tại làm sao thằng bán lạc lại biết nó là tay mới ?

25 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

Thằng bán lạc thấy nó cứ nhìn mình liền ném cho nó một nhân lạc :

- Không bước «mẫu» mầy đi, còn định chờ nó đá cho một cái nữa hay sao đây ?

Thằng Tích chưa đi. Nó còn cúi xuống nhặt nhân lạc. Nhưng nó chưa kịp dứt mồm thì bỗng một thằng bán báo chạy đến giằng ngay lấy. Nó từ từ dứt nhân lạc vào mồm nhai nghiền ngấu, rồi cúi xuống cho sát mặt mình vào mặt thằng Tích :

- Những miếng ngon miếng lành như thế này phải để dành cho anh mầy nghe không ?

Nó nói xong nhăn răng cười. Cả bọn xúm quanh đây cũng nhăn răng cười.

Thằng Tích bị những tiếng cười ấy làm cho nóng má. Nó nắm tay, nhưng rồi nó lại buông tay. Nó tự nhủ : Đánh nhau không ích gì. Và nó nghĩ đến lời mẹ nó vẫn thường khuyên nó : «Một câu nhin là chín câu lành».

Nó lảng đi, nhưng vừa đi được mấy bước thì bỗng lại có đứa chạy theo nắm tóc nó giật mạnh lại làm cho nó một suýt nữa thì ngã. Rồi thì những quả đấm, những cái tát, những cái đá cứ như mưa trên đầu, trên cổ, trên má, trên mình mấy chân tay nó.

Lúc ấy thì nó không thấy tức nữa mà chỉ thấy sợ, thấy đau, nó vùng ra để chạy. Chân nó dài, nó chạy nhanh. Bọn trẻ đuổi theo nó một quãng không kịp, quay trở lại.

Nó, vừa đi, vừa ngẫm nghĩ về trận đòn vừa qua. Kiếm ăn ở Hà Nội không phải là một điều dễ dàng như nó tưởng. Làm thế nào khiến «chúng nó» để cho mình yên thân cũng là một điều khó lắm rồi. Lúc ấy, nó mới thấy sợ hãi. Càng sợ hãi khi thấy bóng chiều đã dần dần ngã xuống mái nhà. Một câu hỏi nóng giãy liền gieo vào thần trí nó : «Tôi nay ngủ đâu và ăn bằng gì ?»

Nó còn đang mãi tìm cách giả nhời cho câu hỏi ấy nên nó không để ý đến một hồi chuông xe đạp bốp liên hồi ở đằng sau nó. Tức thì nó bị cái «ghi đông» húc vào lưng ngã chúi, rồi liền đó, một ông to lớn túm lấy nó tát lấy tát để và chửi chửi tiếc lời :

- Mất mũi để đâu mà đi nghênh ngang ở đường như thế ?

Lúc ông to lớn buông nó ra thì nó đã đau mềm. Và nó thấy đói, và nó thấy khát, và nó thấy mệt lả.

Cả tâm hồn và cơ thể nó lúc ấy thì nhau kêu cứu.

Thất thểu, nó lết đi trên vỉa hè, rồi thấy một bãi cỏ, nó ngồi bệt ngay xuống. Nhưng nó chưa ngồi được một

phút thì ở đằng sau đã có tiếng quát :

- Mày muốn vào tù hay sao mà ngồi lên đây !

Nó giật mình quay lại thì thấy một ông «pô-lít» nhìn nó bằng một con mắt dữ dội và chỉ nó bằng một cái dùi khai sơn trắng. Nó vội vàng đứng phắt dậy :

- Con không biết, ông tha con.

Miệng nói là chân chạy. Nó chạy một quãng rất xa mới dám dừng lại. Nó ngoái lại sau không thấy tăm hơi ông «pô-lít» mới hoàn hồn. Nó đứng thở một lúc, rồi mới lại đi, nó cứ theo những con đường đông đúc mà đi. Cái sóng người ấy dồn nó đến bờ hồ Hoàn Kiếm lúc nào nó cũng không hay.

Bóng tôi vừa chùm xuống mặt hồ và đèn điện thành phố vừa bật thì thằng Tích cũng vừa nhận thấy mình cô độc, cô độc giữa chốn kinh thành bao nhiêu vạn con người, cô độc giữa một đám đông đang chen chúc nhau, xô đẩy nhau. Bây giờ thì nó đói lắm rồi, khát lắm rồi. Nó nghe người ta nói Hà nội có những cái máy có nước trong lắm, ngon lắm, nhưng không biết những cái máy nước ấy ở đâu, khát quá, nó buộc lòng phải men xuống bờ Hồ làm mấy hóp. Nhưng nó uống chữa hả thì đã nghe có tiếng người bảo nó :

- Lội xuống đây, «pô-lít» họ trông thấy, họ lại đánh ồm thôi.

Nó cuống cuống chạy lên :

- Còn khát quá.

- Khát thì ra máy nước đằng kia mà uống có được không ?

Người ấy vừa nói vừa trở tay về phía cầu gỗ. Nó cứ theo phía người ấy trở mà đi, đi mãi, đi lòng vòng lèo ngoèo qua bao nhiêu phố, đi đã chồn chân mà cũng không gặp một cái máy nước nào. Thì ra vì không biết đường, nó cứ đi đi, lại lại những phố mà nó đã đi, nghĩa là những phố không có máy nước.

Nó đi, đi mãi, rồi sau nó vùng nghĩ ra được một kế là đi theo những người gánh đôi thùng đi lấy nước. Chỉ một loáng, nó đã đến một cái máy nước chảy rào rào và ầm ỹ những tiếng thùng va chạm nhau cũng om sòm những tiếng con sen thẳng xe chửi nhau.

Nó đứng xa nhìn cái cách hỗn độn diễn ra ở trước mặt nó, nó thấy người ta xô đẩy nhau, tranh cướp nhau một cách hung dữ quá mà nó sợ. Nhưng sau, vì khát quá, nó đánh liều lại gục đầu xuống vòi nước. Tức khắc những bàn tay tua tủa ra hắt nó, tát nó, đấm nó.

Hắt ? mặc; tát ? mặc; đấm, mặc, nó cố uống, cố uống cái nguồn sống vào trong lòng. Uống đã no, nó mới lao đảo đứng dậy.

Còn thừa một chút nước ở trong mồm, nó phun ra soa lên mặt. Chà, mới mát làm sao ! Nó ngâm chân xuống rãnh nước đang chảy. Nó thấy tỉnh táo cả người. Nó còn muốn ngâm nữa thì một anh xe lực lưỡng đã du bắt nó ra :

- Uống xong, cút cổ mày đi cho người ta lấy nước. Thật là đồ chết khát, uống lấy được.

Bây giờ, nó đã quen để cho người ta chửi, người ta điếc, người ta đánh rồi. Và nó đã biết cái khí giới của nó

để «chống đỡ» với ngần ấy thứ là hai bàn chân của nó, nó vội vàng lảng ngay.

Trời ơi, giá có chỗ nào để ngồi nghỉ một tí. Nhưng nó biết ngồi ở đâu ? Cái dùi khui trắng sóa của thầy cảnh sát hình như vẫn còn ve vẩy ở trước mặt nó. Nó đành cứ đi, lảo đảo mà vẫn phải đi. Thì vừa may, ngoạch một đầu phố, nó thấy một dãy người ngồi ở vỉa hè. A, người ta ngồi được thì hẳn nó cũng ngồi được. Nó mon men lại cạnh đám người, nhưng nó vừa ngồi xuống thì một bàn tay cứng như sắt đã nắm lấy cổ nó :

- Đồ ranh con này lết lại gần đây, định để móc túi ăn cắp hay sao đây ?

Nghe đến hai chữ ăn cắp nó hết cả hồn vía, lú lười lại không nói được nữa. Bàn tay kia lắc mạnh rồi ẩy bắn nó ngã sóng soài :

- Cút cha mày đi.

Nó chẳng còn có nghĩ đến đau, lồm ngồm bò dậy, chạy ngay.

Nó đi, nó lang thang đi mãi cho tới khi các nhà hàng phố đã đóng cửa, mà người đi ở đường đã thưa thớt. Nó đi, nó cứ đi cho tới khi đói lả không tài nào đi được nữa, nó mới tự nhủ nó rằng nó không thể nào đi như thế

được nữa. Vả đi như thế để làm gì ? Lúc này, nó muốn về nhà lắm. Nó nghĩ đến bát cơm gạo đỏ, và cái chõng tre. Nó nghĩ đến u nó lúc này đang khóc lóc. Nhưng nó cũng nghĩ luôn đến dượng nó.

Hình ảnh của dượng nó liền sô đuôi ngay đi ở trong nó hình ảnh của bát cơm và cái chõng tre. Đã mệt dừ, nó bỗng thấy hết mệt. Đã đói lả, nó bỗng thấy hết đói. Nó tìm về phía một cái máy nước uống một hơi dài, xoa đầm nước vào mặt, vào đầu, vào cổ rồi nó lại đi. Nó tới vườn hoa Paul Bert lúc nào nó cũng không hay.

Thấy một cặp nhân tình ngồi tình tự trên ghế đá, nó không dám lại ngồi gần vì nó sợ cũng như lúc nãy, người ta nghi cho nó là ăn cắp. Nó đứng vờ vẫn ở dưới gốc cây chờ cho cặp nhân tình đi rồi, nó mới tiến lại.

Chà, ngồi nghỉ một cái nó sung sướng làm sao. Nhưng nó sung sướng không lâu.

Hết mệt, nó liền nghĩ đến ngày mai, cái ngày mai hiện ở trước mắt nó bằng những trận đòn ở cửa ga, ở máy nước, ở cái dùi khui ghê-gớm của thầy cảnh-sát, ở những cuộc cuộc bộ dặc người mà không mục đích ! Mà về thì nó không thể về, nó nhất định không về.

Lòng bào hao nó, nó lơ đãng nhìn vùng giăng ánh xuống mặt hồ. Rồi không hiểu sao cái ý tưởng tự tử vụt đến với nó.

Nhảy tòm xuống kia là hết đói, hết khổ, hết lo, hết phải đòn đánh, hết phải sợ cái dùi khui của thầy cảnh sát, hết bị ai nghi mình là ăn cắp, hết phải lang thang bồng cả chân, bả cả người.

Cái tư tưởng ấy vụt làm cho nó nhẹ bồm cả người. Nó ngهنển cổ nhìn kỹ mặt hồ, rồi nó vụt nhớ ra rằng mình biết bơi, bơi giỏi lắm. Ngày nào, nó không bơi mấy lần ở cái ở ao bên cạnh xóm «nhà lá».

Nó rút cổ lại, rồi nó nghĩ đến những vụ tự tử ở xóm nhà lá. Vợ bác bán «sì có» thắt cổ lưỡi thè lè trông như lưỡi chó. Em bác phu hồ nhảy xuống ao chường phềnh lên và thối hoắc. Lại bác quyền Hả cưa cổ máu me đầm đìa như con gà bị cắt tiết. À cái gì, chứ tự tử, không ! Ghê lắm, tởm lắm, khiếp lắm. Và nó tự tử thì u nó khóc phải biết. Cái gì chứ để cho u nó khóc thì không. U nó đã khóc nhiều rồi !

Ý nghĩ này dất đến ý-nghĩ khác. Nó nghĩ miên man đến các em nó, đến sáu đứa con của bác bán mía bây giờ đang ngủ tít ở trên giường. Nó thấy thèm. Cảnh sinh hoạt khó khăn và những nổi đọ đầy của mọi người ở

sớm «nhà lá». Tuy thế mà còn dễ chịu hơn cảnh nó bây giờ. Khi nó ôn lại đến những cơn say rượu của dượng nó thì mi mắt nó thấy nặng, rồi ngã mình xuống ghế đá thiếp đi lúc nào, nó cũng không hay.

Nó kéo một giắc thẳng cánh cho đến gần sáng thì nó choàng đỡ dậy. Thói quen là cái bản tính thứ hai của con người ta, nó quên phăng rằng nó đang đi «giang hồ», nó tưởng rằng nó vẫn ở nhà. Mắt nhắm, mắt mở nó lần ra cửa, mở cửa để định xuống bếp dóm lửa cho u nó thổi sôi nấu cháo. Nhưng quái, mỗi lần nó chỉ đi có ba bước thì đã sờ thấy then cửa, sao lần này đi mãi mà chưa thấy thế này ? Nó cho là nó lầm đường, nó quay sang phía trái. Rồi tới khi nó đâm choảng vào một bụi cây, nó giật mình mở mắt, nó mới biết rằng nó không phải đang ở nhà. Đèn điện chiếu rõ cái ghế đá lạnh lùng mà đêm qua nó đã nằm, bao nhiêu kỷ niệm của ngày hôm qua đổ xô cả đến óc. Nó sực nhớ ra rằng mình cô độc, cô độc trước đêm tối, cô độc trước ngày mai. Tự dưng, một rã rời kéo đến cơ thể, và một tan-tác tỏa xuống tâm hồn. Thốt nhiên, chân tay nó run bắn lên. Vì cái rét của buổi sáng cũng có, vì cái rét tự trong lòng đưa ra cũng có, và vì đói cũng có.

Nó lết lại ghế đá ngồi vật xuống, hai tay đưa lên ôm mặt. Nhưng nó không khóc. Ngày hôm qua, nó đã khóc

hiều rồi, còn đâu nước mắt nữa.

Mắt nó vừa nhắm lại, thì cả cái quang cảnh ở nhà nó lúc này hiện đến. U nó lúc này đang đồ xôi nấu cháo, và bây giờ không có nó, chắc u nó đang tập dần cho thằng Háu làm những công việc của nó trước kia. Mặt nó buồn, buồn lắm. Cứ nghĩ thế, nó thấy sự bỏ nhà ra đi của nó là một tội lỗi. Nhưng biết làm thế nào, dượng nó không dung được nó mà nó cũng không chịu được dượng nó. Thôi cũng đành.

Nó buông tay ngẩng đầu lên thở dài.

«Ai bánh tây ra mua, ai bánh tây nóng ra mua». Tiếng rao nổi lên ở phía phố hàng Vôi bỗng đánh thức cái đói đang ngái ngủ ở trong bụng nó. Cái đói đứng phắt dậy đòi quyền sống. Nó vội vàng quay mình lại ép bụng vào thành ghế đá.

Tuy từ trước đến nay đã nhiều lần nó đi ngủ không ăn cơm, nhưng sáng ra, sau khi nó giúp u nó làm hàng xong xuôi, thế nào nó cũng được «thừa huệ» ít dính ở chỗ, và lần nào u nó cũng cho nó một bát cháo nóng khói bốc ngùn ngụt.

Chà, chà sung sướng biết bao, nếu nó có một bát cháo nóng như thế để húp ! Bất-giác, nó đặt tay vào cặp quần,

sờ vành tròn của ba đồng-xu. Nó sờ, sờ một lát lâu, rồi lại rút tay ra. Không thể được ? Đòi nó còn gặp nhiều biến cố, ba đồng xu này phải để phòng thân. Nếu mới hơi đói có một chút đã đem ra dùng thì phỏng mấy chốc mà hết. Vả nó còn có thể nhịn được cơ mà. Dượng nó vẫn thường nói người ta nhịn đói những bấy ngày mới chết cơ mà. Nó mới nhịn có một bữa, gì mà đã cuống lên.

Nó lao đao đứng dậy đi ra phía hồ. Trông không có lính cảnh sát, nó lội xuống, nó nốc một hơi dài. Nước đầy dạ dày, cái đói cũng thấy dịu dịu. Tính nó vốn sạch sẽ, nó lại cởi quần áo tắm một cái, rồi mới trèo lên. Nhìn chung quanh, thấy hãy còn tối, chẳng biết làm gì, nó lại ra nằm ở ghế đá với một câu nói liều của những kẻ cảm thấy mình sắp thất vọng :

- Sáng sẽ hay.

Lần này, nó nằm sấp. Điều này thì nó đã có kinh nghiệm, cứ nằm dán bụng xuống một cái gì cứng để cho sức nặng của cơ thể ép cái dạ dày lại là không bị cái đói hành hạ mấy.

Gió hiu hiu, lại vừa tắm mát, lại vừa uống nước ao, lại vừa nằm ép bụng không bị cái đói dày vò, lại có cái cảm tưởng rằng mình còn có ba đồng xu để phòng thân,

nó bỗng thấy trong người dễ chịu, rồi nó lại thấy muốn ngủ, rồi nó ngủ thật.

Nhưng giấc ngủ này là giấc ngủ lười biếng chứ không phải vì cần dùng, nên nó ngủ không say. Đang thiêu thiêu, nó bỗng thấy như một bàn tay lách vào bụng nó, nó bừng mở mắt, nó nghĩ đến ba đồng xu, nó nghĩ đến ăn cắp, nó choàng dậy, dơ tay ra. Tuy nó túm ngay được cái mớ bông bong mà người ta gọi là tóc, tóc một thằng bé vừa lạy, vừa xin :

- Tao lạy mày ! tao đói quá ! mày tha cho tao ! Tao lạy mày, tao đói quá, mày tha cho tao.

Thằng Tích chưa tha ngay. Nó dùng tay trái sờ vào vào cặp quần thấy ba đồng xu vẫn y nguyên, bây giờ nó mới buông tay phải. Nó vừa buông thì thằng bé ù chạy ngay. Nhưng nó chạy không xa. Nó chạy quá ghé đá độ mười bước thì đứng lại, dương hai con mắt thao láo nhìn thằng Tích. Thằng Tích bây giờ mới nhìn kỹ nó thì thấy nó bé hơn mình nhiều, mà nó lại chỉ có một cái quần cộc chứ không có áo và quần dài như mình.

Nó nghĩ đến thằng Sộc, nó nghĩ đến thằng Háu quanh năm bị cởi trần vì không có áo, không hiểu sao nó dơ tay vậy :

37 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Lại đây tao bảo, tao không đánh mày đâu.

Thằng bé ăn cắp chưa dám lại ngay,

- Tao đã bảo tao không đánh mày đâu. Mày đã ăn cắp được của tao đâu mà tao đánh.

Chính câu này làm cho thằng bé ăn cắp tin, nó đi lại, nhưng nó chỉ đi bước một, rồi lại dừng.

- Lại đây, tao thề tao không làm gì mày mà.

- Mày thề độc đi cơ.

- Ừ thì tao thề độc. Đứa nào làm gì mày đứa ấy chết tử chết tiệt.

Thằng bé ăn cắp lúc ấy mới mạnh bạo đi lại, nhưng nó cũng vẫn đứng cách xa ba bước để nhớ thằng Tích có dở mặt thì nó chạy.

Thằng Tích dơ hai chân dài lê đều lên gò:

- Chân tao thế này tao đuổi thì mày chạy làm sao cho kịp. Lại đây, tao đã thề rằng tao không làm gì mày mà.

Thằng bé ăn cắp nhìn hai bộ dò sếu vườn của thằng Tích, rồi nó tin hẳn, nó mạnh bạo tiến lại gần thằng Tích.

- Nhà mày đâu ?

39 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Tao không có nhà.
- Thế u mày đâu ?
- Tao không có u.
- Thế thì thầy mày đâu ?
- Tao không có thầy.

Thằng Tích thấy ghen thở :

- Thế mày chỉ có một mình thôi à ?

Thằng bé ăn cắp gậy đầu. Thằng Tích bỗng thấy một cái gì buồn buồn đến ngó ngoáy ở cái đồng bẹ bộn mà người ta gọi là ruột. Và một cái gì âm ỉ nổi lên ở trong hai cái hèm mà người ta gọi là mắt. Nó cúi xuống nhìn đất, rồi nó lại ngửng lên nhìn thằng bé. Thì thằng bé cũng thò lò mũi xanh như thằng Sộc, và cũng chỉ nhỉnh hơn thằng Sộc có một tí. Lại còn gầy hơn thằng Sộc nhiều.

Thằng Tích đăm đăm nhìn thằng bé rồi nó hỏi thằng bé cái câu hỏi mà nó đang băn khoăn hỏi nó từ ngày hôm qua đến nay :

- Thế làm thế nào mà mày sống được ở phố Hà-nội này ?

Thằng bé lặng im.

- Thế mày bao nhiêu tuổi ?

- Tao lên tám.

Thằng Tích do tay kéo thằng bé lại gần :

- Mày lên tám mà mày bé hơn em tao nó mới có lên sáu.

Thằng bé ăn cắp giả nhời gọn lỏn :

- À, tại em mày nó có cơm ăn luôn thì nó đừng nhón hơn tao à.

Thằng Tích lặng im một lát :

- Thế mày tên là gì ?

- Tao tên là Chích,

Thấy thằng Tích mỉm cười, nó liền lấy làm thân giảng luôn cho thằng Tịch nghe về lịch sử cái tên của nó :

- Tại tao gầy và bé, nên chúng nó gọi tao là chú Chích.

Rồi thở dài ngồi xuống cạnh thằng Tích :

- Nhưng cũng vì thế mà chúng nó đánh tao và tao kiếm được đồng xu nào, cướp mất cả của tao nên tao đói quá, tao phải đi ăn cắp. Mà từ tể đấy, giá đũa khác thì nó đã dần cho tao sống thì thành tật.

- Thế bây giờ mày đói lắm phải không ?

- Ủ, từ sáng hôm qua đến giờ, tao chưa ăn gì. Chiều hôm qua, tao giữ xe đạp được một xu thì thằng Lọ-Lem nó lại cướp mất của tao. Tao cũng đánh ghê lắm, nhưng vì tao yếu thành thử vẫn bị nó cướp mất. Nhưng tao cũng cắn vào tay nó một miếng đáo-đẻ và tao đâm cho nó được mấy cái này.

Thằng Chích vừa nói vừa lần cạp quần dơ ra một mẫu gỗ vót nhọn.

- Ấy tao không có cái này, và tao cứ đâm văng mạng thì còn nhiều đũa bắt nạt tao nữa cơ. Chiều qua, vì tao đói quá không có sức nên nó mới cướp được của tao, chứ giá tao không đói thì đời nào.

Rồi nắm tay thằng Tích đặt lên cái bụng dán sát vào xương sống

- Đây mà xem, bụng tet thế này thì còn đánh nhau nước mầu gì được.

Thằng Tích nhìn cái bụng lép kẹp, nhìn cái ngực tro xương rồi nắm tay nó kéo dậy :

- Đi mà đi ăn với tao. Tao cũng đói lắm.

Thấy thằng Tích xà vào hàng cháo, thằng Chích kéo áo lôi lại :

- Ấy đừng mà, ăn cháo thì cháng ruột no cái mốc sì gì. Lại đây, tao biết có một chỗ chỉ một xu là một bát cơm nguội đầy. Và có khi lại có cả một tảng cháy tương nữa mà.

- Ủ thì không ăn cháo.

- Nhưng mà có mấy xu đã chứ ?

- Tao có ba xu.

- Ủ thế thì nê. Tao với mà mỗi đưa một xu cơm, mua thêm xu đồ ăn có khi được nửa bát.

- Gì mà dễ thế mà ?

- À thì những cái thứ thừa ấy mà. Không bán cho chúng mình thì họ cũng đến đổ vào nồi nước gạo. Mà

43 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

chúng mình thì cần gì, miễn là có tí măn măn ăn với cơm tốt rồi. Miễn xong thôi mà.

Thằng Tích cũng rất thích cái tí măn măn ấy, nhưng nếu tiêu hết cả thì lấy gì để phòng thân :

- Tao có ba xu nhưng chỉ có thể ăn được hai xu thôi.

À còn một xu mà mày còn phải mua gì đem về cho nhà mày, phải không ?

- Không, nhưng cũng phải để dành chứ, ăn một bữa hết cả thì đến chiều treo mồm lên à ?

- Ừ mày nghĩ thế cũng phải. Tao thì tao ăn ráo, nên nhờ không kiếm được là cứ bị đói luôn.

Hai đứa dắt nhau đến một cửa hàng cơm ở ngoài bờ sông. Nhưng lúc ấy còn sớm, nên nhà hàng chưa mở cửa. Thằng Chích mau mau nhặt những lá và dóm dác ở trước hè rồi nó cuốn những dóm dác và lá lẩn làm thành một cái chổi nó quét cái hè ấy sạch như li như lai. Thằng Tích đứng nhìn nó làm, không hiểu nó làm thế để làm gì.

Nó quét xong thì nhà hàng mở cửa. Nó chạy ngay vào tươi cười :

- Đây, con đã quét cho bà sạch sẽ cả rồi đây. Ba bán cho con hai xu cơm.

Bà hàng liếc nhìn ra hè, bằng lòng nhưng cũng gắt ngay :

- Ông mãnh, mới sáng sớm đã đến ám. Nào xu đâu đưa đây.

Thằng Tích cời mãi mới lấy ra được ba xu đưa hai cho bà hàng. Bà hàng trong thấy nó còn một xu liền bảo

- Đưa tao một xu nữa, tao bao cho bát đồ ăn.

Thằng Tích chưa kịp giả nhời thì ở trong nhà đã có tiếng người nói :

- Tối qua không thấy nó lại đổ vào nước gạo còn đâu.

Bà hàng chép miệng :

- Thế là cái số chúng mày đen.

Một thằng nhỏ đem hai bát đàn cơm ra. Không thấy có tí muối, thằng Chích nói ngay :

- Ấy anh không cho em cái gì mặn mặn thì em ăn làm sao được.

Thằng nhỏ quắc ngay mắt :

45 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Thì rồi hẵng hay. Đi đâu mà rồi lên, có ba tay đâu mà hầu chúng mày cho kịp được.

Bà hàng nhìn hai đứa; nhìn hai bát cơm đầy những cháy rồi quay bảo thằng nhỏ :

- Thôi, thí cho chúng nó tí dưa.

Thằng Chích xoa tay :

- Ô nếu có dưa thì tuyệt ! tuyệt !

Bà hàng với cái khăn lau lau mặt chạn rồi nguýt chúng nó :

- Thật là những đồ chó đói. Tuyệt, tuyệt mới chả tuyệt, tuyệt ! Ăn xong không xách cho bà đầy phồm nước thì lần sau bà đổ cả vào thùng nước gạo cho lợn ăn.

Thằng Chích chỏ thằng Tích :

- Bà đừng lo. Bây giờ máy vắng, mấy phồm cũng đầy. Có thằng này chắc là nó gánh được, chứ không như tôi xách thì lâu.

Khi thằng Tích đặt đôi thùng lên vai, bà chủ hàng lại đe :

- Bẹp thùng của bà thì bà xé xác chúng mày ra đấy.

Thằng Chích đã no nê cười như nắc nẻ :

- Bà cứ yên trí. Chúng tôi lấy nước là điện lăm, không thể bẹp thùng được.

Rồi nó cầm con dao phay để ở cạnh thớt ướm vào cổ.

- Nếu bẹp thùng cứ cho bà cắt tiết.

Bà hàng giăng lấy con dao :

- Cắt tiết chúng mày để bắn dao của bà ra ấy à.

Sau khi đã gánh đầy phồm nước cho bà hàng, hai đứa mới kéo nhau ra. Thằng Chích khoác tay thằng Tích :

- Đấy mày xem, có hai xu mà no cật. Nó sai một tí, nó chửi một tí, mặc nó. Gió bay lên giờ...

- Nhưng giá tao có đủ tiền thì không đời nào...

Thằng Chích buông cánh tay bạn quay lại :

- À thì đã đành. Nhưng chỉ khổ cái chúng mình ít khi đủ tiền mà lại muốn được ăn no thì phải chịu khó nghe chửi một tí chứ sao. Tao, những hôm tao kiếm được nhiều tiền, tao ra vắt vẻo ăn ở hàng cơm phở hàng Buồm, chứ tội thân gì đến cái ổ chó nhà nó để vừa mất tiền, vừa bị nghe chửi. À thể bây giờ mày đi đâu. Tao,

47 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

tao phải ra hàng Buồm để làm tiền đây. Chiều nay, chúng mình lại gặp nhau ở vườn hoa «Bôn be» nhé. Hể tao kiếm được tiền tao lại đãi mày.

Thằng Tích ngần ngừ :

- Tao cũng chưa biết tao đi đâu.
- Thế mày không về nhà mày ư ?

Thằng Tích lưỡng lự :

- Tao không có nhà.

Thằng Chích kinh ngạc :

- Sao mày vừa bảo với tao mày có em yếc gì cơ mà? À thôi tao hiểu rồi, chắc thầy u mày đuổi mày đi như thằng Xúy.

- Không. Chẳng ai đuổi tao cả. Tự ý tao đi. Tao không muốn ở nhà nữa.

- À thế mày cũng giống thằng «Cóc». Nó «tẩy chay» dì ghê nó, rồi nó bỏ nhà nó đi.

- Tao thì tao «tẩy chay» dượng tao.

- Thế bây giờ mày cũng thành ra «ma-cà-bông» như tao à ?

- Ủ. Mà xem có cách gì kiếm được ăn mà bảo tao với.

- Ủi, nhiều cách lắm.

Thằng Chích nói xong kéo tay thằng Tích như bay. Chạy gần đứt hơi, nó mới đứng lại :

- Tưởng gì chứ thế rất dễ. Giá tao mà khỏe được như mày. Thì phải biết, thì phải biết, ngày nào tao cũng no. Lại có tiền lâu lâu sức một chiếc kẹo là khác. Vì tao yếu, nên chúng nó cứ bắt nạt tao. Bây giờ, tao với mày ra hiệu cao lâu hàng Buồm, ai vào ăn coi xe đạp cho người ta.

- Chỉ có cách ấy thôi à ?

- Ô còn nhiều cách. Miễn là có sức khỏe như mày. Trèo sấu, bẻ củi. Giá mà có vài hào vốn, cấp những đồ lễ đánh giầy thì ngày vài hào cũng nên. Nhưng tao bị chúng nó cướp hết, còn bao giờ để dành được. Ấy thế mà cũng đã có lần tao để dành được một hào đấy. Nhưng sau vì tao sốt, nằm ngủ mệt bị chúng nó lần mất. Tao tiếc ngẩn, tiếc ngơ đến một tháng. Đi, đi ra hàng Buồm. Mày bệnh tao nghe không ? Hễ có thằng nào đánh tao là mày đánh, máy cứ việc để yên tao kiếm tao nuôi mày.

- Nhưng tính tao không thích đánh nhau.

Thằng Chích đứng dừng ngay lại, trợn hai mắt, rồi vỗ vào ngực :

- Thế mà mày bảo tao thích đánh nhau à ? Tao chẳng thích tí nào cả. Nhưng ở đất Hà nội này, nếu không thích đánh nhau thì chỉ có chết đói. Chúng nó giết hết. Nếu mày sợ đánh nhau thì mày không thể sống được. Mình không chèn ai, nhưng chúng nó bắt hiếp mình thì phải giã cấn thận để cho chúng nó kiêng cái mặt mình ra thì mới làm tiền được. Chúng mình có phải thích đánh nhau đâu, chúng mình phải đánh để kiếm miếng cơm mà.

Chương Thứ Hai

Đến hàng Buồm, thằng Chích trở một cửa hiệu cao lâu người ra kẻ vào tấp nập :

- Đấy tụi «chê» buổi sớm chúng nó đi «nhậm xà» đấy. Chúng nó ở quanh đây cả, chẳng ai đi xe đạp. Nhưng thỉnh thoảng cũng có những người đi làm đem xe đạp đến ăn lót dạ, khổ cái tao, quần áo không có, người ta ít tin tao, nên thường giao cho đứa khác. Mà ăn mặc lành lặn như thế này chắc là cần.

Thằng Tích phải phục về chỗ thằng Chích biết nhiều, nhưng có một chỗ nó muốn cho thằng Chích nói ngay cho nó biết thì thằng Chích lại không nói. Chẳng những thế, nó lại còn thản nhiên như không nhìn thấy nữa. Ấy là một tụi lau nhau đang nhảy cõn ở trước cửa hiệu. Mỗi đến khi còn cách bọn đó độ ba mươi bước, thằng Chích mới chỗ bảo :

- Đấy là bọn yêu tạ nó đứng để làm tiền đấy. Cái thằng lùn mặc cái áo cánh đen kia là thằng Lọ Lem đấy. Mà xem cái mắt nó như gốc cau mốc, chúng tao đặt là Lọ Lem, có đúng không.

Nó nói xong đắc chí cười ngất. Thằng Tích không thấy một tí gì là sợ hãi ở trên mặt nó. Đã phục thằng

Chích ở chỗ cái gì cũng biết, nó lại còn phục thêm ở chỗ can đảm. Song nó đã chẳng nói cho thằng Tích biết sự bắt mạt khóc hại và trận đánh nhau ghê gớm của nó trông thấy thằng Lo-Lem cứ như không. Lúc ấy thằng Tích mới thấy rằng nó hơn mình ở lá mặt. Chỉ phải giới bắt tội nó bé và gầy thôi. Nhưng nếu nó được ăn ? Thằng Tích bỗng thấy chán ngập một lòng thương và thấy cần phải che chở cho nó như lời nó yêu cầu mình.

Nó đặt tay lên vai thằng Tích :

- Chúng mình không nên trêu ghẹo ai, nhưng đứa nào nó trêu ghẹo chúng mình thì mày có thể tin ở tao. Tao đánh cũng khỏe lắm. Nội xóm tao, đứa nào cũng phải hàng.

Thằng Tích múa lên :

- Nếu thế thì chúng mình no rồi !

Bọn trẻ trông thấy hai đứa đã reo ngay :

- À «chú Chích» đi với «chàng sêu». T

hằng Chích nhùi xuống chân bạn tùm tùm cười :

- Chúng nó đã đặt tên cho mày rồi đấy. Mà chúng nó đặt đúng. Càng đúng một khi mày đi với tao, lùn tùn.

Khi hai đứa đến gần thì thằng Lọ Lem liền giơ bàn tay đau lên :

- Mẹ kiếp hôm qua máy cầu ông, ông chưa trị tội cho mày đấy.

Nó nói xong hùng hổ xông đến. Thằng Chích chẳng đổi sắc :

- Còn cái tội mày cướp của ông một xu để ông bị đói, ông cũng chưa trị tội mày đấy.

Bọn trẻ con vỗ tay reo :

- À, thằng này khá. Nếu thằng Lọ Lem không dám chơi cũng là hèn. Chơi đi, chơi đi !

Thằng Lọ Lem dí cái tay đau vào mũi thằng Chích.

- Đồ, ề cái mõm !

Thằng Chích hất tay nó ra :

- Có muốn chơi thì chơi đi, bằng không thì để yên cho tao làm tiền.

Thằng Lọ Lem vì tay đau, không muốn đánh nhau, nhưng bọn trẻ con cứ ở ngoài hùa vào, rồi một thằng nói :

53 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Nó đã thách thế mà thằng Lọ Lem mày sợ ư ?

Thằng nói ấy là thằng nhớn nhất đám. Nó ăn mặc quần áo trắng và dưới nách có một chồng báo. Thằng Tích đã cao, nhưng nó lại cao hơn, và nhiều tuổi hơn là khác.

Nó vừa nói xong thì thằng Tích xông đến trước mặt nó :

- Đồ khốn nạn, tại làm sao mày lại cứ xui dục chúng nó đánh nhau ?

Thằng bé bán báo đưa ngay chồng báo cho một đứa cầm, rồi xắn tay áo :

- À, mày lại muốn cà khịa với tao ? Ông đánh cho mày gãy chân sấu.

Thằng Chích vội vàng bỏ thằng Lọ Lem xen ngay vào giữa :

- Thôi không đánh nhau. Tao với thằng Lọ Lem đánh nhau việc gì đến chúng mày ?

Rồi bảo sẽ vào tai thằng Tích :

- Đừng trêu nó, nó khỏe và cánh nó đông lắm.

Thằng Tích gạt thẳng Chích ra,

- Khỏe cũng không cần, đông cũng không cần. Miệng nói tay đánh liền. Chỉ một loáng, nó đã ôm được thằng bán báo vật ngã ngay xuống.

Cả bạn lại hò reo :

- A, chàng sếu cừ, cừ !

Thằng bán báo ngã, thằng Tích ngồi đề lên bụng, nhưng nó không đánh nó chỉ dơ quả thui ướm vào mặt :

- Từ giờ, liệu hồn, đừng có xui dục chúng nó đánh nhau.

Nó nói xong, đứng dậy. Thằng bán báo cũng dậy, Vừa phủi áo, nó vừa đe thằng Tích :

- Rồi ông sẽ sửa cho mày.

Lúc ấy thằng Tích điên tiết, nó thui luôn cho thằng bán báo ba bốn quả.

- Mày ngã, ông đã không thềm đánh này còn dọa gì ông ? Mày có gọi thằng nào đến thì gọi đi, ông chờ ở đây.

Thằng bán báo biết sức thằng Sếu, không đánh giả, giật chồng báo ù té chạy :

- Mày có giỏi cứ ở đấy.
- Tao ở đây không đi đâu cả.

Bọn trẻ xún lại bàn tán xôn xao :

- Thế nào nó cũng đi gọi cánh nó đến trả thù, chứ nó không chịu. Chàng sếu mày khỏe, nhưng cũng không địch được cánh nó đâu.

Thằng Tích giờ tay xua bọn trẻ :

- Đồ mất dạy, cút tất cả đi ! Địch hay không địch được, mặc aao.

Nói xong, nó ra đứng áp mình vào bờ tường để xem thằng Chích «làm tiên».

Thằng Chích cầm đồng xu đầu tiên lại đưa cho nó :

- Đây được một xu. Nhưng thằng này cò. Tôi lại còn hai cái xe kia nữa. Thế nào chúng mình chẳng được ba xu. Thế nào ngày hôm nay cũng no.

Nó đưa đồng xu cho thằng Tích, nhưng thằng Tích không cầm :

- Mày kiếm được thì mày cầm lấy, chứ có phải tao kiếm được đâu mà tao cầm.

Thằng Tích cứ bỏ đồng xu vào túi nó.

- Ô hay, không có mày thì tao kiếm làm sao được. Chúng nó dành hết của tao rồi. Có mày thì nói thằng nào đón được trước thằng ấy ăn. Mày không kiếm cũng như mày kiếm. Chúng mình kiếm chung mà.

Nói xong là nó chạy.

Thằng Tích ngồi nhìn cách bọn trẻ kiếm ăn thấy rằng cũng dễ dàng. Nó mừng thầm đã gặp thằng Chích. Nếu chỉ có thế mà một ngày kiếm được vài bốn xu thì không bao giờ nó phải về nhà nữa.

Một lát sau, khách ăn ra, thằng Chích lại cầm bốn xu lại đưa cho nó :

- À, tụi này sộp. Tối nay, chúng mình có đồ ăn ăn rồi.

- Thì tao đã bảo của mày thì mày giữ lấy mà.

- Ô thì tao đã bảo chúng mình kiếm chung. Tao giữ thì để chúng nó đe tao ra cướp sống đi có phải không ?

- Ủ thế tao giữ cho mày, lúc nào mày cần thì tao lại giả mày.

- Thôi muốn thế nào cũng được, ở đây bây giờ hết khách vào ăn rồi. Chúng mình xuống gô đa. Nhiều khi có tây cho năm ba xu một hào cơ. Mày đã hiểu cách «làm tiền» rồi chứ ? Phải cần tinh mắt và nhanh nghe không ?

- Tao hiểu rồi.

- Thế bây giờ mày đứng trước cửa gô đa còn tao thì chờ mày ở bờ Hồ. Hay tao vất vưởng ở phố Hàng Khay ngõ có người thuê giữ cũng chưa biết chừng.

- Mày đã thạo sao mày không đứng trước cửa gô đa.

Thằng Chích vỗ đen-đét vào da :

- Trần như rộng thế này đứng ở đây để «cú-lit» đánh bỏ bố đi ấy à. Phải mặc quần áo đảng hoàng như mày mới đứng ở đây được chứ. Lắm thằng cũng biết ở đây kiếm tốt, nhưng chỉ vì thêm bộ cách mà phải «cho nó nghỉ», ở đây tây đầm sang lắm. Tao len vào thì dùi-khui các ông kênh hộ đả cho sống mà thành báng. Đi, mày ra giới cho của, được một hào thì tao với mày phải nhất quyết ăn một bữa phở. Tao trong thấy phở tao thèm lắm nhưng đã lâu lắm, tao không có tiền ăn. Đi.

Thằng Tích không đi.

- Tao đã hẹn với thằng Mết, tao chờ nó ở đây.

Thằng Chích chỗ mắt :

- Chờ để đánh nhau thì chờ làm gì. Hãy đi «làm tiền» đã.

- Nhưng chốc nữa, nó đem cánh nó đến đây không thấy tao, nó lại tưởng tao sợ nó. Mà đảng nào tao muốn kiếm ăn ở cái đất Hà nội này cũng phải đánh nhau với cánh nó một trận cơ mà.

Thằng Chích đang liến láu bỗng im bật. Mặt nó đang hớn hờ bỗng có vẻ tư lự. Nó lẩn cạp quần lấy miếng gỗ nhọn đưa cho thằng Tích :

- Cánh nó đông và khỏe cả. Thế nào chúng nó cũng đánh được mày. Mày phải cần cái này đâm vùng lên thì chúng nó sợ mới bị nhẹ. Chúng nó ghê lắm, nhất thống ở đây.

Thằng Tích nghe bạn nói có ý sợ :

- Tao cũng liều. Chứ không thì sao mà kiếm ăn ở đây được.

Thằng Chích đặt tay vào lưng bạn :

59 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Nhưng mày không lo. Tao cũng liều với mày. Và nếu có cùng lắm thì tao kêu đội xếp thì trái phải chả biết đâu, tóm được chúng mình là họ đem đem vào bóp, và dùi khui họ đã cho ồm xác.

Thằng Tích cầm miếng gỗ vuốt cái đầu nhọn :

- Cái này có thể thủng người được mày ạ.

- Thủng mê đi chứ.

- Nhưng nhớ tao đâm chúng nó chảy máu thì làm thế nào.

- Thì lần sau gặp mày chúng nó lùi. Vì tao yếu, tao không đâm được thằng nào chảy máu đấy thôi.

Thằng Tích nhìn bạn một cách dò hỏi :

- Nhưng nếu nhớ chẳng may nó chết thì sao ?

- Chúng mình đâm nhau thì mấy khi chết được. Nhưng chết thì cũng thôi, chứ mày làm thế nào.

- Ồ thế thì không tốt.

- Nhưng nếu không thế thì đã hòng ra, Nói thế thôi, chứ tao thấy chúng nó đánh nhau hàng trăm trận, đâm nhau hàng trăm lần có chết chóc gì đâu. Người lớn cơ.

Thế mà ở đây chờ nó hay đi xuống Gò-đa ?

- Chờ.

- Ừ thế cũng được. Đằng nào chúng mình cũng đi chén rồi. Chúng mình ngồi đây chơi rồi trưa khách ăn đông chúng mình lại kiếm.

Sự kiếm ăn đầu tiên của thằng Tích không được may mắn. Sau khi nó giơ tay, người có xe đạp cau ngay mặt lại :

- Ai khiến mày giữ.

Rồi ung dung giắt xe ra đường, nhảy lên đi biến. Thằng Chích chạy ngay lại : Ô hay, thế sao mày không theo sát mà xin ?

- Tao thấy ngường ngường thế nào ấy.

- Ô nếu mày cứ thế thì bỏ mẹ. Chúng nó ăn mặc sang trọng thế nhưng chó lăm đấy, ăn ở trong kia của chệt vài ba đồng thì đưa, nhưng cho chúng mình một vài xu về cái công giữ xe chúng nó không muốn đâu. Phải chạy theo xin riết thì chúng nó mới chịu thả ra, chứ không thì công chỉ như công cốc đấy thôi.

- Tao biết đâu. Tao thấy chạy theo như thế nó thế nào ấy.

- Ô, thế nào. Chả thế nào mà lại làm nấy được tiền của chúng nó ở trong túi ra. Đáng nhẽ chúng mình có tất cả chín xu không. Lần sau, mày nhớ phải bám vào như đĩa cho kỳ tới khi chúng nó nhả xu ra mới nghe, nghe không ? Nhiều thằng nó cò dá, nó muốn quýt, nó đánh tao. Đánh mặc, tao cứ theo. Đánh nhưng rồi nó

cũng phải cho. Trừ khi nó chót ăn ở trong hiệu hết tiền thì chẳng kể. Thôi đói lắm rồi đi ăn. Hai thằng, mình ăn mỗi đĩa hết ba xu, thế cũng còn thừa hai xu cơ mà.

- Ô sao ăn nhiều thế ? Tao tưởng ở đây chỉ mất một xu cơm một đĩa và một xu đồ ăn cả hai.

Thằng Chích cười nhe bộ răng sún :

- Mày tuy ở Khâm Thiên, gần Hà-nội thật, nhưng mày cũng ngốc như ở nhà quê. Bây giờ làm gì có chó nó bán cho một xu cơm ăn đủ no. Lại đây bây giờ thì hai thằng mình cũng mất sáu xu, ấy là ăn thòm thềm, chứ no thì hai thằng phải một hào.

Thằng Tích chồ mắt :

- Ô tại làm sao lại thế ? Sáng nay...

Thằng Chích ngắt lời bạn :

- Sáng hôm nay là những thứ đáng nhẽ đồ đi thì họ bán cho chúng mình. Muốn được ăn rẻ như thế phải chờ đến chín mười giờ đêm, chứ bây giờ ăn thì phải giả như khách khác. Mày đã hiểu chưa ?

- À ra thế.

- Nhiều khi đến đây hết chứ không phải lần nào cũng có rẻ như thế. Thôi đi, chắc thằng Mết nó thấy mày hặng lắm, nó không dám lôi thôi chuyện nữa đâu. Đi chén rồi còn ra Gô đa để kiếm chứ. Hai giờ rồi. Mà ba giờ thì Gô đa đã mở cửa.

- Nhưng tao không kiếm được xu nào mà tao ăn của mày..

Thằng Chích phát tức :

- Nếu mày cứ nghĩ lẫn thần thế thì có lẽ chúng mình không «làm ăn» chung với nhau lâu được. Thế tại làm sao sáng nay tao định ăn cắp của mày mà mày còn cho tao ăn ? Mày nên nhớ ta sở dĩ hôm nay kiếm được tám là nhờ có mày. Thế thì dù là mày không kiếm, nhưng cũng như là mày kiếm. Hiểu chưa ? Đi, tao đói lắm rồi.

Thằng Chích vào hàng cơm với một bộ điệu ngênh ngang, chứ không khép nép dẹt dẹt như ban sáng. Nó giống đặc gọi nhà hàng :

- Bốn xu cơm, hai xu sào đây.

Ông chủ hàng cơm nhìn cái tiêu tụy của chúng nó :

- Chúng mày có tiền không đã ?

Thằng Chích vênh váo :

- Ô hay, sao ông hỏi đỡ thế ? Không có tiền mà chúng tôi lại vào nhà hàng ăn cơm ?

Rồi nó va vào túi thằng Tích cho xu kêu leng seng :

- «Bố cu» dích ! «bố cu» dích !

Nhà hàng sới ra hai bát cơm trắng khói bốc nghi ngút, Thằng Chích cầm bát cơm đưa lên mũi ngửi cái khói ấy:

- Kể có tiền ăn những thứ cơm này ở hàng đây cũng khoái hơn ăn cái cơm nguội ban sáng, mày nhỉ ?

- Mày nói như thật.

Thằng Chích nhoẻn miệng cười :

- Mày xem sào, béo ngậy ngậy ngậy. Nhưng chỉ phải ít quá.

Thằng Chích gấp một miếng thịt trâu để vào bát mình:

- Hai xu ăn thịt, đòi nhiều thế nào được. Mày xem miếng thịt để vào lưới, tao thấy tỉnh cả người. Giàu kẻ cũng khoái thật.

- Nhưng chúng mình bao giờ giàu ?

- À biết đâu. Cái số gười cho. Mày có biết không, lão cai Hai có mấy giấy nhà ở phố hàng Dẫy trước kia cũng là cu ly xe và cái lão Hàn ở phố hàng Bông bây giờ diện ô tô choáng, trước kia cũng chỉ là Quít. Biết đâu rồi sau này nhón chúng mình lại chẳng ngủ ở giường tây, rồi lại chả mượn thằng bếp bèo kia về làm cơm cho chúng mình «thời».

Anh bếp đang thái thịt thấy thằng Chích trở mình liên ngừng tay :

- Chúng mày nói xấu gì tao đây ?

Thằng Chích cũng ngừng và :

- Anh chắc có nhiều cái xấu lắm nên động thấy ai nói gì anh cũng tưởng là người ta nói xấu anh ?

Anh bếp quắc mắt :

- Đồ danh con chỉ lão !

Thằng Chích cũng nhăn mũi :

- Nếu không thế sao anh động lòng ?

Cái cử chỉ hỗn láo của nó làm cho anh Bếp cáu, anh dơ dao :

- Ông lại cửa cổ đi bây giờ.

Thằng Chích đứng dậy dơ cô :

- Đây. Chỉ lại sợ không được rũ tù, giỏi, giỏi, cửa đi.

Anh Bép đặt dao, tát mạnh cho nó một cái. Mất thăng bằng, thằng Chích ngã chúi mũi ngay xuống sàn gạch, máu đỏ ra lênh láng.

Thấy máu, anh bép hoảng sợ, còn thằng Tích thì đứng phát ngay dậy sùng sộ :

- Sao chúng tôi đến ăn hàng anh lại dám đánh chúng tôi ?

Chủ hàng thấy có chuyện chạy lại nâng thằng Chích dậy, nhưng thằng Chích nhất định không dậy, cứ lăn ra kêu vang nhà : Ồi ông «cú lít» ơi ! ời ông «cú lít» ơi, nó giết tôi, nó giết chết tôi !

Nhà hàng cuống cuống, lấy khăn lau máu cho nó; nhưng nó nhất định không cho lau, cứ gào ầm lên, và giẫy đành đạch như đĩa phải vôi.

Nhà hàng vừa cố bịt mồm nó, vừa van-vỉ :

- Im im, tao xem thế nào, rồi tao đến.

67 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Ô, có sao đâu.

Nó hét lên như còi :

- Đánh người chảy máu mồm máu mũi lại bảo không sao. Ôi ông «cú lít» ời !

Người ăn hàng ở trong với người tò mò ở ngoài xúm đến đông đặc. Và bà chủ hàng lúc ấy cũng mới ở trong bếp chạy ra.

- À tưởng ai, thằng này thường trưa nó vẫn đến ăn cơm ở đây mà. Nào xem sao nào. À có sao. Thôi thôi dậy đi để cho tao buôn, tao bán; tao cho một hào.

Thằng Chích cứ rên, cứ la nhưng khi bà hàng dúm cho nó một hào, nó cũng cứ cầm.

Bà hàng thấy nó cầm hào rồi, liền bảo :

- Lấy hào rồi thì dậy đi, chứ còn nằm ăn vạ mãi đây à ?

Miệng nói, tay bà sóc nách thằng Chích dậy. Lần này, nó không chống cự, nó chỉ rên ử :

- Mày đánh ông chảy máu, mày tù với ông, mày tù với ông !

- Máu đâu, một tí. Thôi đèn hào rồi, đi đi, đi đi cho tao bán hàng.

Thằng Tích chạy lại đỡ nó :

- Có sao không mày ?

Nó nhắm mắt không giả nhời. Bà hàng đẩy hai đứa ra khỏi cửa :

- Thôi mời các ông đi đi để cho tôi buôn tôi bán.

Rồi bà quay lại mắng anh bếp :

- Mày chỉ sinh sự để lôi thôi rắc rối cho nhà bà. Mày đánh nó thế nhỡ quá tay nó chết ra ở đây có phải dầy dà đến bà không.

Miệng nói nhưng tay bà cứ đem hai đứa cho đi xa mãi ra.

Thằng Tích hai tay ôm bạn dìu đi, mà miệng cứ luôn luôn hỏi :

- Mày có làm sao không ? Mày có làm sao không ?

Thằng Chích cứ dền dĩ :

- Đau lắm, đau lắm tao chết mất, tao chết thì nó tù với tao !

69 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

Nhưng đến khi quặt ra phố Bờ sông, nó cứng ngay người lại rồi nhoẻn miệng cười :

- Có việc cóc gì đâu. Mày đừng sợ. Tao làm tiền nó đây mà.

Thằng Tích thấy bạn không sao, mừng lộ ra mặt :

- Thế mày không sao thật à ?

- Chả thật thì dối ư ? Nếu tao có sao thì tao đã nằm liệt đấy để nó nuôi tao chứ tao lại chịu đi à ? Cái mũi tao hay chảy máu cam mà.

Vừa nói nó vừa dơ hào lên :

- Thế mà có lỗi. Mấy ngày không phải đi làm tiền nữa đây. Tốt, tốt, tốt.

Thằng Tích có vẻ không bằng lòng :

- Tại sao mày lại thế ?

Thằng Chích quay ngay lại cau mặt :

- Không thế mà lại có cái này. Ồ mày ngốc !

Thằng Tích lặng im một khắc :

- Nhưng được tiền thế thì không thích. Tại làm sao mày cứ trêu chọc người ta, để người ta đánh mày ?

- Thì tao đã chót trêu, thì nó đã chót đánh, thì tao cũng phải vịn vào đấy để làm tiền chứ chẳng nhẽ lại để cho nó đánh không à ? Nó mà không cho tao hào bạc, tao còn nằm ăn vạ thì phải biết.

Thằng Tích lảng-lặng đi cạnh bạn không nói gì nữa. Thằng Chích thấy thế bèn chồn :

- Mày giận tao đấy à ?

- Không, nhưng mày làm thế tao không thích.

- Mày không thích thế thì từ giờ tao thôi. Như được hào chỉ này, hãy cứ ăn cho thích đã, chiều nay, chúng mình chén phở cho kỳ no nghe không ?

- Mày ăn, tao không ăn. Ấy quên, tao lại chưa giả tiền cơm nó.

Vừa nói thằng Tích vừa quay lại. Thì thằng Chích đã vội vàng kéo nó đi :

- Giả, còn giả, cái con chó đây này. Ô mày điên đấy. Thế là phúc cho nó rồi, chỉ mất có hào sáu, chứ nếu ông mà nằm vạ một lúc nữa thì còn thiệt là vô số. Mày ngớ ngẩn lắm. Thế thì sống làm sao được. Mày phải biết,

nhieu đứa nó còn đều bằng mấy mươi chúng mình, chứ chúng mình thì làm cóc gì. Nó đánh tao thì nó phải đền cho tao một hào sáu, thế là ít đấy. Mình đau thì mình được tiền lại, có thể thôi. Sao mày phải cau mặt.

Thằng Tích móc túi lấy ra sáu xu đưa cho thằng Chích:

- Đây thế của mày thì mày giữ lấy.

- Ô hay, tao đã bảo chúng mình làm ăn chung cơ mà. Mày giữ cả lấy hào này. Thế là chúng mình có tất cả hào tám. Ngày nay, ngày mai, ngày kia không còn cần gì nữa.

Thằng Tích nhất định không cầm :

- Thôi của mày, mày cầm lấy.

Thằng Chích đứng lại nhìn chăm chăm vào mặt thằng Tích :

- Thế mày không cầm thật à ? Tao ném đi này.

- Của mày thì mày muốn làm gì tùy mày.

Thằng Chích há hốc mồm :

- Thế mày nhất định không làm ăn chung với tao nữa à ?

- Nhưng tao không thích làm ăn thế !

- Thế thì mày quách.

Rồi nó giật phắt sáu xu ở tay thằng Tích quay đi :

- Mày không bằng lòng thì thôi, chúng mình không chơi với nhau nữa.

Miệng nói, chân nó bước về phía chợ Đồng Xuân.

Thằng Tích nhìn theo hút thở Chích lòng hoang mang. Nó cảm thấy như vừa mới mất một cái gì. Và một cái gì lạnh lạnh của ngày hôm qua lại đột nhập vào lòng nó. Giữa người đi tấp nập nó lại thấy mình trống trải và bơ vơ, trống trải giữa phần đầu, bơ vơ trước ngày mai.

Tuy thế, nhưng khi nó thấy thằng Chích ở đầu đường đi trở lại, nó cũng không hỏi, mặc dầu nó thấy mừng mừng. Còn thằng Chích cũng chỉ nhìn nó chăm chăm mà không hỏi.

Có lẽ trong một khoảng rất ngắn, hai đứa xa nhau, tâm hồn chúng nó cùng có một cảm giác như nhau, nhưng bây giờ lòng tự ái đến đã đè dẫm cái cảm giác ấy xuống rồi.

Thằng Chích đã đi quả thằng Tích. Lúc ấy thì thằng Tích không cầm được lòng nữa, nó quay đầu lại để vừa gặp thằng Chích đứng lại để nhìn mình.

Thằng Chích thấy thế vội chạy ngay lại nắm tay nó :

- Mày giận tao thật đấy à ? Có thể mà mày giận tao thật đấy à ?

Thằng Tích lắc đầu :

- Không. Nhưng tao thấy mày làm thế tao không thích.

- Tại làm sao mày không thích trong khi tao làm thế thì tao kiếm được tiền ?

- Tao cũng không hiểu, nhưng tao thấy tao không thích.

- Ừ mày không thích thì từ giờ tao thôi, nhưng mày lạ quá. Giá «chúng nó» mà thấy tao «làm tiền» được như thế thì chúng nó thích mê đi đấy. Thôi từ giờ, tao thôi. Đấy mày cầm lấy tiền. Tao thấy không được tiêu tiền với mày, tao khổ khổ làm sao ấy.

- Ừ thế để tao giữ, từ giờ chúng mình tiêu chung, kiếm chung.

Hai đứa lại khoác tay nhau đi, sung sướng được ầm áp vì nhau, sung sướng có ở bên mình một người bạn để cùng chia sẻ.

Đi gần đến chợ Đồng-Xuân, thằng Chích quay lại hỏi:

- À thế tao hỏi thật mày, giá tao không quay lại thì mày có đi tìm tao không ?

Thằng Tích tùm tùm :

- Tao vừa định đuổi theo mày thì thấy mày lại. Xa mày tao cũng thấy khổ khổ làm sao ấy.

Thằng Chích béo mạnh cánh tay bạn rồi nhoẻn miệng cười :

- Thế mà còn làm bộ. Thấy người ta đi sát mình lại vênh cái mặt lên không thềm hỏi.

Thằng Tích cũng cười :

- Ủ lúc ấy tao cũng không hiểu tại làm sao.

Mặt thằng Chích đang tươi bỗng sụ lại :

- Tại mày không thương tao chứ gì.

Thằng Tích giả nhời bằng cái giọng bức tức :

- Ô không phải thế, mày đừng nghĩ thế mày.

Thằng Chích vội vàng lắc lắc tay bạn :

- Ủ thế thì thôi.

Đến trước cửa chợ Đồng-Xuân, thằng Chích hỏi ba đứa nhỏ cũng lòi thôi lếch thếch như chúng nó :

- Dân chạy đấy mày. Đây là tiểu yêu chứ có lắm thằng ăn mặc sang trọng lắm cơ. Nhiều lần chúng nó rủ tao vào bọn nhưng tao sợ bị tù, tao không dám vào. Ô mày chưa biết bị đòn ? Chúng nó nói truyện với tao họ tìm được, họ giã cắn thật lắm.

Thằng Tích chó mắt :

- Chạy thì làm sao mà người ta đánh lại mày.

Thằng Chích cười ngặt nghẹo :

- Tao quên không nhớ mày mới ở trong lỗ chui ra đất Hà Nội. Dân *chạy* là ăn cắp là «phi-lu», là cắt túi, là giật mũ, là *bóp* khăn mày đã hiểu chưa ? Ấy này, buộc xu hào vào cặp quần cơ, không chúng nó cũng không tha chúng mình đâu. Mày đừng tưởng thấy áo rách mà chúng nó thương.

Thằng Tích sực nhớ lại cái lúc thằng Chích định ăn cắp của mình, nhìn nó gật gù :

- Phải mày biết lắm,
- À tại tao đói quá.
- Từ giờ mày đừng thế nữa.
- Nhưng đói lộn mề lên thì mày bảo thế nào ?
- Thế cứ đói thì đi ăn cắp à ? Không phải cái lối thế.
- Mày chưa biết : đói khổ lắm cơ.
- Tao đã bị đói nhiều lần tao hiểu. Khổ thì phải chịu, chứ lại đi lấy bậy, lấy bạ những cái không phải của mình như thế à ? Hôm ấy mày gặp tao, giá mày gặp người khác nó túm nó đánh mày hay nó đưa lên cầm, có phải bêu không ? Tai tiếng đến nhà thì mày bảo...
- Tao không có nhà, tao không cần.
- Nhưng ít ra mày cũng tù tội, ít ra mày cũng bị nhét vào cái nhà pha.
- Nhưng nếu người ta không bắt được ?
- Mày tưởng thế. Trăm bó đuốc cũng vớ được con ếch. Đã ăn cắp thì thế nào cũng có lần người ta bắt được.

Chúng có tao đã bắt được mày. Tao khuyên mày từ giờ đừng có thể là hơn. Đói thì nhịn, chứ không người ta bắt được, ê lắm. Và một khi chúng mình đã chơi với nhau, tao không bằng lòng mày như thế.

- Ủ thì thôi. Nhưng mày không bằng nhiều thứ lắm.

- À. Thì mày thử xem, mày nằm ăn vạ, máu mồm máu mũi be bét, đất cát lấm cả, tao trông nó ê ê thế nào ấy.

Thằng Chích phá lên cười :

- Cái quang cảnh ấy thì khí không đẹp thật. Mày nói phải. Chính nhiều lần gặp ở đường, «cú lít» xích tay những dân chạy đi qua, tao cũng không nở nhìn. Không, có anh có em khuyên nhau cũng có hơn. Bây giờ đói thì tao nhịn được, bởi có mày cùng nhịn với tao. Chứ một mình mà nhịn đói thì sâu và bi lắm mày ạ.

Hai đứa kéo nhau đến trước cửa nhà Gô-đa thì đã thấy có hai đứa khác đứng chờ ở đấy để giữ xe đạp cho khách vào mua hàng rồi.

- Hồng chúng mình đến chậm quá. Các ôn con đã đến trước chúng mình rồi.

- Thế nó kiếm chúng mình cũng kiếm chứ sao.

- Ô không được. Ở đây không tranh nhau loạn sì như ở hàng Buồm được. Đây là phố tây, tranh nhau loạn sì thì «cú lít» họ nện ồm. Cho là «ma-cà-bông» bắt bớ bóp ngay. Mày chưa biết chứ bị bớ bóp khổ lắm cơ. Rệp muỗi đốt thì phải biết. Lại bị đốt hai mươi bốn giờ không được ăn được uống.

- Thế mày đã bị bớ bóp lần nào chưa ?

- Hai lần rồi.

- Tại sao. Mày ăn cắp à ?

- Không. Tao mới móc túi của mày là lần đầu thì bị tóm, còn thì tao chỉ xoáy hoa quả hay các thức ăn sì săng của các hàng dong thôi. Tao bị bớ bóp một lần vì tao ngủ ở trước hiên nhà bị «cú lít» tóm được. Còn một lần thì lâu lắm rồi, tại làm sao, tao bị bắt, tao không nhớ. Nhưng thôi nhắc đến những chuyện «ma bunn» ấy làm gì, nó khổ lòng lắm.

Thằng Tích không thôi :

- Thế ngủ ở vườn hoa như chúng mình tối hôm qua, «cú lít» có bắt không ?

- Tại làm sao không ?

Thằng Tích lo lắng lộ ra mặt :

- Thế tối nay chúng mình ngủ đâu ?

- Ngủ ở vườn hoa hay ở các hiên nhà ấy !

- Thế nhớ «cú lít,»trông thấy bắt ?

- Thì *a lê* vào bóp nằm hai mươi bốn giờ, chứ chúng mình không có nhà để ngủ thì làm thế nào.

Thằng Tích ngẫm nghĩ một lát rồi thốt ra :

-Thế thì chúng mình khổ thật mày nhỉ ?

- Ô, mày nói như thật. Mày không biết chứ có nhiều hôm khổ quá, tao nhìn những con chó sòm ngồi chễm chệ trên ô-tô, rồi tao ước giá tao hiện ra được làm chó để được ăn no và để cho người ta khỏi đánh.

- Ô mày nói dở. Khổ thì khổ, chứ làm người vẫn sướng hơn làm chó. Sao mày... gì thế ? Sáng hôm nay mày vừa nói với tao rằng biết đâu sau này chúng mình chả giàu có. Và cái ông cai gì có bao nhiêu nhà gạch trước làm cu-li xe cơ mà.

- Ừ thì chúng mình nếu gặp may cũng có thể như thế. Chẳng qua lúc khổ quá, đói quá, tao nghĩ bậy như thế mà thôi.

- Ừ có thể chứ. Tao lại tưởng mày nghĩ thật như thế. Chúng mình bây giờ còn bé thì nó khổ như thế này, nhưng nhớn lên, chúng mình biết làm biết ăn thì nó phải khá. Chứ chó thì suốt đời chó mãi.

Một hàng bán khoai lang đi qua. Thằng Tích trở những củ khoai mỏng mỏng chất ngọt :

- Giá bây giờ có phép gì cho những con lợn kia chạy vào bụng chúng mình thì thú nhỉ ?

- Làm chó gì có cái phép ấy. Mày muốn ăn thì xu đây mua mà ăn.

- Nhưng mày có ăn không đã chứ.

- Tao còn no.

- Thế thì tao cũng thôi.

- Ồ tại làm sao thế ?

- Có mày ăn thì nó mới vui.

- Thế mày có đói không ?

- Kề thì cũng không đói.

- Ồ thế thì thôi. Chúng mình không nên ăn nhảm. Để chờ lúc nào thật đói ăn cơm một thể. Mày cứ hay có

cái chứng no bụng đói con mắt ấy, không tốt. Hôm nay có tiền, nhưng biết mai có kiếm được không ? Phải để dành chứ.

- Ừ mày nghĩ phải.

Chúng nó đi loanh quanh mấy phố rồi qua phố hàng Cau thì thằng Chích nghe có tiếng người gọi tên nó. Nó quay lại rồi mừng rỡ bảo thằng Tích :

À thằng «Cu Ổng». Thằng này tử tế lắm mày, có một lần nó cho tao một xu phở. Đã lâu lắm tao không gặp nó, bây giờ nó lại đánh giầy đánh giắc thế kia cơ à ? - Cừ nhỉ, mày đi đâu lâu thế tao không gặp.

- Tao sang kiếm ăn ở bên chợ Gia lâm. Rồi thằng Gà-Mái nó theo thầy nó đi làm mỏ nó truyền lại cho tao nghề đánh giầy, tao mới lại về đây được mấy hôm.

- Thế bây giờ mày lại ở luôn Hà nội chứ ?

- Không, tao đi làm tiền rồi tao lại về Gia lâm.

- Ồ, phải vạ mẹ, đi qua hết cái cầu sông cái thì còn chó gù là cơm.

- Nhưng tao bây giờ không bằng lòng ở bên này nữa. À thằng nào đấy.

- Quên tao chưa bảo mày : Cánh hâu của tao đấy. Bây giờ nó với tao kiếm chung.

- À thằng Sêu, nó mới đánh nhau với thằng Mét nhất trình buổi sáng hôm nay đấy phải không ?

- Ủ. Nó già thằng Mét cẩn thận. Bây giờ có nó, không thằng nào dám bắt nạt tao cả. Nhưng sao mày biết ?

- Tao gặp thằng Lọ Lem nó nói truyện với tao lúc nãy. Rồi tao nhìn cái bộ giò lêu đêu của nó thì tao biết chứ sao. Thằng Lọ-Lem nói thằng Mét định rủ cánh đánh nó, nhưng sau sợ nhỡ gặp nó một mình, nó báo thù lại thôi.

- Ủ thảo nào, chúng tao đợi cả buổi sáng ở hàng Buồm không thấy nó đem cánh lại. À ra nó sợ thằng chàng Sêu rồi. Tuyệt ! Tuyệt ! À thế nào độ này mày đổi nghề có khó không. Hay cũng vẫn đói meo như trước. Tao xem độ này mày keng hơn trước.

- Độ này u tao khỏi đau mắt đã đi chợ được. Với lại có nghề thì nó vẫn hơn, chứ đi chờ coi xe đạp thì bấp bênh lắm. Hôm nay tao kiếm được gần hai hào rồi.

- Ô thế thì vua lắm nhỉ.

83 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Mà hôm qua, tao cũng được hào tư.
- Ồ... chúa thật

Ba đứa đang nói chuyện thì có người gọi đánh giày. Cu Ông bỏ bạn chạy biến ngay lại. Thằng Tích cũng đến xem. Nó nhận xét những cử chỉ của thằng Cu Ông một cách kỹ càng, rồi đến khi người khách giả tiền đi rồi, nó mới lục lại cái hòm đánh giày rồi hỏi thằng Cu Ông :

- Có thể mà được hai xu ư ?

- Ừ, đây là đồ cỏ, chứ có người cho ba xu. Tuy mất tí vốn kem và phấn, nhưng sướng hơn là giữ xe đạp, lại có khách luôn. Và một khi làm xong là người ta giả tiền, chứ không phải lải nhải chạy theo xin.

- Ừ thể này thích hơn nhiều chứ.

- Nhưng phải có vốn mua kem, mua phấn, đóng hòm, mua bàn chải. Và phải có một miếng da như miếng này.

- Tất cả mày sắm mất bao nhiêu ?

- Tao mua lại của thằng «Gà Mái» có năm hào, chứ nó sắm mới mất những hơn một đồng,

Thằng Chích lè lưỡi :

- Một đồng thì đời chết chúng mình cũng không có. Thôi tao đành cứ giữ nghề coi xe thôi.

Thằng Tích gõ vào cái thùng đánh giày rồi nhìn thằng Cu Ông một cách thèm muốn :

- Coi xe đạp đâu có phải là một nghề. Không có cái gì kiếm ăn thì phải làm vậy đấy thôi. Tranh nhau bằng chết, và nhiều khi cứ phải giơ tay hỏi xin như ăn mày. Tao không thấy thích cái nghề ấy.

- Ô lại còn nhiều thằng đều, mình lải nhải xin tiền, nó bóp tai cho mình là khác, mà mình cũng không làm gì nó được.

Đến đấy, thằng cu Ông vươn ngực một cách tự phụ :

- Chứ đằng này đánh xong là họ phải giả tiền ngay, không còn có thể nói năng gì nữa và cũng không bao giờ có thể đánh được mình.

Chú Chích thấy cái bộ điệu kiêu căng của thằng Cu Ông xưa kia phải nhờ mình che chở thì hình như không bằng lòng :

- Ô có cái nó nhẹ xác hơn và khỏi phải chạy theo xin, nhưng gặp phải thằng nó gây sự, nó cứ bóp tai thì làm cóc gì nó. Chúng mình thì đưa đếch nào nó đánh chẳng được.

Cu Ông cãi ngay :

- Từ khi tao làm cái nghề đánh giày này, tao chưa bị ai đánh cả.

- Thằng Bốt cũng làm cái nghề đánh giày như mày, tao thấy cứ bị người ta tai cho bôm bốp.

- À thì nó đánh hỏng của người ta kéo là. Thứ giày «dôn» mà lau nhầm cái đế đánh giày đen để đen giày của người ta thì người ta đánh cho học máu cũng không kêu được.

- À thế sao mày bảo người ta không đánh được.

- Tao bảo không làm hỏng thì người ta không đánh được, chứ làm hỏng thì người ta đừng đánh cho ư.

- À thế cũng là bị đánh.

Thấy hai đứa cứ cãi vã nhau mãi, thằng Tích liền can:

- Chúng mày cứ cãi nhau như thế để làm gì. Thôi im đi. Thằng «Cu Ỏng» này có về nhà thì liệu mà về đi, chứ mây đen kéo dợp giời thế kia không khéo mưa đến nơi bây giờ.

- Mưa tao cũng không cần. Tối tao về cũng được. Mưa bây giờ cũng không mưa lâu.

87 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

Rồi chở một hàng bún :

- Chúng mày có đói thì tao cho tiền mà ăn bún, chứ tao thì chờ tối tao về nhà ăn cơm. U tao bao giờ cũng để phần tao.

Thằng Chích nhận ngay :

- Được rồi. Mày đã có lòng tốt thì chúng tao ăn. Nhưng mày có thể đãi tao được bao nhiêu nào.

- Cho chúng mày ăn no thì thôi.

- Ờ thế thì sáu xu đây.

Miệng nói chân lia ngay đến hàng bún :

- Cho hai bát, mỗi bát một xu.

Thằng Tích hốt hoảng nói ngay :

- Một bát thôi. Tao không ăn.

- Tại sao mày không ăn ?

- Tao chưa thấy đói,

- Ờ thế thì tao cũng không ăn.

- Thôi nhà hàng đã sắp bát kia rồi mày ăn một xu vậy.

Thằng Cu Ỏng vừa nói vừa vút một xu ra. Ăn xong thằng Chích còn muốn đi nói truyện nữa với thằng Cu Ỏng, nhưng thằng Tích đã bảo :

- Thôi để nó về, nhà nó xa. Nhỡ mưa một cái khổ nó.

Thằng Cu Ỏng đi rồi, thằng Chích hỏi thằng Tích :

- Sao nó mời mày, mày không ăn ?

- Nó với tao chưa quen mấy, tao không thích thế.

- Ô tao như mày, tao ăn cho nó chết. Tao thấy nó xách được cái hòm đánh giày mặt nó vênh váo, tao ghét lắm. Tao muốn sát cho nó một trận, chứ tao có đói đâu.

- Mày cứ thế. Nó cũng như chúng mình, không thương nó thì thôi, lại đi làm hại nó là nghĩa lý gì. Mày thế không tốt. Tao tưởng anh em thấy nó khá thì mình mừng cho nó, chứ mày thấy nó khá mày lại ghét nó không nên.

- Nhưng tao thấy cái bộ «ta đây» của nó tao không tiêu được. Tao khó chịu lắm.

- Tao thì tao chả thấy khó chịu tí gì cả. Tao chỉ thấy nó tốt với chúng mình mà thôi. Có tiền, nó tưởng chúng mình đói nó có lòng tốt mời chúng mình ăn, chúng mình đã không cảm ơn thì chớ, sao chúng mình lại nghĩ cách

làm hại nó ? Mày cứ thế nên tao không thích. Giả dụ bây giờ có thằng nó muốn sát mày, mày có bằng lòng không ? Tao hỏi thật.

- Hửn là tao không bằng lòng.

- Ô thế tại làm sao mày lại muốn sát người. Mày thấy nó khá mày ghét nó thì sau này mày khá chắc là có đứa ghét mày. Anh em thì phải mong cho nhau khá chứ lại.

Thằng Chích nắm tay thằng Tích :

- Thôi tao xin lỗi mày. Từ giờ tao không thế nữa, Mày tốt hơn chúng nó nhiều. Chúng nó mà thấy ai có tiền thì «sát» phải biết.

- Ăn của người là khi cùng bắt đắc dĩ mình không có cơ, chứ có thì ăn làm gì. Huống hồ nó cũng nghèo như mình.

Chúng nó đến hàng Buồm thì mưa đổ xuống như chút. Thằng Chích chép miệng :

- Thế này thì còn chó nó đến ăn. Còn làm tiền nước mẹ gì nữa. Tao, tao sợ nhất những đêm mưa gió. Vừa không có tiền vừa buồn thế nào ấy mày ạ. Ô, mày chưa biết, về mùa rét khổ lắm. Rét lại mưa nữa thì á à, khổ không chỗ nói.

- Mưa rét mà không có cơm ăn nữa...

Thằng Chích bịt mồm bạn :

- Thôi mày, đừng nói nữa, tao ghê cả mình. Nhưng bây giờ mới tháng bảy, rét cũng còn lâu.

- Chả bao nhiêu nữa, ba tháng thôi.

Rồi vuốt làn da mốc meo của thằng Chích :

- Phải làm thế nào có cái áo mà mặc chứ. Mùa rét năm ngoái mày có áo không ?

- Có.

- Thế đâu rồi ?

- Ô mày tính, từ mùa rét năm ngoái đến nay, áo nào mà còn được. Thứ nhất lại nằm đất nằm cát như chúng mình, quần áo chóng cách lắm. Họa có da là còn. Tao đang lo giờ rét năm nay, không biết lấy gì mà mặc.

- Mày chỉ lo ở lỗ miệng. Kiếm được đồng nào mày chỉ muốn ăn cho hết. Bây giờ một cái áo của mày mất bao nhiêu tiền nhĩ.

91 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Mua lại cái áo cũ chỉ ba bốn hào thôi.
- Thế thì không lo. Từ nay đến ngày ấy, chúng ta sẽ cố soay.

Chương Thứ Ba

Sau khi đã rửa mấy rổ bát cho bà chủ hàng cơm và sau khi đã giả ba xu để được ăn hai bát cơm nguội và một chút mặn mặn, thằng Tích hỏi thằng Chích :

- Mưa thế này không ngủ được ở vườn hoa thì ngủ đâu tối nay hở mày ?

- Ô đừng lo. Tao biết hết các xó hè Hà nội như bàn tay tao. Chúng mình nào có đường gói chăn đệm gì kèn càng mà bảo sợ. Miễn là chỗ nào nước mưa không đến, chúng mình nằm là được rồi. Miễn là tìm được chỗ nào vắng, «cú lít» không hay đi đến để họ tóm chúng mình đi là được rồi. Mà mưa này họ cũng chẳng đi đâu. Chúng mình ngủ ở cái hiên nào chẳng được..

Đi được một quãng, thằng Chích bỗng reo lên :

- À tao nhớ ra rồi, có chỗ này ngủ sướng lắm, sướng như tiên.

Nó dắt thằng Tích đi qua năm bảy phố rồi chui vào một cái ngõ. Nó trở một cái đầu thêm diện tích độ ba thước vuông :

- Đấy mày xem có sướng không, mưa không bao giờ hắt đến cả. À hôm nay, họ không «chập cheng». Mọi

đêm họ còn «lùng tùng xoèng» để ru cho mình ngủ nữa kia đây.

Nói xong, nó trèo thoăn thoắt lên một cái cột, kéo ở trong một hốc ra một nắm dẻ :

- Đây là cái áo của tao trước, tao để dành làm chỗi và gối.

Nó lau mẩu thêm sạch sẽ, rồi nằm ướm ngay xuống :

- Mà xem ngủ như thế này thì ngủ có sướng không?

Vừa nằm được một lát, nó lại chồm dậy :

- Mà mày dặt tiền, nằm vào trong, không nhớ tôi có «dân chạy» nó lần mất.

Thằng Tích dỡ đồng hào và sáu xu ra đếm kỹ càng, rồi mới buộc chặt vào tận trong cặp quần. Buộc xong nó bảo thằng Chích :

- Số tiền này đừng nên tiêu đến mày ạ. Mai hai đứa có đi kiếm. Rồi dành dụm mua một bộ đồ đánh giày như thằng Cu Ởng thì dần dần khá được.

- Lâu lắm mới được đồng bạc mày ạ.

- Ủ, lâu thì lâu. Nhưng có thể mới khá được. Mày thử tưởng tượng bây giờ tao có một bộ đồ đánh giầy, mày có một bộ đồ đánh giầy mỗi đứa kiếm ngày được hai hào, hay chỉ một hào thôi, như thế có phải ngày nào cũng no, mà mày thì không còn lo không có áo mặc. Rồi đến mùa rét, chúng mình lại mua được mỗi đứa một cái áo vệ sinh vệ siếc cũng chưa biết chừng. Mày thử tưởng tượng giời rét không có áo, nằm đây thì đứt ruột ra chứ.

- Ô thế mà năm ngoài, tao cũng chẳng thấy đứt ruột tí nào. Mà năm ngoài tao mới có lên bấy. Nó quen đi chứ.

- Đành rằng quen, nhưng có áo thì có phải sướng hơn không ?

- Thì đã hẳn. Mà nếu chúng mình hai người, nằm sát vào nhau, nó lại có hơi nóng ấm, nó lại không rét mấy.

Vừa nói, thằng Chích vừa nằm xích lại thằng Tích rồi gác chân lên bụng bạn : Thôi tao thì tao chỉ muốn chúng mình ở mãi được với nhau. Mày muốn tính thế nào thì tính. Tao thì tao thấy được ở gần mày để không thằng nào bắt nạt được tao là tao sướng rồi. Tao gặp mày tao thích lắm. Mày tử tế hơn chúng nó, mày khác chúng nó nhiều.

95 | Hai Đứa Bé Mồ Côi

- Tao gặp mày tao cũng thích. Không gặp mày thì tao lớ ngớ không biết đường nào mà lần ở các phố Hà nội này cả.

- Ô mày có lớ ngớ thì cũng chỉ lớ ngớ mấy ngày đầu thôi, chứ tao thì cứ bị chúng nó bắt nạt mãi.

- Nhưng cũng có một ngày kia mày nhón chứ.

- Ô mày bảo mỗi ngày chúng nó giã cho mấy chục quả tổng như thế thì còn nhón làm sao được. Không, tao gặp mày có nhẽ rồi tao nhón được.

Miệng nói, tay đặt lên ngực thằng Tích. Thằng Tích cầm lấy cái bàn tay trơ xương nắn các ngón :

- Ủ mày gây thật. Thôi chờ khi nào chúng mình có đồ lê đánh giày, chúng mình kiếm được, tao sẽ cho mày ăn nhiều thì mày có thể béo.

- Tạo mà béo được bằng nửa mày thì tao cũng đã sướng lắm rồi.

- Tao béo gì mà béo.

- Mày không béo, nhưng mày nhón, mày cao, mày khỏe.

- Từ giờ mày phải nghe tao.

- Thì bao giờ tao chả nghe mày. Mày xem cả ngày hôm nay...

- Chúng mình bây giờ phải ăn ít chứ, chỉ ăn đủ sống thôi. Nếu mỗi ngày để được năm xu thì hai mươi hôm, chúng mình sẽ có đồng bạc.

- Có đồng bạc thì hãy sắm đồ lễ đánh giầy cho một mình mày thôi. Rồi mày kiếm được tiền, mày lại sắm cho tao sau. Tao thì cứ đi giữ xe đạp. Mày phải biết đi đánh giầy, còn phải có áo nữa. Trần như tao, người ta không mướn. Với lại tao trông hé loắt choắt, người ta cho là tao không biết đánh, người ta không mướn. Ấy vì tao chim chích mà chúng nó tranh hết khách của tao. Người ta cho là tao nhỏ không coi được, chứ người ta có biết đâu rằng tuy nhỏ, nhưng tao láu bằng mười chúng nó. Bé nhiều cái láu lắm mày ạ.

- Ô mày bé người, nhưng mày khôn. À à, tao nghĩ ra rồi.

Nó vùng dậy. Thằng Chích cũng vùng dậy nhìn nó.

- Mai đem cái dẻ này đi. Mỗi khi giữ xe đạp cho ai thì chúng mình lau xe cho họ thật bóng. Thế nào khi ra trông thấy xe sạch sẽ, họ cũng cho thêm một vài xu.

- Ủ phải đấy. Thế mà tao không nghĩ ra. Ngày mai, mày đón một đầu đường, tao đón một đầu đường. Xong rồi mày xuống Gô-đa. Gô-đa đóng cửa thì chúng mình lại về hàng Buồm.

Thằng Chích nói đến đấy bỗng có vẻ tư lự :

- Chỉ khổ cái chúng nó đông quá chứ không thì cũng khá.

- Không chúng mình cứ làm cẩn thận thì rồi sau người ta quen mắt đi, người ta cứ nhờ chúng mình.

- Nhưng mai mày lau, chúng nó thấy phát tài, chúng nó cũng lại lau ngay,

- Ủ nhỉ, khổ cái thế.

Hai đứa đương bàn nhau về cách thức làm ăn thì bỗng có tiếng quát :

- Đứa nào ngủ đây, tranh chỗ của tao. À chú Chích, chú có cút đi cho anh chú ngủ, không ăn tát xiếc bây giờ.

Thằng Chích chưa kịp nói thì hai đứa trẻ đã xông đến toan kéo thằng Chích ra. Thằng Tích ngóc cổ dậy :

- Đứa nào sờ đến nó, táo đấm.

Nghe tiếng thằng Tích, hai đứa liền buông thẳng Chích :

- À mày là chàng Sếu phải không ?

Thằng Chích lúc ấy mới ngồi dậy :

- Đúng rồi. Chúng mày muốn què như thằng Mét thì cứ mó vào tao. Thằng con sùng ời, mày có muốn sọc thì mày cứ bắt nạt tao đi.

Trong bọn bé con kiếm ăn bằng đủ mọi nghề ở đất Hà nội cũng có một tờ báo Thông tin, nhưng tờ báo ấy không cần phải máy in và giấy, và chữ, và tòa soạn. Cái mồm chúng nó là đủ cả. Cái tin thằng Tích đánh thằng Mét buổi sáng, buổi chiều cả cái thế giới «ma-cà-bông» bé con của đất Hà nội đều biết.

Thằng Sùng trông thấy thằng Tích chịu lún ngay :

- Tao tưởng có mình chú Chích ở đây.

Thằng Chích nhe răng chĩa hàm :

- Thì chúng mày bắt nạt hần. Xéo, xéo đi cho chúng ông ngủ.

Thằng Sùng ném cái mũ trắng đã lòi ruột bác :

- Ái già, đã cạy thế cạy thân. Cho chúng tao ngủ đây mấy, mưa kia lạnh lắm.

- Có một tí toen-hoén, ngủ thế chó nào được. Không, đi đi.

- Ô trước kia sáu thằng, mày còn lạy sống chúng ông xin vào nằm dưới chân để cho chúng ông đập thì sao.

- Ô, trước giờ rét khác.

Thằng Tích nhìn cái hè, rồi kéo thằng Chích lại gần mình :

- Mưa lạnh, nằm bốn thằng cũng được. Thôi cho chúng nó nằm với.

Thằng Sùng, thằng Súly reo lên :

- Ủ có thể chứ, mới là anh em.

Nói xong, chúng nó cởi trần ngay ra vắt khô quần áo đem phơi lên mấy cái đinh đóng ở tường rồi nằm xuống.

- Chúng mày đi đâu về mà ướt thế ?

- Chúng tao chèo sáu.

- Thế sáu đâu cho tao một quả.

- Này, cơm đây. Mày ăn thì để chúng ông mai cheo mồm lên à ! Cả ngày hôm nay, chúng ông mới sực có một bữa buổi trưa, ấy thế mà chúng ông cũng không dám dùng vào một quả.

Thằng Chích nhồm dậy với tay lên bọc sáu của chúng nó để ở phía đầu :

- Ông cứ ăn thì chúng mày làm gì ông.

Thằng Tích vội kéo tay nó lại :

- Ô, sao mày lại thế ? Muốn ăn thì có xu đây mua chúng nó một xu.

Thằng Súly kéo bọc sáu lại gần :

- Không, tao không lấy xu, đây tao cho mày một quả. Của tao gần một trăm, ăn đi vài quả cũng vẫn bán được năm xu.

Vừa nói, nó vừa lùa tay vào bọc móc ra một quả đưa cho thằng Tích.

Thằng Chích cướp lấy quả sáu :

- Thế chúng mày không cho ông à ?

- Mày làm gì mà tao phải cho mày, đồ gấu, đã bằng nhằng. Chàng Sếu, mày để yên cho chúng tao đã cho nó một trận, bây giờ nó «láo» lắm.

- Thôi thôi, tao xin. Đấy thằng Chính mày ăn quả sấu ấy đi, tao không ăn đâu.

Thằng Sừng móc ra một quả khác đưa cho thằng Tích:

- Thôi thế cho nó quả ấy. Mày ăn quả này. Anh em với nhau đã lên nước.

- Thôi chúng mày đừng chấp nó, nể tao là hết.

Thằng Tích đang chót vót ở trên ngọn cây sấu với những quả vàng cho vào túi thì nghe ở đằng sau mình có tiếng «dắc», rồi tiếp đến tiếng kêu. Nó ngoảnh lại thì thấy thằng Chích đã nằm bẹp dí ở dưới đất. Sợ hãi, nó tuột vội xuống. Xuống gần đến gốc, nó thấy thằng Chích cố gượng đứng dậy, hai tay ôm bụng. Thấy bạn dậy được, nó mừng quá, nó chạy vội lại :

- Mà có làm sao không ?

Thằng Chích trở bụng, rồi lại ngồi bệt xuống.

Cả bọn leo sấu lúc ấy cũng đều xúm đến. Chúng nó bàn tán lao sao.

- Không gãy chân, không gãy tay, nhưng không khéo dập mật.

- Dập mật thì chết mất rồi, còn dậy thế nào được. Có lẽ chỉ tức bụng thôi.

Thằng Tích dơ tay toan sờ bụng bạn thì thằng Chích vội gạt tay ra, nhưng nó vẫn không nói.

- Mà đau ở đâu

Nó vẫn lặng im. Một lúc lâu nó mới đặt tay lên bụng rồi khe khẽ nói :

- Tao thấy đau ở bụng và ở ngực lắm.

- Không đập mặt chứ ?

Nó lắc đầu.

Thằng Sùng nói ngay :

- Thế thì nó cũng như thằng Suý hôm nọ đấy thôi. Ngã thì tức. Để nó ngồi một tí là nó khỏi.

Nó ngồi, nó ngồi rất lâu, nhưng vẫn không thấy khỏi, nó vẫn thấy đau ở ngực và ở bụng.

Một người đi đường đứng lại, biết truyện liệu bảo thằng Tích :

- Mày là anh nó phải không. Bây giờ mày phải đem nó đi nhà thương, có lẽ nó đập lá lách chưa biết chừng.

Thằng Chích đang nhăn mặt nghe thấy nói đi nhà thương hoảng hốt nói ngay :

- Không, tao không làm sao đâu, tao không đi nhà thương đâu, tao chỉ thấy hơi tức bụng thôi. Bây giờ làm thế nào cho tao về cửa đền tao nằm một chút thì tao khỏi.

Thằng Tích lừa tay vào nách nó đỡ dậy :

- Thế mày thử đi xem có đi được không ? Thăng Chích đi được mấy bước dừng lại :

- Đau lắm, tao chịu thôi không đi được đâu.

Thăng Sừng cười nhe răng :

- Bây giờ có xe cho cậu đi nhé ? Nhưng đào đâu ra «két» ?

Thăng Tích dắt bạn ngồi xuống rồi toan chạy đi gọi xe. Thăng Chích thấy thế vội cản :

- Ấy đừng, ấy đừng. Tao đi được. Tốn tiền mày.

Nó gượng đứng dậy. Nhưng đi được vài bước, nó lại dừng lại, mồ hôi vã ra như tắm. Thăng Tích thấy thế liền bảo :

- Thôi không tiếc mày. Hết rồi chúng mình lại kiếm.

Thăng Chích cản thế nào nó cũng không nghe. Nó gọi xe thuê về chỗ chúng nó vẫn nằm. Đến đầu ngõ, nó toan công thăng Chích vào. Nhưng vừa đặt thăng Chích lên vai, thăng Chích đã la làng :

- Tao đau ở bụng và ở ngực, mày công tao thì tao chết mất.

Thằng Tích bảo anh xe :

- Bác làm phúc bế dùm nó vào đây hộ tôi, tôi giả bác thêm một xu.

Người xe bằng lòng. Khi người xe bế thằng Chích đặt vào thềm hè rồi, y liền hỏi thằng Tích :

- Nó là em mày đấy à ?

- Không, nhưng nó cũng như là em tôi.

- Nếu không đưa nó đi nhà thương thì phải mua thuốc xoa cho nó. Ở hiệu khách Hàng Ngang, có một thứ thuốc tốt lắm. Xưa tao cũng ngã, xoa khỏi ngay. Ở đầu dãy, bên tay trái ấy, nhưng những năm hào một lọ cơ. Mà chúng mày thì làm gì có tiền. Thôi tao bảo làm thế nào lấy được ít của già cho nó uống, và lấy nước giải ngâm với gừng chườm cho nó.

Người xe nói xong lấy tiền rồi đi. Thằng Tích đặt thằng Chích nằm xuống rồi sẽ bảo :

- Hay tao mua thuốc xoa cho mày nhé. Chứ tao xem mày hình như đau lắm. Chúng mình đây có những bảy hào một. Lọ thuốc có năm hào thôi. Thằng Chích sợ mất vía :

- Không không. Mua hết thì rồi bao giờ mới có đồ lè để đi đánh giày. Không, không, tao gần khỏi rồi. Mà mua cho tao hết tiền thì rồi chúng mình cứ thế này mãi à ? Không, tao không việc gì đâu. Mười mấy hôm mới để dành được ngàn ấy. Trời ơi ! tao nói thấy đau da bụng quá.

- Thì mà đừng nói nữa. Tao không mua đâu. Nhưng bây giờ lấy đâu ra cua.

- Thì mà mua một xu nghệ và hòa vào với nước giải xoa cho tao cũng được.

- Ừ thế mà nằm đây để tao đi mua nhé.

- Thế mà để tao nằm một mình ? Mà chờ chúng nó đến rồi đi mua cũng được. Chúng nó hẹn chúng nó đến cơ mà.

* * *

Thằng Tích đã soa bao nhiêu là nghệ và nước giải vào bụng và ngực thằng Chích, nhưng nó cũng chẳng thấy thằng Chích đỡ một tí nào. Nó mua cháo về cho thằng Chích ăn, thằng Chích cũng không ăn, chỉ rên. Nó thấy bạn thế lòng nôn nao. Gần chiều, nó chờ lúc thằng Chích thiếp đi, liền chạy lại phố Hàng Ngang. Chẳng do dự, nó bước chân vào hiệu :

- Chú có cái thuốc nào để chữa người ngã thì bán cho tôi một lọ.

Người bán hàng nhìn nó :

- Có một hộp năm hào, không kém một xu, có mua thì mua.

Thằng Chích cởi cạp quần, đếm năm hào đặt lên bàn :

- Đây chú bán cho tôi một hộp.

Cầm hộp thuốc, nó lại hỏi người khách :

- Thế làm thế nào, uống hay xoa, chú bảo tôi.

- Trong uống ngoài xoa. Trong này có hai viên, mỗi lần cho uống một viên. Rồi véo lấy một tí hòa vào rượu xoa luôn luôn lên chỗ đau thì khỏi ngay.

Thằng Tích mua rượu và thuốc về đến nơi, thằng Chích vẫn ngủ. Nó sẽ gọi thằng Chích dậy :

- Thằng Lọ Lem nó mới đem đến cho mày hai viên thuốc, mày uống đi thì rồi sẽ khỏi.

Thằng Chích mở mắt rồi lại nhắm mắt :

- Thì mày cho tao uống đi.

- Nhưng mày phải nhai chứ.

Thằng Chích uống thuốc rồi, thằng Tích mới lại lấy hòa vào với rượu bôi khắp ngực và mới bụng cho nó rồi cởi áo của mình đắp lên da người cho thằng Chích :

- Chịu khó ngủ đi. Lúc dậy sẽ khỏi, thằng Lọ-Lem nó bảo thế đấy.

Miệng nó nói thế mà lòng nó cũng tin như thế. Vì vậy mà khi nó thấy thằng Tích ngủ nó mừng lắm.

Nó thức ngồi canh luôn ở bên cho tới gần nửa đêm thì thằng Chích cựa mình mở mắt. Sốt sáng nói ngay :

- Mày thấy thế nào ?

Thằng Chích rên khừ khừ

- Tao vẫn thấy đau, nhưng hình như đỡ hơn lúc chiều.

- Ô thế thì cái thuốc ấy công hiệu đấy. Thế mày uống một viên này thì sáng mai là khỏi.

Thằng Chích uống xong viên thuốc rồi hỏi nó :

- Thế mày không ngủ à ?

- Tao không cần. Hãy làm sao cho mày khỏi. Tao phải thức để xoa thuốc cho mày chứ.

- Không, mày cũng ngủ đi cơ. Ngủ đi rồi ngày mai mày còn phải đi «làm tiền» chứ tao đau tao không đi «làm tiền» được rồi.

Thằng Tích vỗ cặp quần :

- Tiền còn khối, không cần. Cứ ngủ đi mặc tao. Mai tao nghỉ một ngày đã chết ai, cầm bằng như là mưa, chúng mình không đi kiếm ăn được chứ gì. À mày thấy đói không ?

Thằng Chích nhìn ra ngoài giới :

- Tao cũng thấy hơi đói. Nhưng bây giờ khuya rồi còn gì mà ăn.

- À có thằng hàng bán cà-phê ở đầu phố, tao mua cho mày một cốc sữa năm xu nhé ?

Thằng Chích chọn mắt :

- Tao có phải con vua đâu mà uống sữa. Mày cứ định tiêu nhiều cho tao thế thì còn chó đâu tiền.

- Ô năm xu. Kiếm một nhóang. Thằng Sừng vừa chia tiền bán sấu cho tao được sáu xu, mày cứ uống đi cho chóng khỏi, cầm bằng như mình không đi chèo sấu ngày hôm nay chứ gì. Mày chóng khỏi ngày nào thì lại sớm làm tiền được ngày ấy. Chứ mày cứ nằm đấy thì bao

giờ kiếm được tiền. Đằng nào cũng thế thôi, mày nghĩ mà coi. Người ta cần phải để dành, không nên ăn nhảm, nhưng lúc đau như thế này mà không ăn cho nó chóng khỏi thì kiếm tiền để làm gì ? Tao mua cho mày nhé.

- Ủ thì mua. Nhưng tao không biết uống sữa bao giờ, sợ hoi không uống được. Hay mày mua cho tao xu phở.

- Giờ này làm gì còn phở. Sữa ngọt ai uống chả được. Tao lại nghe người ta bảo uống sữa bổ lắm cơ đấy. Mày uống rồi béo cũng chưa biết chừng. Đừng nên tiếc mày ạ.

Trẻ thơ có những cần dùng về xác thịt mạnh hơn sự bản khoán của tâm-hồn. Thằng Tích ngồi coi bạn đến quá hai giờ đêm thì mệt quá thiếp đi.

Lúc nó dở dậy thì thằng Chích dậy trước nó đã lâu rồi. Nó nói như để xin lỗi bạn :

- Coi người ôm như tao cũng chán. Bây giờ mày thế nào rồi ? Tại làm sao mày dậy mà không gọi tao dậy ?

- Tại tao thấy mày ngủ ngon quá. Tao bây giờ đã đỡ đau, thì không thấy tức mấy nữa. Tao chỉ thấy mệt thôi.

Rồi cầm chiếc áo đưa cho thằng Tích :

- Thôi mày mặc áo vào thì còn đi làm ăn chứ. Mua nghệ và xừa các thứ cho tao từ hôm qua mất đến bảy tám xu rồi còn gì.

- Ô đừng có tiếc tiền, miễn cho chóng khỏi, tức là tiền đây.

Rồi cầm chiếc áo ném giả thằng Chích :

- Mày ôm mà bây giờ hơi lạnh phải cần áo, chứ tao không cần. Đầu mày nóng dần dật đây này.

- Nhưng tao quen, không lạnh. Mày đi «làm tiền» mà không có áo thì ai người ta tin. Với lại mày còn cần phải

ra Gô-đa cơ mà. Không áo thì ra Gô-đa làm sao được. Chúng mình cần là cần làm ăn chứ có cần ẩm đâu.

- Nhưng những lúc mày bị hạn như thế này, cần cho mày chóng khỏe hơn.

- Không, không, mày phải chiều tao. Mày ở nhà thì tao lâu khỏi lắm. Tao lấy mày.

- Tao đi, nhớ mày ở nhà làm sao thì ai trông coi.

- Tao không cần ai trông coi cả. Tao chả làm sao cả. Tao có làm sao thì đã làm sao rồi. Thôi mày đi đi, đi ngay đi.

- Ủ, thì tao đi, nhưng tao cũng phải mua cái gì cho mày ăn đã chứ. Từ ngày hôm qua đến bây giờ, mày mới có một hộp sữa vào bụng.

- Thôi mày cứ đi làm tiền về rồi lấy cái tiền ấy mua cho tao, chứ tao ăn vào vốn, tao sót ruột lắm.

- Nhưng tao đi mà mày chưa ăn gì, thì tao không yên lòng được. Mày muốn cho tao đi thì mày phải ăn một tí gì đã.

- Ủ thế mày mua cho tao nữa xu cháo. Mày đi mua mau mau lên. Cái bát đản tao để ở kia kia.

Vừa nói, thằng Chích vừa lấy tay đẩy thằng Tích.

- Thì hãy khoan. Đây còn ít rượu thuốc đây để tao soa cho mày đã nào.

- Thế thì mau lên.

Rồi cúi xuống nhìn bóng mặt giời ngả ở ven thêm :

- Bây giờ đến chín giờ rồi, mày trùng trình mãi vì tao thì còn gì là thời giờ nữa.

Thằng Tích soa thuốc cho bạn xong thì đi mua cháo. Trái với lời bạn, nó mua những một xu cháo, hai xu xôi và kèm thêm một miếng đậu. Thằng Chích thấy thế giầy nẩy :

- Chúng mình có phải con nhà giàu đâu mà mày mua cho tao nhiều thế ? Tao đã bảo mày chỉ mua cho tao nửa xu cháo thôi mà.

Thằng Tích gắt :

- Thôi mày lôi thôi vừa vừa chứ, ăn đi cho chóng khỏi rồi chúng mình cùng đi kiếm. Chứ tao đi một mình chắc là không nhậy, tao chỉ có cái khỏe chứ tao không «láu» được bằng mày. Mẹ kiếp, cứ dắc dối, ăn được là tiền đây.

Thằng Chích sung sướng nhoẻn miệng cười, nhưng nó chỉ húp có nửa bát cháo và ăn một nắm xôi thôi.

- Ô hay, ăn là tiền của mày ăn ít thế thì nước gì ?

- Những tao không thể nào ăn được nữa thì mày bảo sao. Mày ăn đi, Gô đa sắp đóng cửa rồi mà cao lâu hàng Buồm bây giờ thì chưa có khách đến ăn.

- Ừ thì tao ăn, Mày nhớ ở nhà hễ thuốc khô thì lại phải soa luôn lên nhớ.

- Được rồi tao đau mà tao lại không nhớ soa thuốc hay sao, cứ phát dặn mãi.

Đã quay đi, thằng Tịch lại quay lại :

Nhớ có «cú-lít» đi qua, thì chịu khó ngồi lên nhé, không họ tóm mày đi lúc này thì khổ lắm đấy.

- Biết rồi, «cú lít» vào trong cái ngõ này làm mẹ gì.

- Tao đi ra Gô-đa, rồi khi Gô-đa đóng cửa, tao sẽ về thăm mày.

Thằng Chích nhăn mặt, xua tay :

- Không cần, không cần. Mày cứ ra thẳng hàng Buồm, tạt về đây mất bao thì giờ.

- Ô thì từ Gò đa đến hàng Buồm, thế nào chẳng phải qua đây.

* * *

Ở trong ngõ đi ra là thằng Tích chạy. Nó chạy vì nó sợ hết giờ, không kiếm được tiền bù vào cái chỗ nó đã tiêu về thằng Chích. Nó còn sợ nếu không có tiền trong lúc này thì không lấy gì để nuôi nấng thằng Chích.

Mặc dầu nó chạy thì cũng đã chậm rồi. Lúc nó gần đến cửa Gò đa, nó đã trong thấy mấy đứa bé đứng ở chỗ gác xe đạp rồi. Chán ngán, nó quay trở lại. Nó lại đảo cẳng lộn trở về phố hàng Buồm, nhưng nó đứng chực cho tới mười hai giờ, cũng chả có một người nào nhờ nó giữ xe cả.

Lúc ấy thì lòng nó buồn ghê lắm. Nó lặn lưng thì chỉ còn có bốn xu. Chúng nó để dành được bảy hào một thì nó đã phải mua hộp thuốc năm hào, giả sáu xu xe, năm xu cà phê, tiền nghệ và, tiền sôi cháo của thằng Chích sáng hôm nay. Ôi, nếu từ giờ đến chiều mà không kiếm được thì rồi chúng nó sẽ bị đói. Mà để thằng Chích đói trong lúc này thì đau đớn biết bao.

Những người vào ăn hiệu mỗi lúc một đông, lòng nó đã bắt đầu hi vọng. Nó đưa mắt đi hai đầu phố để lòng

những ông khách đi xe đạp, nhưng có lẽ là cái vận hạn của chúng nó, nên chỉ toàn những ông khách đi bộ và đi xe tay tới.

May tới lúc một giờ, nó đang đứng nhìn về phía Hàng Ngang thì vùn vụt có một cái xe đạp đến hãm trước cửa hiệu. Lúc ấy nó vì muốn đón đầu nên đứng khí xa cửa hiệu. Thấy hút xe đỗ và có hai đứa bé đứng ở gần đấy, nó sợ bị tranh mất, nó lao đầu như bay lại.

Vì nó chạy nhanh quá nên quá đà, đâm bổ vào ông khách làm cho ông khách suýt ngã. Ông khách nổi nóng, túm lấy nó tát đấm vô hồi. Nó không dám kêu, chỉ một niềm lạy van vì nó biết là lỗi ở nó. Ông khách đánh đã chán tay, xem xe không thấy hỏng chỗ nào, mới tát thêm một cái rồi buông.

Nó quên đau giờ tay xin giữ thì ông liền đá móc cho nó một cái :

- Đã suýt hỏng xe ông, còn giữ cái gì ?

Rồi ông đưa xe cho một đứa khác. Nó lùi ra bờ hè, xoa các chỗ đau, rồi tự dung nó rơm rớm nước mắt.

Không phải nó khóc vì bị đánh, lúc này nó đâu có nghĩ đến cái đau và những tủi cực về thân nó, nó nghĩ đến thằng Chích bây giờ đây đang co ro nằm ở cái số hè

chờ nó.

Thằng Cóc thấy nó khóc liền lại gần :

- Mày đau à ?

- Không.

- Thế tại làm sao mày lại khóc ?

Đang lo, nó phát gắt :

- Tao thích khóc thì tao khóc, mày hỏi làm gì ? Cút đi !

Thằng Cóc chề môi rồi nhổ bọt :

- Bị giã cần thận thế mà lại không đau. Không đau mà lại khóc. Người ta thấy thế, người ta thương hại, người ta hỏi lại sùng sộ, sùng sộ cái con bò cái con bò đây này.

Nó túm lấy thằng Cóc, nhưng nó vừa giơ tay lên, nó lại buông xuống :

- Liệu xác !

Thằng Cóc được tha, ù té chạy, réo tên nó chửi vang đường.

Nhưng câu chửi ấy nó cũng không nghe tiếng nữa. Thất vọng, nó ra đứng dựa vào tường nhìn vắn vơ.

Người đến ăn bánh trưa lúc ấy đã thừa. Vì thế trẻ con lúc ấy cũng đã tản đi các phương để kiếm ăn. Thằng Tích vừa toan đứng dậy để về thì có một người đi xe đạp đến.

Như con thú đói rình mồi, nó nhảy ra :

- Để con đỡ xe cho ông.

Người ấy xua tay :

- Không khiến chúng mày, xe tao đã có khóa, còn ai mà lấy được.

Người ấy nói xong dắt xe lên, đặt vào cái gác xe, lấy khóa khóa tách lại. Cái tiếng tách ấy dội vào ngực thằng Tích như tiếng máy chém đối với tên tử tù.

Nó bỗng thấy lão đảo, lão đảo cũng có, vì lo buồn cũng có. Nó đi mấy bước rồi quay lại. Quay lại, nó nhìn cái xe, rồi nó lấy cái dẻ lau lau mãi, lau cho tới cái xe bóng nhoáng. Một giờ sau người khách có xe mới ra, mặt đỏ gay và sặc sụa những mùi rượu.

Nó kính cẩn trở cái xe :

- Con đã lau cho ông soi gương được.

Người khách nhìn nó, rồi nhìn cái xe;

- Ai khiến mày lau. Không biết lau hỏng xe ông thì mày cứ tù.

Người ấy mở khóa xem kỹ cái xe một lượt. Không thấy hỏng đâu mới từ từ dắt ra. Thằng Tích dơ tay thì người ấy liền khạc đờm vào tay :

- Táy máy vào xe ông, ông không đánh là phúc bấy mươi đời rồi, còn xin gì ?

Người ấy dơ chân toan đá thì thằng Tích vội lùi lại.

Cân nó bước đi nặng như chì, mà lòng nó thì đói như bào. Nó tạt vào máy nước uống một hơi dài rồi lại đi. Đi quá cái hàng cơm mà nó vẫn ăn, nó dừng lại một khắc. Những mùi sào nấu ở trong ấy đưa ra reo cái đã dờn vào cơ thể nó.

Bất giác, nó đặt tay vào túi. Túi nó chỉ còn có bốn xu. Nó lại vội vàng đi : Nó không thể nào ăn được. Nó ăn rồi thì còn gì để cho thẳng Chích nữa. Mà lúc này, thẳng Chích cần ăn hơn nó.

Về đến đầu phố Mã-Mây, gặp một hàng khoai lang, nó mua hai xu, mua những củ khoai mọng những mặt. Nhìn củ khoai, nó lại nhớ lại một câu ước của thẳng Chích gặp nhau lần đầu : «ước có phép gì những con lợn kia tự nhiên chui vào bụng». Bất giác, nó mỉm cười nghĩ lại một cách khoan khoái cái thời kỳ chúng nó ở với nhau. Thẳng Chích thật đã yêu nó, tin nó, nghe nó. Rồi tự nhiên nó thấy trong người nhẹ nhõm, nó thấy quên đói, quên khổ.

Nó giở về cái đèn ở ngõ lộ với một nụ cười. Thẳng Chích đang nằm ủ dũ thấy nó về tươi hẳn lên :

- À mày đi lâu thế chắc hôm nay nè ?

Nó đặt những củ khoai vào tay bạn :

- Nê hăn nê. Tao kiếm được tám xu. Khoai đây ăn đi, rồi chiều có thể đi được, tao đưa đi ăn cơm. Hay đi còn đau thì tao mua về cho.

- Tao không thấy đau mấy nữa, nhưng chắc đi thì chưa được. Tao đã đi thử thấy dục lên. Thôi mày chịu khó mua về cho tao vậy, nhưng mua ít chứ nhé. Hai xu cơm với tí muối thôi, tao phải kiêng chứ.

Thằng Tịch cười cười nói nói :

- Ô, mày ngã chứ có làm sao mà phải ăn kiêng. Tao mua sáo châu về cho mày ăn.

- Tao sợ nó co gân.

- Mày chỉ dớ dẩn. Mày có đứt gân chỗ nó đâu mà nó co. À thế nào, có soa thuốc không đấy.

- Tao soa hết rồi, đây mày nhìn cái bát xem. Gớm, cái thuốc thơm thơm lạ. Thằng Lọ Lem nó lấy ở đâu mà cho mày đây ?

- Không biết nó lấy ở đâu. Hình như thứ thuốc này là thứ thuốc chú nó dùng còn thừa.

- Thế tối hôm qua lúc tao ngủ, nó đến thăm tao đây à ?

- Ừ.

- Thế mà thằng ấy bây giờ tốt đấy. Nhưng nó tốt với tao cũng vì có này.

Cầm củ khoai :

- Chà ngon nhỉ, mày ăn với tao một củ chứ tao ăn thế nào hết được.

Thằng Tích quay mặt đi không dám nhìn những củ khoai vàng khè :

- Thôi mày ăn cả đi. Tao đã ăn mấy xu com nó đến cỡ họng, còn nhồi làm sao được nữa.

Thằng Chích vừa ăn khoai vừa hỏi :

- Mày ăn ở đâu ?

- Vẫn hàng ấy.

- Mày có gặp cánh ta, nó có hỏi thăm tao không ?

- Có.

- Chúng nó biết tao bị ngã cả rồi chứ ?!

- Biết rồi.

- Hôm này, chắc là mày đi nhiều như thế mày phải ăn xu cá kho dưa.

- Ủ mày đoán đúng. Mà con mẹ ấy hôm nay bán dẻ quá. Tao ăn no anh ách. Thế nào mày đã thấy thềm cơm chưa ?

- Thềm. Nhưng ăn khoai thế này hơn. Chưa nên ăn cơm vôi. Mày mua thế này mấy xu đấy. Ba xu phải không ?

- Không chỉ có hai.

- À thế hôm nay rẻ đấy. Mày ăn với tao một củ cho vui chứ nhiều quá tao không ăn hết được đâu.

- Tao đã bảo mày, tao no không tọng vào đâu được nữa mà. Mày còn lạ gì cái tính tao không bay ăn vặt ư. Có sáu củ mà không hết. Thôi mày ở «nhà» (?) nhé, tao bây giờ ra Gô đa đây.

- Ủ mày đi đi. Đi bây giờ ra tới đấy mở cửa thì vừa.

- Ủ, còn phải đi mua xu nghệ cho mày rồi mới ra đây được chứ.

Thằng Tích ra đến cửa Gò Đa thì thấy cửa nhà Gò Đa đã đóng im im. Những cửa hàng tây ở phố Tràng-Tiền và hàng Khay cũng đóng im im. Nó hỏi thì mới biết hôm nay ngày lễ, các hiệu đóng cửa buổi chiều. Nó hoảng hốt chạy về phố Hàng Buồm, nhưng đói quá, nó chỉ chạy được đến Cầu Gỗ tay chân đã run không tài nào chạy được nữa.

Nó lại tạt vào máy nóc một hơi nước rồi nó rửa kỹ càng mặt mũi chân tay.

Nó thấy hơi tỉnh tỉnh. Nó nhìn cái máy nước nhớ lại lần đầu tiên nó đến uống ở đây. Rồi một câu hỏi lại đột khởi lên ở trong đầu nó : «Nếu nó không may mắn gặp thằng Chích» ? Nghĩ thế nó thấy lòng tràn ngập một xót thương đối với người bạn xấu số. Nó tự nhủ nếu chiều nay nó không kiếm được dăm ba xu thì ngày mai thằng Chích sẽ phải nhịn đói. Nó nhịn đói, đã đành, chứ thằng Chích mà bị nhịn đói ? Tuy thế, nhưng nó cũng không thấy tiếc năm hào mà nó đã bỏ ra để mua thuốc cho thằng Chích. Nó tin chắc chắn rằng thằng Chích sở dĩ chóng khỏi được như thế là nhờ có hộp thuốc ấy. Giá mà chúng nó giàu, có tiền mua một hộp thuốc nữa thì thằng Chích còn chóng khỏi hơn.

Nó lê bước đi với những ý nghĩ miên man ấy. Nó muốn đi nhanh nhưng vì nó đói lả, không tài nào đi nhanh được.

Nó đến hàng Buồm thì thấy bọn trẻ con đang nhảy cón. Thằng Cóc trông thấy nó nói ngay :

- Bỏ lăm, chà chả có ma nào đến cả.

Trông thấy bọn trẻ con đông nó đã chán. Chả có ma nào đến chứ giá mà đến thì trong khi mệt nhọc thế này, nó cũng khó lòng mà tranh được với chúng nó.

Nó đã thất vọng thì vừa may có hai người đến. Nó với thằng Cóc chạy ra. Nó mừng, mừng không còn để đâu cho hết.

Hai người khách ra, vắt cho chúng nó năm đồng xu, nhanh tay nó bắt được trước.

- Mà phải chia đôi cho ông đấy.

Không hiểu sao nó bỗng có cái tư tưởng chiếm lấy tất cả. Nó quắc mắt nhìn thằng Cóc :

- Chia gì. Tao ra tao đón chứ. Mà chỉ được cái theo đóm ăn tàn.

Thằng Cóc thấy nó dữ tợn, không dám chửi, chỉ cãi :

- Ô thế mày cướp của ông à ? Ông cũng dắt một cái chứ. Mày phải chia hai xu rưỡi cho ông, không chia không xong.

Thằng Tích quắc mắt :

- À mày đã nói thế, ông không chia cho mày thì mày làm gì ông được chưa ? Mày dám làm gì thì mày làm đi.

Nói xong, nó cầm đồng xu đút vào túi :

- Còn cái tội sáng ngày chửi ông, ông chưa trị cho đây.

Thằng Cóc òa khóc, nó bỗng thương hại, nhưng nó chỉ vắt ra có một xu :

- Ông chia cho một xu thế là phúc bấy mươi đời rồi. Không lấy thì mặc.

Nói xong ném đồng xu xuống đất rồi đi.

Nó mua hai xu cơm và một xu sáo trâu đem về thì thằng Chích đang nằm ngoảnh mặt ra ngoài, thấy nó quay phắt ngay vào trong.

Nó cũng không nghĩ đến cái cử chỉ kỳ lạ ấy, đặt gói cơm rồi bảo :

- Dậy mau ăn cơm. Cơm còn nóng đây. Thế nào mà thấy đỡ chứ. Ăn đi, rồi tao gọi thằng bán nước vói vào đây cho mà uống, chứ đau mà uống nước lã thì độc lắm đây.

Thằng Chích không dậy và cũng không giả nhời. Thằng Tích hoảng sợ đặt tay lên mình nó :

- Mà lại đau nhiều hay sao ?

Thằng Chích vẫn lặng im, không nhúc nhích.

Thằng Tích nhảy vào mé trong đình nhìn vào mặt thằng Chích thì thằng Chích vội vàng quay ra.

Trước cái cử chỉ kỳ quái ấy, thằng Tích ngơ ngác :

- Ô hay, mà làm sao thế ?

Thằng Chích bỗng òa khóc.

Thằng Tích vội-vàng nắm vai nó bắt quay lại.

- Ô hay, thế là cái nghĩa lý gì ?

Thằng Chích chỉ khóc.

- Kìa, mày làm sao đây ? Hay mày giận gì tao. Kìa... nói đi.

Thằng Chích âm ức :

- Chiều nay, thằng Lọ-Lem nó lại thăm tao, nó nói hết với tao rồi.

Thằng Tích bồng hiểu. Nó ôm thằng Chích nâng dậy.

- Ô kìa, thì vì tao muốn cho mày chóng khỏi.

Thằng Chích khóc to :

- Như thế thì chúng mình lấy gì để sắm đồ đi đánh giầy. Mày mua mất mấy hào, mày phải nói thật.

- Tao chỉ mua mất có một hào thôi. Tiền còn khối đây, việc gì mà khóc.

- Mày nói dối. Thế còn tiền đâu mày đưa đây cho tao xem nào.

Thấy thằng Tích ngẩn mặt ra, thằng Chích vỗ tay bình bịch vào ngực :

- Thôi chắc là mày mua mất năm hào rồi. Chứ thuốc ngã của hiệu khách, làm gì có thứ một hào. Thôi thế chúng mình lại nghèo rồi !

Thằng Tích vội vàng nắm lấy tay nó :

- Ô hay, đâm thê ngực mày đang đau.

- Đau thì chết.

- Mày chỉ nói dở.

- Tao không dở. Tao đã bảo mày đừng mua thuốc cho tao cơ mà. Sao mày lại mua để cho hết cả tiền ?

Thằng Tích không biết nói làm sao, rơm rớm nước mắt. Thấy thằng Tích khóc, thằng Chích mới thôi la hét. Nó nhìn bạn rồi gặng hỏi :

- Tao đã bảo mày đừng mua sao mày cứ mua ?

Thằng Tích nghẹn ngào :

- Nhưng vì tao thấy mày đau tao thương qua, tao không đành được. Thôi đành hết thôi, chún mình lại kiếm, chứ tao thấy mày rên khừ khừ, tao khổ lắm.

Thằng Chích ôm choàng lấy cổ bạn :

- Thế thì chúng mình lại nghèo rồi ! Mà mày thì phải làm mãi cái nghề «xe đạp» mà mày không thích. Tao thì đã đành rồi.

- Không cần. Chân đi ít lần, chứ có sao, miễn là mày khỏi. Khỏi là tiền, là cơm. Bao giờ tao thành thằng bé đánh giày không được. Chỉ sợ đau mà chết đi thôi.

Thằng Chích gục đầu vào ngực bạn :

- Thế hết tiền rồi phải không ?

- Chưa còn mấy xu.

- Thế thằng Lọ-Lem nó bảo sáng nay mày không kiếm được xu nào, lại bị người ta đánh phải không ?

- Ừ.

- Thế sao mày lại nói dối tao mày đã kiếm được mấy xu ?

- Vì tao sợ mày buồn.

- Thế chiều hôm nay mày có kiếm được không. Mày đừng nói dối tao nữa. Tao không buồn đâu.

- Chiều nay thì kiếm được. Đáng nhẽ chỉ được có hai xu rưỡi thôi, nhưng tao bắt nạt thằng Cóc, tao lấy xu rưỡi thành ra được bốn xu.

- Xưa nay mày không bắt nạt và cướp tiền của ai bao giờ cơ mà. Tại làm sao hôm nay mày lại thế ?

- Tao cũng không biết.

Thằng Chích tính nhằm một lát rồi bỗng đặt hai tay vào bạn, òa khóc :

- Thế chắc là ngày hôm nay mày phải nhịn đói. Mày mua cho tao hết rồi phải không ?

Thằng Tích dơ tay :

- Không, không, tao ăn rồi.

- Mày nói dối, này nhé năm hào thuốc, sáu xu xe, năm xu cà phê, bốn xu cháo, hai xu khoai, lại nghệ, lại cơm đây; bao nhiêu là hào, mà chúng mình chỉ có bấy hào. Thật là mày chưa ăn, tao trông mày tao biết. Tao lạy mày, mày đừng nói dối tao.

- Ủ tao chưa ăn.

- Thế sao mày lại nói dối tao là mày ăn rồi.

- Tao không biết.

- Có phải mày sợ nói thật thì tao ăn không ngon phải không ?

- Không biết có phải không.

Thằng Chích ghì chặt bạn vào ngực :

- Tại làm sao mày lại thương tao thế hở mày ?
- Tao không biết.

Thằng Chích rời khỏi lòng bạn, với gói cơm kéo lại gần mình :

- Thôi thế cơm đây mày ăn đi, mày ăn cả đi.

Thằng Tích đẩy gói cơm ra :

- Không, tao khỏe. Nhịn đói một ngày có sao. Chúng mình trước nhịn đói thế là thường.

Nó nói xong đứng dậy dơ chân, dơ tay :

- Đẩy mày xem, tao vẫn mạnh khỏe như thường, có việc gì đâu.

Thằng Chích kéo nó xuống :

- Thôi thế mày ăn một nửa với tao vậy, chứ không tao không nuốt được đâu. Mày nhịn đói mà tao ăn thì ăn làm sao cho đành. Thôi tao lạy mày, mày ăn với tao một tí, một tí vậy thôi.

- Ừ thì một tí, một tí thôi nhé.

Chương Thứ Tư

Năm ấy, giời mới tháng chín mà đã bắt đầu rét. Thằng Tích trông thấy thằng Chích trần trùng trục không đành bụng :

- Hay thôi mày ạ, đừng sấm hòm đánh giày vội, hay may một chiếc áo cho mày, chứ bây giờ rét rồi mà mày cứ ở trần thế kia, tao không đành bụng. Mày lại gầy yếu, nhớ ôm một cái thì khôn.

Thằng Chích giãy nảy, nó nhảy lên, nhảy xuống, nhảy đông nhảy tây rồi múa võ lung tung :

- Tạng tao tuy gầy nhưng tao không yếu, tao không ốm. Phải sấm, phải sấm ngay đã vì tao ăn mày, ăn xin để cho ngã một cái mà chậm biết bao nhiêu lâu rồi. Bây giờ hoãn lại thì rồi đến bao giờ mới lại kiếm được đủ số tiền. Mày thì mày không muốn làm cái nghề gửi xe đạp nó bêu lấm. Nếu lo tao rét thì bao giờ mày mới thành thằng bé đánh giày ?

- Thì chậm ít lâu nữa có sao. Chúng mình đi giữ xe đạp bao nhiêu tháng còn được cơ mà. Miễn là mày có mặc cho khỏi rét.

Thằng Chích béo mạnh luôn mấy cái vào ngực :

- Áo mặc, áo mặc thì cần đếch gì ! Tao hàng năm không áo thì có sao ? Không phải sấm. Không phải sấm. Áo may cũng gần toi đây này. Không liệu kiếm cách làm tiền mau mau thì rồi đều trần trùng trục cả lũ đây.

Vừa nói, nó vừa kéo mạnh vạt áo thằng Tích một cái. Ai ngờ, vạt áo đã bợt, rách ngay một miếng dài. Nó sợ tái mặt, khóc òa lên :

- Thôi chết rồi ! Tao làm hại may rồi !

Thằng Tích vội vàng an ủi nó :

- Nhỡ rách thì thôi, việc gì mà phải khóc. Áo tao nó cũng bền lắm cơ mà lại.

Nói xong, nó leo lên cột, lấy ở trên mái ngói một gói kim chỉ xuống, rồi nhanh như cắt, nó điu chỗ rách lại :

- Đây, may xem, việc cóc gì ! Áo tao đã điu bao nhiêu chỗ, bây giờ điu thêm một chỗ cũng chẳng sao.

Thằng Chích nhìn cái đường điu :

- Nhưng nó cũng chẳng còn mặc được bao lâu nữa. Mà mùa rét mặc một cái áo mỏng như thế thì cũng có

khác gì ở trần. Bây giờ, hai thằng cũng đứng ở trước của hiệu gửi xe đạp thì kiếm được bao nhiêu. Ấu bằng hai đứa cùng kiếm. Mày đi đánh giày mà tao thì gửi xe đạp. Rồi đến giờ ra chợ ở trước cửa Gô đa, mày lại đưa đồ đánh giày cho tao, bây giờ chúng nó đã có mày là... «anh» tao, không đứa nào dám bắt nạt tao nữa rồi, tao đi kiếm một mình cũng được rồi.

Thằng Tích lưỡng lự thì nó lăn ra đất :

- Nếu mày không bằng lòng thế cứ nhất định may áo cho tao khổ lắm, tao khổ lắm. Mẹ thằng nào nói dối. Mà như thế thì chúng mình nghèo mãi. Sao bằng sắm ngay đồ đánh giày đi thì ít nhất mỗi ngày chúng mình cũng kiếm được ba hào chẳng mấy chốc mà đều có áo rét mặc cả.

Thằng Tích thấy nó nói có lẽ phải và nó rất khổ sở nếu mình may áo cho nó bằng lòng :

- Ừ thì sắm, nhưng mày đứng dậy đi, rồi cùng với tao đi sắm, việc gì mà phải lăn ra đất như thế.

Thằng Chích chồm ngay dậy ôm lấy nó :

- Ừ thế thì tao sướng lắm. Chả nhẽ mày lại cứ nhất định may áo cho tao một cách vô lý như thế.

Hôm ấy, cả đêm chúng nó không ngủ. Luôn luôn, chúng nó sờ mó cái hòm đánh giày một cách vui sướng, và vui sướng bàn về tương-lai :

- Cái hòm đánh giày của mày đẹp nhất Hanoi...

- Sao lại của tao, của chúng mình chứ.

- Ừ thì của chúng mình. Của mày là của tao, của tao là của mày, khác chớ gì. Những hòm của chúng nó đều nhỏ, chúng nó đóng tầm bậy, tầm bạ, trông xấu lắm. Có lẽ tất cả chỉ duy có cái hòm của chúng mình là thuê thợ mộc đóng và sơn xanh thế này thôi. Mất có hào sơn mà trông nổi hẳn lên. Mày khá thật.

- Thì lại chả nổi, mất những hơn một ngày ăn của mình. Tao thích nhất cái miếng da này. Hôm nọ, tao đã đánh thử hộ thằng «Gà gáy», chỉ lau qua lau lại mấy lần là bóng nhoáng ngay. Chúng mình có hơn chúng nó là hơn ở miếng da này.

- Không. Hơn ở cái bàn chải nữa. Mày xem có thằng nào được cái bàn chải như của chúng mình. Toàn là đồ bàn chải khổ chớ tha cả. Tao tin rằng ai đã thuê chúng mình đánh giày một lần thì lần sau họ lại thuê luôn mà không thuê đưa nào khác. Rồi một ngày, mày có thể kiếm đến bốn hào đấy.

- Ôi, hãy cầu lấy ngay hai hào chứ.

- Hai hào với một cái hòm đánh giấy sộp như thế này thì làm gì chả được. Bốn hào bao nhiêu. Hai mươi đôi giấy chứ mấy vạn. Một cái đất Hanoi này bao nhiêu giấy tây. Làm gì một ngày mà không lòng được hai mươi đôi để đánh ngay.

- Ô nếu được thế thì chúng mình giàu.

- Thì chắc chắn là như thế. Tao bây giờ cố kiếm lấy một ngày một hào, đó là cái tiền ăn. Còn mà kiếm được thì để ra. Như thế thì chỉ dăm bảy tháng là chúng mình khá to.

Thằng Tích nhìn ra ngoài giờ :

- Gớm, mà nói làm giàu nhanh như điện. Thôi ngủ đi gần sáng rồi.

- Ừ phải, ngủ đi. Mai mà còn phải đi làm tiền khắp Hanoi cơ mà.

Hai đứa đều nhắm mắt cố ngủ, nhưng chúng nó đều vui quá không tài nào ngủ được. Cái viễn tưởng rục rồ về tương-lai làm cho lòng chúng nó rạo rục.

Nằm một lát, thẳng Chích lại vùng dậy :

- Tưởng tượng sau này, tao với mày giàu có ô tô đi, có nhà lầu ở cũng hay đấy nhỉ ?

Thằng Tích quay lại mỉm miệng cười :

- Trần như rộng thế kia mà dám nghĩ đến ô tô nhà lầu. Thôi hãy lo làm sao cho có áo mùa rét này để khỏi chết rét là phúc bấy mươi đời rồi.

Thằng Chích cụt hứng soa vào ngực :

- Ủ mà không có áo nằm gạch rét thật. Ấy là chưa đến một chạp đấy. Một chạp mà thế này thì có lẽ chết cóng. Thôi tội đếch gì, đem cái áo của mày ra mà đắp, đằng nào thì đến tháng mười này cũng phải may áo khác cơ mà. Thế nào đến hồi đó nó cũng rách, tội thân gì mà chịu rét bây giờ.

Miệng nói, tay nó sờ vào cái áo mà vì muốn cho lâu rách, tội nào trước khi đi ngủ thằng Tích cũng gập lại gói lên trên đầu. Thằng Tích ẩy tay nó ra :

- Không. Nó đã bỏ rồi. Nhỡ tao với mày tối ngủ mà giăng co rách thì sao. Nhỡ từ nay đến tháng mười không may được áo thì sao ?

- Thì đành là phải chết rét.

- Không chơi thể. Gượng dẹ thì từ giờ đến tháng mười may ra chưa rách. Mày hỏng lắm. Chưa may được áo mới đã tính cái truyện «làm hại» cái áo cũ là nghĩa lý gì. Mày hỏng to.

Thằng Chích cười khanh khách :

- Có cái áo mày sắp hỏng to ấy. Sau này mày giàu chắc là mày hà tiện lắm. Tao có tiền, tao cứ tiêu văng tê. Đến đâu hay đấy.

- Có thể thì mày mới quần một manh buộc túm hơn một chục chỗ và áo không có một mảnh để buộc một chỗ nào.

Nói xong câu khôi hài ấy, nó đắc-chí cười khanh khách làm vang động cả bóng tối. Một khách đi chơi đêm nghe tiếng cười ròn tan dừng lại, rồi đến gần. Khi trông thấy chúng nó trần chùi chục năm gác chân lên nhau, người ta bỗng thốt ra một câu chửi :

- Các ông mảnh không biết như thế thì còn vui gì mà cười.

Thằng Chích toan giả nhời bằng một câu chửi khác thì thằng Tích vội bịt mồm nó :

- Họ nói mặc họ, hơi đâu. Nhỡ chửi nó, nó cáu lên nó lại nó choảng thì khốn đồn to.

Thằng Chích ôm lấy cái hòm đánh giày :

- Nó choảng thì tao cũng không cần. Nhưng tao chỉ sợ nó hung tiết đập nát cái hòm đánh giày này đi, ấy mới thật là khốn đồn to. Mày hơn tao thật. Mày vừa hà tiện vừa biết lo xa.

Thấy thằng Chích nhắc đi nhắc lại hai chữ hà tiện. thằng Tích không bằng lòng :

- Tao có phải hà tiện cái lối vắt cổ chấy ra nước đâu. Chúng mình nghèo thì phải dành dụm, và tao không phí của giờ. Nếu tao hà tiện thì khi nào nghèo như chúng mình, tao lại dám mua hộp thuốc những năm hào là cái thứ đồ dùng của con nhà phú hộ cho mày.

Thằng Chích vội nắm tay bạn xin lỗi một cách thiết tha:

- Tao nói đùa mày đấy chứ. Tao biết mày rồi. Nghĩa là cái gì không cần tiêu thì mày không tiêu, mà cái gì cần tiêu thì nhất là tiêu hết ngay. Thôi, tao nói đùa đấy mà. Tao có phúc thì mới gặp được mày, chứ không thì đời tao ăn mày sớm.

- Thế này thì khác chó gì ăn mày. Không lại kém ăn mày nữa. Ăn mày nó còn có áo mặc, và đêm lạnh như thế này, nó còn có khổ tải để đắp.

- Ô mày nói láo. Chúng mình hơn ăn mày nhiều chứ, khác ăn mày nhiều chứ. Mày lại đi ví chúng mình với ăn mày là ví thế nào

Thằng Chích chống tay vào má rồi hất hàm hỏi :

- Chúng mình hơn ăn mày về cái gì ? Khác ăn mày về cái gì ? Lại còn có phần kém là khác nữa chứ ?

Thằng Tích ngồi nhòm dật. Nó biết chắc rằng nó không giống ăn mày, nó hơn ăn mày nhưng nó chưa biết rằng nó khác và nó hơn về cái gì thì bỗng cái nhìn của nó đập vào cái hòm đánh giày sơn xanh mà một ánh sáng đèn điện lại làm cho xanh hơn. Nó mừng quýnh.

- À. Chúng mình hơn bởi cái này !

Thằng Tích đúng đầu vào vòi nước máy, rồi kỳ cọ chân tay rất kỹ càng :

- À thế mà rét mày ạ ?

- Lại còn thế cái gì ? Rét chết cha đi rồi lại còn. Mày chải cái đầu lại tử tế đi. Hôm nay «xuất hành» phải cho nó gì chứ. Tao đã bảo mày cứ cạo trọc phăng đi như tao có phải vừa tiện vừa sạch không ? Mày lại cứ diện hót rế cơ.

Thằng Tích không để ý đến sự so sánh của thằng Chích, rút một cái lược, còn độ năm răng ở trong túi ra, vừa chải, vừa hỏi :

- Trông được rồi chứ mày ?

- Được rồi, được rồi ! Sộp lắm. Đường rẽ của mày thẳng như bay. Trong bọn đánh giày, mày «kẻng» nhất đấy.

Thằng Tích ục đùa vào lưng bạn :

- «Kẻng» cái con khỉ, thôi tao đi nhé.

- Rồi hăng. Hãy còn sớm. Bây giờ đã có khỉ nào thuê đánh giày. À thôi mà mày đi đi cho nó gặp giai. Giai ở đầu đường đi lại kia kìa. Tao cũng đi ra hàng Buồm đây.

Thằng Tích đi mấy bước quay lại vẫn còn thấy thằng Chích mình trần đứng dựa vào máy, nhìn theo mình bằng một cái nhìn đầy cầu nguyện và hi vọng, nó cảm động, vậy bảo lại.

- Mày ạ. Hay là mày cũng đi đánh giày với tao.

- Ô thế thì thiệt. Phải mỗi thằng kiếm một ngả chứ.

- Mày đi với tao từ giờ đến trưa thôi. Bỏ một buổi sáng nay không đi giữ xe đạp nữa. Tao chắc buổi sáng nay cũng chẳng được mấy xu đâu.

Thằng Chích đã thích mê, nhưng còn chống cự :

- Được xu nào hay xu ấy, chứ mày ?

- Nhưng cùng đi cái buổi đầu với nhau thì nó thích. Chúng mình cùng hợp lực vào thì hay hơn.

- Thế mày thích cho tao cùng đi với mày hôm đầu à ?

- Ừ tao thích.

- Ừ thế thì đi.

Đi được ba bước, thằng Chích nhìn các cửa nhà còn đóng :

- Giá chúng mình rao lên nhỉ ? Tại làm sao chúng nó đi đánh giày mà chúng nó không rao. Người ở trong nhà ai người ta biết đâu mà đánh. Tao muốn rao quá, nhưng vì chúng nó không rao....

- Chúng nó không rao thì mặc kệ chúng nó chứ, việc gì mình phải bắt chước chúng nó. Mà xét rao có lợi thì mình cứ rao lên, Nhưng ai lại rao đánh giày.

- Tại làm sao không ? Tao cho phải rao. Tại làm sao các hàng quà bánh thì lại rao mà đánh giày lại không rao ? Đằng nào thì cũng muốn cho có người cần dùng biết đến.

- Nhưng vì không ai rao như thế bao giờ, một mình mình rao thì nó ngượng mồm lắm.

- Mà thế ra là cái đồ chỉ đi bắt chước còn khá làm sao được. Ai đánh giày không ?

- Ô ai lại rao thế ? Mà cả đánh mũ đánh giày cơ mà ? Ai đánh giày đánh mũ ?

- Giời rét này có ai đánh mũ ? Người ta đội mũ dạ cả cơ mà.

- Chỗ này thì mà soàng. Hà Nội này thiếu gì người không biết có mưa rét và mùa mưa, mà chỉ biết có một

mùa : mùa mũ trắng, ai đánh giày đánh mũ.

* * *

Chúng nó vừa đi, vừa giao trong sương sớm. Chúng nó vui mừng mà giao, và cũng là để giao cho quen miệng, chứ chúng nó biết chắc rằng trong cái giờ mà cả Hà Nội phong lưu còn đang lưu luyến với cái chân người ta chưa cần dùng đến chúng nó. Tuy biết thế, nhưng gặp ai chúng nó cũng nhìn vào chân vào đầu người ta. Chúng nó luôn luôn với một cái nhìn luôn luôn «cắm» xuống đất và lâu lâu lại «chổng» lên giò.

- Lạ nhỉ mày nhỉ, trước kia chúng mình chỉ nhìn ngang để xem quan viên nào có xe đạp thì chúng mình chớp, ngày nay thì chúng mình lại nhìn lên và nhìn xuống để định chớp những đôi giày và nhìn những cái mũ. Và chúng mình chỉ thích nhất những đôi giày bản và những chiếc mũ bản.

- Thế ra cái kiếp chúng mình chỉ những lau mày ạ.

Chúng nó đi, đi quanh mấy phố, nhưng vì giò còn sớm quá, nên chúng nó chỉ gặp những dân lao động đi chân và những cánh thợ thuyền đi guốc. Một hàng cháo nóng đi. Thằng Tích nắm tay bạn :

- Hay chúng mình hãy làm bát cháo nóng đã.

- À không được. Hôm nay xuất hành chưa kiếm được ra tiền mà đã tiêu lên một điềm gở, không được.

- Ủ thì thôi. Kia mày, thằng cha kia đi giày tây. Nó đi đâu mà gấp nghề sớm thế. Giá nó chịu khó dơ đôi giày ra cho chúng mình đánh rồi nó lại chịu khó ném ra mấy xu cho chúng mình ăn thì...

Nó chưa nói rút câu thì cái người ngất ngheo ấy đã vậy chúng nó :

- Đánh giày !

Nó để lại nửa câu trong cổ họng chạy đến. Thì một quan viên đánh bạc mới ở sòng bạc ra về.

- Đánh thật cừ, chúng bay, tao cho nhiều tiền.

Thì hẳn là chúng nó đánh «cừ» bởi vì đôi giày này là lần đầu tiên, cái tác phẩm đầu tiên mở màn cuộc đời đánh giày của chúng nó. Chúng nó bôi kem chúng nó nâng niu và chăm nom đôi giày của ông khách như một công trình mỹ thuật. Ông khách vừa nhìn chúng nó đánh bóng vừa cười luôn miệng :

- Đánh cừ vào, tao sẽ cho nhiều tiền.

Câu ấy lại làm cho chúng nó hăng hái. Đến khi chúng nó buông tay thì đôi giày đã bóng soi gương được.

Chúng nó lẳng lẳng nhìn mồm ông khách. Quả tình lúc ấy nó không nhìn vào tay ông khách, vì thật ra lúc ấy chúng nó không đưa nào nghĩ đến tiền tài và cái tâm trạng của chúng nó lúc ấy cũng có họ hàng hơi hướm nào cái tâm trạng của một nghệ sĩ hi sinh cho nghề.

Ông khách nhìn đôi giày một lát lâu. Cái lát lâu ấy có lâu lắm thì cũng chỉ độ mười giây tích tắc, nhưng mười giây tích tắc ấy, chúng nó thấy dài, dài lâu, dài bằng cả một thời gian vô tận. Chúng nó im hơi, im hơi để chờ một lời phán đoán.

- À khá, khá quá. Những thằng này đánh giày số một
Chúng nó thở một cái thở dài, dài... vô kể.

Ông khách móc túi lấy ngay một hào. Thì ra một ông khách được bạc. Ông đặt hào bạc vào lòng bàn tay nhỏ sứa của chúng nó :

- Sướng nhé !

Phải, chúng nó sướng, sướng lắm, sướng về hào bạc cũng có và sướng vì lời khen cũng có. Ông khách vừa quay mặt đi thì hai đứa bỗng ôm chầm lấy nhau rồi thằng Chích khóc rũ ra. Thằng Tích cứ để yên cho nó khóc, vì tiếng khóc ấy làm cho lòng nó sung sướng quá. Đến khi thằng Chích khóc hả ngừng đầu lên thì thằng

Tích nhoẻn miệng cười :

- Bây giờ chúng mình cả quyết đi ăn cháo chứ.

Thằng Chích nhảy lên :

- Hửn chứ. Mà phải cho tao ăn xu cháo đấy. Và mày cũng ăn nửa xu đậu đi, vì tao thấy mày cứ ao ước được ăn đậu đã lâu lắm rồi.

Nói xong, nó giật đồng hào ở tay thằng Tích đưa lên môi hôn lấy, hôn đề :

- À, đồng hào thơm quá, thơm quá mày ạ. Nếu Hà nội ai cũng đồng bụng như lão này ? Thì mấy nổi mà chúng mình chả trở nên giàu sụ.

Chúng nó hớn hở kéo lại bà hàng cháo đang ngồi ở đầu đường.

Thằng Tích giọng dặc :

- Hai xu cháo, hai xu xôi, nửa xu đậu.

- Một xu xôi thôi. Tao không ăn xôi.

- Ô kìa, ăn đi mày, ăn đi để tao ăn cho ngon. Gặp cái may mắn như thế này, tội gì mà hà tiện. Đời cũng có lúc cho nó thật sướng chứ.

- Ủ thì hai xu xôi. Nhưng tao trong thấy mày chưa có áo thì tao chưa thấy sướng một tí nào.

- Ô máy cứ nghĩ đến áo, nghĩ làm cái con khỉ ấy ? Tao đã bảo tao không rét đâu. Lúc nào mày cũng nghĩ đến áo thì tao khổ lắm.

Bà hàng cháo đưa mẹt cháo cho chúng nó :

- Chả nghĩ đến áo thì nghĩ đến gì ? Chưa có áo mà rét như thế này không nghĩ đến áo thì còn nghĩ đến cái gì ?

Thằng Chích quắc mắt :

- Bà biết cái con khỉ gì mà chỗ mồm vào những công việc của người ta.

Phải rồi, cái u tình của chúng nó lúc ấy không ai biết được thật. Chúng nó húp, chúng nó ăn, lòng ấm và hồn cũng ấm trong buổi sáng bắt đầu mùa đông giá rét căm căm. Cái gió rét ấy, chúng nó không nhìn thấy. Chúng nó chỉ nhìn thấy cái tình chúng nó thương nhau và cái tương lai tối đẹp mở ra ở trước mặt chúng nó sau khi chúng nó đã để dành để dụm trong hơn một tháng giời cho có hơn một đồng để tậu lấy đồ đạc đánh giầy. Có cái hôm ấy, chúng nó thấy vững vàng về tương-lai. Chúng nó cảm thấy cái phẩm giá cái nhân cách chúng nó cũng như cái hôm ấy mà tăng được lên một chút. Trước con

mắt mọi người và trước con mắt chúng nó, chúng nó không còn là những thằng ma-cá-bông vô nghệ nghiệp nữa.

Ăn cháo xong, thằng Tích đứng dậy trước.

- Giá kiếm được được tiền sắm cho mày thì hả biết mấy.

- Và mày cũng sơn xanh như cái này để chúng nó biết chúng mình là cánh với nhau mà không dám bắt nạt tao nữa.

- Và cũng để cho mọi người một khi nhìn thấy cái hòm xanh biết rằng chúng mình là tụi đánh giầy số một.

Rồi cúi xuống sẽ bảo :

- Và mày nhớ đừng có bao giờ đánh cầu thả mà phí tiếng cái hòm xanh của chúng mình đi nghe không ?

- Đã có đích đâu mà đã dặn trước như thế ?

Thằng Tích cười khà :

- Ừ thì tao cũng nói trước như thế thì vừa.

Chúng nó trở về buổi tối hôm ấy trong cái xó đèn bằng một bộ mặt hớn hở. Lòng chúng nó rộn ràng những ánh lửa hi vọng và túi chúng nó nặng trĩu những đồng xu.

Thằng Tích sau khi lấy dẻ lau cẩn thận cái hòm đánh giày rồi mới róc túi đếm.

- Tiền cũ còn lại không kể. Ngày hôm nay chúng mình hai đứa kiếm được bốn hào một mảy ạ.

- Đây là trừ tiền ăn đi rồi còn lại đây chứ.

- Thì tối nào tao chả trừ tiền ăn. Tiền ăn thì mất rồi, còn tính đến làm gì nữa. Buổi trưa, mảy đưa tao bốn xu này. Buổi chiều mảy đưa tao bảy xu này. Thế là ngày hôm nay mảy đưa được hào một.

- Tạo bao giờ cũng kiếm ít hơn mảy.

- Thì tại mảy chưa có áo mà lại. Đây mảy xem thiếu có một chiếc áo mà thiệt bao nhiêu là tiền đấy. Ở trên hàng Buồm giữ xe đạp chỉ được từ một xu đến ba xu là cùng, chứ giữ xe đạp ở Gò-đa gấp tây và đầm thường là năm xu.

- Thì tây và đầm giàu hơn Annam và khách, nói làm gì. À mảy tính thế hôm nay chúng mình đi đánh giày

được bao nhiêu, hẳn là phải hơn giữ xe đạp.

- Thì đã hẳn. Đánh giày được hai hào tám. Chúng mình hôm nay ăn nhiều quá mày ạ. Thế ra những một hào tám. Cứ cái sôi cháo đã bốn xu rưỡi, thật là phí không không. Tao đánh được một đôi giày là cháo sôi đã trôi đi hết.

- À thì cái lúc chúng mình gặp may, kể gì.

- Nếu mỗi lần gặp may mà chúng mình cứ hoài phí đi thế thì may mắn mà để làm gì.

- Đã chót ăn rồi mà mày cứ trách tao như thế thì sâu quá.

- Nào phải tao trách mày. Tao nói thế để chúng mình dè dặt lần sau. Khi nào chúng mình mỗi thằng có một hòm đồ và quần áo lành lặn rồi thì tha hồ. À mà mày, trước chúng mình còn hai hào ba, bây giờ lại có thêm bốn hào một. Hay tao hãy ra hàng áo cũ mua cho mày một cái áo độ ba bốn hào.

- Không, không. Hãy để sắm hòm đồ đánh giày trước đã. Sắm áo mặc thì chỉ ẩm cái sác tao thôi, chứ sắm hòm đồ thì nó còn làm lợi ra tiền. Tao đã bảo tao chưa rét mà.

- Mày ngu. Một khi có hòm đồ thì phải có áo, như thế nó mới chỉnh tề. Chứ đây mày xem, mày không có áo mày vác hòm đồ đi có mấy người thuê mày đánh bằng tao đâu.

- Nhưng họ thấy tao không có áo, họ thương hại, họ cho tao nhiều hơn. Đây mày xem lúc chiều, có người quay đi rồi còn quay lại cho tao thêm một xu.

Thằng Tích nhăn mặt, ngẫm nghĩ một lát rồi thốt ra :

- Như thế nó thế nào ấy. Nó giống như đi ăn mày. Tao không thích cho mày như thế. Chúng mình làm chúng mình ăn, cần đếch gì để đưa nào thương. Tao thấy thế nó bần bần thế nào ấy. Nhất định là sáng mai sớm tao đi mua cái áo cho mày. Đằng nào áo và hòm đồ cũng phải sắm thì sắm áo trước cho mày đỡ rét.

- Nhưng mày cũng phải để dành một ít tiền để phòng bị chứ.

- Còn phòng bị cái cóc khô gì. Có cái hòm đồ mày để phòng bị là thừa đủ rồi. Mày nghe chưa ?

- Thì hẳn thế. Nhưng nhớ mưa luôn mấy hôm thì sao.

- Ô thế thì mày lo xa hơn tao. Nhưng mày chỉ lo xa những thứ mà ngay đến người nhớn cũng không thể lo được, chứ đừng nói trẻ con chúng mình. Còn những cái có thể lo được thì mày lại cứ «văng tê» văng mạng.

- Lúc nào mày cũng cứ sài tao luôn luôn.

- Ô thì tao bảo mày thế chứ tao có mắng mày đâu.

Rồi thấy mặt bạn buồn, nó lại nói tiếp :

- Ấy thế mà tao thích cái tính mày như thế. Có mày thì vui.

- Ừ mà tao tính vui thật.

- Thế thì mày vui luôn đi, mày bằng lòng để tao mua áo cho mày ngay mai nhé. Tao có áo, mà mày chưa có thì tao khổ lắm, nó cứ thế nào ấy. Hình như tao mặc áo mà cứ thấy như không.

Thằng Chích nhìn cái áo của bạn :

- Thì cái áo của mày nó cũng sắp đi đời rồi. Có như thế thì như không cũng là phải.

- Nhưng nó cũng còn hơn không có. Nhé, mai tao mua nhé.

- Ừ thôi tao bằng lòng. Chứ không mày làm khô tao về cái áo của tao mãi. Thôi mua đi cho nó rảnh. Mày hành tao như thế cũng quá phải ở trần.

Tuy chúng nó đã «nhất định» là phải đi mua áo, nhưng lạ gì sự nhất định của trẻ con. Thứ nhất cái nhất định ấy chỉ là hiểu thị của một phút tình cảm sôi nổi.

Huống hồ lại chỉ duy có một mình thằng Tích là nhất định cả từ ngoài miệng cho tới trong lòng thôi.

Thằng Chích thấy bạn muốn cho mình được ấm thì phải theo, theo ở lời nói, chứ nó vẫn tự nghĩ riêng trong đầu nó : Ái dà có áo trước một vài ngày hay sau một vài ngày nào có sao đâu. Nghĩa gì đời mình là cái đời cỏi trần tứ thời cơ mà.

Vì thế cho nên trong một phút bốc lòng thằng Tích buộc nó phải ra hàng vải thâm sẫm áo thì nó phải theo đi. Nhưng theo đi mà nó vẫn tự nhủ : Giá có cái hòm đánh giày trước, rồi hãy mua áo, có phải mặc cái áo xường bao nhiêu không ?

Chứ như bây giờ nó vẫn có cái cảm tưởng rằng mình mặc đây là mặc một cái gì lăm vào cái phần chắc chắn của tương-lai, mình làm một cái gì có hại cho ngày mai. Nhưng nó cũng nể bạn quá, biết làm thế nào.

Xưa nay, nó chỉ sợ độc có một cái đói chứ cái rét, nó bất chấp. Đói mà không có cái gì răn dứt vào mồm, thì

thôi có chạy đằng giời cũng không thoát được cực hình. Chứ rét ! Thì ôi thôi, nó thiếu gì cách ngự hàn.

Đứng sát vào những đứa có áo, ngồi cạnh những thùng phở, ngủ ở bên bếp những hiệu cao lầu ngoại ô, hay cùng lắm, chạy lung tung, nghịch bậy, đánh nhau chí mạng. Bao nhiêu thứ để cho hết rét, hết ngay lập tức.

Còn như đói thì chịu, chịu cả đến sự «cựa cậy» để tìm cách làm cho hết đói.

Khi mà dạ dày đã đồng hức thì thôi, không còn «ngôn» gì được nữa. Chân tay dờ ra rồi, gân cốt dão ra rồi, ruồi bậu mép cũng không buồn xua nữa rồi. Lúc ấy thì thôi, nó chỉ còn là một con ma cộng một con ma.

Cái cảnh con ma người cộng con ma đói nó đã hiểu, hiểu nhiều lắm, cho nên đến đầu hàng vải thâm, nó lại gặng hỏi bạn :

- Chúng mình còn có ít tiền chỉ đủ để mua áo, nhờ mua rồi mà giời «nó» cứ mưa mãi không kiếm được thì sao ?

Thằng Tích hiểu ý bạn quắc ngay mắt :

- Ô, thì dễ từ trước đến nay, chúng mình không bị cái cảnh ấy bao giờ đấy ?

Rồi, chẳng để cho bạn kịp giả nhời, nó lại dún vai nói tiếp :

- Mà nào có chết ai đâu. Với lại hơi đâu mà đi lo phỏng lo loan như thế.

Và tũm tũm, lấy tay véo lên làn da sém nắng của bạn :

- Chính vì mày cứ hay đi lo những cái giò ơ nước đế như thế mà thành ra mày luôn luôn bị trần như động.

Thằng Chích biết bạn đã quyết rồi, không dám nghĩ đến sự hoãn nữa :

- Ủ thôi, thế mày mua cho tao một cái soàng soàng thôi.

Thằng Tích chọn ngay mắt :

- Ô, đã không may thì thôi, chứ đã may thì phải may một cái «gia dụng» chứ lị.

Thằng Chích chề ngay môi :

- Có dăm hào chỉ mà đòi «gia dụng», «gia dụng» thì phải dăm tờ.

Rồi cười khề khề dơ những chiếc răng sún :

- Vói lại chúng mình ngủ đầu hè số chợ, suốt ngày đội mưa, đội nắng như thế này, cần gì phải «gia dụng».

Thằng Tích lấy cánh tay thích bạn :

- Ô thế thì mày ngu lắm. Chính vì thế mà càng phải cần gia dụng. Đến gia dụng mà còn toi ra như bướm bướm thế này, hương hồ là không gia dụng. Không, mày cứ để yên tao, phải sắm một cái thật tốt, thật bền.

Vẻ mặt nghiêm trang của nó khiến cho thằng Chích phải phá lên cười :

- Chà, tao trông mày có vẻ người lớn lắm.

Thằng Tích không cười :

- Mày bảo không người nhớn, cứ trẻ con mãi thì sống làm sao cho được.

- Ô, thế mà tao với bao nhiêu thằng vẫn sống đấy.

Thằng Tích nhìn vào lưng bạn bị mưa và nắng làm cho mốc thối như chần gió.

- Ô, sống như thế thì nói làm cóc gì. Rồi chúng mình phải sống như người ta có nhà, có cửa hăn hoi ấy chứ lị.

Vì muốn tậu cho bạn một chiếc áo «gia dụng» nhưng lại là cái thứ «gia dụng» rẻ tiền, cho nên thằng Tích đi suốt từ đầu phố đến cuối phố mà vẫn chưa tìm ra. Bởi đó là thứ rất hiếm !

Cái rẻ tiền thì lại mỏng quá, mà cái giầy thì tiền chúng nó không đủ.

Vì là cái thứ hiếm thế, cho nên nó phải đi «soát» mãi các cửa hàng khiến cho các người ngồi coi cửa hàng phải phát tức lên :

- Đồ «ma-cà bông». Không mua mà bắt người ta lục tung lên, mất cả thì giờ. Bước c... ồ chúng mày đi.

Thằng Chích đã quen với sự mắng mỏ và dũa sả của loài người, kéo tay bạn, nhưng thằng Tích thì chưa quen. Và nó cũng không muốn quen như thế.

- Thì vừa ý tôi mới mua được chứ ? Bà bán hàng mà bà lại mắng người mua hàng như thế à ? Cái lỗi bán hàng ấy ở đâu ra thế ?

Xưa nay, vốn biết rằng nếu có sự lôi thôi với người nhón thì chỉ bị thiệt, thằng Chích lại kéo tay bạn một cách rất mạnh mẽ :

- Thôi đi mày, hơi đâu !

Nhưng thằng Tích chưa kịp đi thì đã bị bà hàng xông ra tát lên mặt nó một cái cũng gia dụng.

Thằng Chích hoảng sợ lại ra sức kéo tay bạn :

- Thôi, thôi, tao van mày, đi đi mày. Hơi đâu. Nhỡ cu-lít cu-liếc đến thì lôi thôi lắm.

Bà hàng nghe nó nói thế càng được thể :

- Đồ «ba-que» không séo ngay cho bà bán hàng, bà gọi cú lít bắt bỏ tù bây giờ đây.

Thằng Tích đã tức lại càng tức. Nó hất thằng Chích ra, rồi nói to :

- Cái đồ ba que không phải là tôi, mà là bà, bà ấy.

Bà hàng lại giơ tay :

- À, mày lại dám bảo bà thế à ?

Thằng Tích cúi ngay xuống vớ lại cái chai đựng nước để đánh giày :

- Ông đồ mày dám đánh ông nữa đây. Mày có giỏi thì mày đánh nữa đi.

Vừa nói, nó vừa giơ cao cái chai. Bà hàng thấy cái điệu bộ quyết liệt của nó không dám đánh nữa chỉ chu

chéo :

- À, quân ăn cắp này. Chúng mày đến đây định ăn cắp của bà, chúng mày không ăn cắp được, chúng mày lại định sinh sự với bà có phải không ?

Thằng Chích nghe đến hai tiếng ăn cắp, sợ không còn hồn vía nào. Nó nắm vội lấy cái hòm đánh giày, và lôi áo bạn toan kéo chạy, nhưng thằng Tích vội vàng giữ nó lại :

- Việc gì mà phải chạy. Mày cứ thế cho nên chúng nó mới bắt nạt được mày. Cây ngay không bao giờ sợ chết đứng. Có giời chứ !

Nghe to tiếng, những người đi đường súm lại, và một ông bệ vệ ở trong nhà hấp tấp chạy ra :

- Đâu, ăn cắp đâu, ăn cắp đâu ?

Bà hàng chưa kịp chỗ thì thằng Tích đã giỡng dặc nói ngay :

- Ở đây không có ai ăn cắp, chỉ có đũa nói điêu.

Rồi nó linh cảm thấy rằng nếu nó không khóa được mồm bà hàng lại thì thế nào chúng nó cũng bị nguy. Nó liền tiến lên hai bước nhìn thẳng vào mắt bà hàng :

- Tôi không làm gì bà, bà đánh tôi, bây giờ bà lại vu cho tôi là ăn cắp, bà không sợ có giờ à ?

Bà hàng ngắc ngứ chưa kịp giả nhời thì nó lại nói luôn bằng một giọng đanh thép :

- Bà như thế kia mà bà vu oan giá họa cho người ta, bà không sợ tội với giờ à ? Nào tôi ăn cắp của bà bao giờ nào ? Bà có dám thề không nào ?

Bà hàng ập ứng mãi :

- Thế mà bảo mà không ăn cắp, thế mà bảo mà đi mua áo thì tiền của mà đâu ?

Thằng Tích kéo ra một cái túi nhỏ, rồi giốc tiền lên bàn tay :

- Chả tiền là gì đây ?

Những lời nói rạch ròi và thứ nhất cái giáng bộ ngay thẳng của nó khiến cho mọi người tin ngay. Một người trong bọn bỗng thốt ra :

- Phải rồi, nó đi mua áo cho thằng ở trần kia thật rồi. Lại vu cho nó ăn cắp thì còn có giờ đất nào.

Hai vợ chồng nhà hàng không biết nói sao lặng thinh.

Thằng Tích cất tiền vào túi rồi nhìn mọi người :

- Đấy các ông các bà xem, người nhón mà đi bắt nạt trẻ con như thế đấy thì còn có là người nhón nữa không?

Bà hàng đã im, nghe câu nói mát ấy lại bật lên :

- Thế ai bảo lũ chúng mày buổi sớm đã đến rắc rối ở cửa hàng bà.

- Tôi đến tôi mua hàng, sao bà lại bảo là rắc rối. Thuận mua thì vừa bán. Tôi không thấy thứ tôi cần dùng thì tôi không mua. Tại làm sao bà lại mắng tôi và đánh tôi. Bà như thế kia, bà ngắm xem bà ăn ở như thế, có phải không ? Thấy chúng tôi nghèo khổ, bà đã không thương thì chớ, bà lại ý bà giàu có bà bắt nạt người ta à ?

Rồi nó phân vua :

- Đây sự tình như thế đây, các ông các bà xem ai phải, ai trái, ai người nhơn và ai trẻ con ?

Những tiếng nghị-luận sôn sao làm cho ông chủ hàng sấm cả mặt. Ông quay sang gắt vợ :

- Chúng nó không mua thì thôi, sao bà lại thế ?

Rồi muốn lấp liếm cái lỗi của vợ :

- Thế chúng mày cần gì nào ?

Thằng Tích trở thẳng Chích :

- Thì tôi chỉ cần cái áo cho nó, chứ còn cần gì nữa. Và tôi chỉ xin hỏi :

- Sao tôi không làm gì mà vợ ông lại chửi tôi và đánh tôi.

Ông chủ hàng vớ một chiếc áo vàng để ở đầu quầy đưa cho nó :

- Thôi, thôi, không nói đến chuyện ấy nữa. Đây tao đền cho, cút đi.

Thằng Chích đã mở to hai mắt, và nhìn như nuốt lấy chiếc áo, nhưng nó chưa sót biết bao khi thấy thằng Tích hất cái áo đi :

- Tôi không thèm. Tôi có phải ăn mày đâu. Tôi nói cho biết ai phải, ai trái thế thôi.

Rồi nó cúi xuống xách hòm đánh giày và lặng lẽ nắm tay thằng Chích kéo đi.

Ông chủ hàng thấy nó không thèm lấy có ý bẽ với mọi người, liền nói để chữa thẹn :

- Làm bộ thì thôi. Đây lại càng đỡ hao.

Vợ ông cũng chen vào :

- Thật là cắt nát có chớp ! Thế mà còn làm bộ.

Đi được một quãng đủ để cho không ai nghe được, thằng Chích cần nhằn ngay bạn :

- Quái, nó đền cho mày cái áo mà mày không lấy thì lạ thật. Có phải không phải bỏ ra một đồng xu mà tao có áo mặc không ?

- À, sao lại không ?

- Mày nói cái tát ấy à ? À, thế bây giờ thì không có áo mà mày cũng vẫn đã bị tát. Thế có phải thiệt không? Đấy mày xem độ trước tao ăn vạ nhà hàng cơm. Được một hào ngon đó. Thế mà lần này. Mày nên nhớ cái áo ấy lúc nãy nó đòi một đồng rưỡi đấy.

Rồi nó suýt soa :

- Cái áo giấy cộm như thế, tao mặc tới chết cũng chưa rách.

Và thở dài :

- Trời ơi ! mùa đông mà mặc cái áo ấy thì rét còn lọt vào mình làm sao được nữa.

Thấy bạn cứ lặng yên đi, nó lại nói :

- Mày thì mày khôn thật đấy, nhưng lần này thì thực là mày dại, dại quá.

Tích ta đứng phắt ngay lại :

- Thế không phải là dại hay khôn. Thế gọi là hèn. Tao thì tao chết ngay, tao cũng không thể hèn được.

- À thế này thì cũng đã là hèn rồi. Đằng nào thì mày cũng đã bị tát rồi. Mà lại thiệt cái áo những bao nhiêu là tiền.

- Thế này nghĩa là tao đã tát giả lại nó rồi. Tao có lấy của nó cái áo thì mới gọi là bị tát. Như thế mà lấy cái áo cho mày thì nó không ảm một tí nào. Để cho nó tát mình rồi, lại nhận cái áo nó đền, tao thấy nó nhục lắm. Thế thì thà không có áo mặc còn hơn. Mày nên biết tao muốn cho mày có áo mặc biết là chừng nào. Nhưng thế này thì thà rét, rét chết thôi. Chứ mặc thế thì tao thấy nó tủi tủi làm sao ấy.

Thằng Chích không biểu đồng tình cái lời khí khái ấy mấy, nhưng thấy bạn nói thế thì nó cũng chỉ biết vui vẻ theo ý bạn :

- À mày đã không bằng lòng thì áo gì tao cũng không thích mặc. Tao cũng tiếc cái áo, nhưng tao vẫn thích theo mày hơn.

Thằng Tích nói bằng một giọng cả quyết :

- Tao thì tao cho vì thế mà có áo mặc thì thà cởi trần còn hơn. Mình lấy cái áo thì chúng nó khinh mình biết mấy. Đằng này, tuy nó đánh mình, nhưng nó không có thể khinh mình được.

Thằng Chích chắc lưỡi :

- Thì nó cũng đã khinh chúng mình rồi, nó mới dám đánh.

- Nhưng từ nay thì nó không thể khinh mình được nữa.

Đến lúc này, thằng Chích mới bừng hiểu :

- A, a, tao biết rồi. Bây giờ thì chúng mình lại có thể khinh lại nó là khác. À, tao vẫn biết mày hơn tao mà, mày không giống chúng nó mà. Thôi, thế là tụi tao không tiếc cái áo ấy nữa đây. À, cừ «lôi thôi» như tao với chúng nó, nên ai người ta cũng khinh, cũng đánh được, chứ nếu tất cả như mày thì còn ai dám nữa. À, từ giờ giờ đi, tao phải bắt chước mày mới được. Thôi, bây giờ, mày có liều mua áo cho tao thì mua đi rồi còn đi kiếm, chứ cứ lằng nhằng như thế này thì lại đến chết đói sớm thôi.

Chúng nó lại đi mặc cả khắp các hàng, nhưng chẳng hàng nào là có cái áo «gia dụng» mà lại rẻ tiền. Dăm hào chỉ có thể mua được những cái áo tồi mà chúng nó biết trước rằng chẳng mấy nổi mà rách. Tìm mãi, tìm mãi mà chưa được cái áo vừa ý, thằng Chích mới đề nghị :

- Hay thôi mày ạ. Hãy đi kiếm dăm hôm nữa, rồi thì có nhiều tiền, mày mua cho tao hần cái áo vàng lúc nãy ấy. Như thế thì tới một chạp này mới không rét, chứ mua cái áo mỏng teo teo thì tới mùa rét này có áo cũng như không. Với lại, tao chưa có Cái hòm đồ đánh giày thì tao mặc áo nào, tao cũng không ấm. Thật tình như thế đấy, tao thề có giới đất, tao không nói dối mày đâu. Mày bảo mua một cái áo ít bữa rồi nó lại rách thì mua làm gì cho nó tốn tiền. Âu bằng cố vài hôm nữa cho nó có cái hòm đánh giày, rồi lúc ấy sẽ hay. Tao đã ở trần bao nhiêu lâu rồi, chứ có phải tao mới ở trần hôm nay đâu mà bảo mày thương ? Cởi trần thêm ít hôm nữa đối với tao nào có nghĩa gì đâu. Nếu mày muốn cho tao mặc áo thật sướng thì mày hãy sắm cho tao hòm đồ đã, rồi hãy sắm áo sau. Mày nên nhớ sắm áo thì vốn nằm chệch đất, mặc nó cứ cũ đi chứ sắm hòm đồ thì rồi nó có thể để ra mấy cái áo.

- Nhưng tao thấy mày ở trần như thế, tao thương lắm, không đành tâm.

- À, nếu tao không gặp mày thì ai nghĩ đến sự sắm áo cho tao.

- Thế nó lại khác.

- Chả khác gì cả. Bây giờ thì tao nói thật, mày có định sắm áo cho tao thì mày phải chờ cho có đủ tiền sắm cho tao cái áo vàng kia thì tao mới thích, chứ tao thì chẳng thích cái áo nào khác cả. Và phải là sau khi có hòm đồ rồi.

Thằng Tích thấy những cái áo rẻ tiền mỏng quá và cũ quá, bằng lòng :

- Ủ thôi, nếu mà mày muốn thế thật thì tao xin chiều mày.

Thằng Chích nhảy cẫng lên như con dê non :

- À, có thể chứ. À cũng có cái mày phải chiều tao một tí chứ. Thật là nể mày quá, mà tao phải bằng lòng đi mua áo, chứ tao chưa có hòm đồ cầm ở tay thì tao mặc áo gì cũng như không.

Rồi cúi xuống dắt hòm đồ ở tay thằng Tích :

- Và tao nói thật, tao có một hòm đồ cầm ở tay, tao mới thấy vững vững ở trong dạ. Và tao mới có thể sống bởnng và «du» như mày được. Không có hòm đồ ở tay, tao vẫn thấy tao như là ma-cà bông thế nào ấy. Và ai gọi tao thế, tao cho là đúng. Và ai bảo tao là ăn cắp, tao sợ tao chạy ngay. À, chứ nếu tao có một hòm đồ rồi thì phải biết, tao cũng rất có thể như mày. Ai bảo tao ma-cà-bông, ăn cắp, tao cãi lại ngay. Lúc ấy, mình có nghề trong tay rồi.

- Thì hòm đồ này không phải là cả của mày nữa hay sao.

Thằng Chích hiểu ý bạn sịu ngay mặt xuống :

- À là tao nói thế, chứ tao lại không biết rằng mày thương tao, cái gì cũng chia sẻ với tao hay sao ? Nghĩa là tao nói thế để mày mau mau sắm cho chúng mình cùng có nghề cả, chứ có phải...

Thằng Tích vội vàng giơ tay bịt miệng bạn :

- Thôi, thôi, tao hiểu rồi, tao hiểu rồi.

Phần Thứ Năm

Cái mộng tha thiết của chúng nó thôi thế là đã thành rồi, thành sau mười hôm vật lộn và bóp bụng cho đến sát tận lưng.

Chúng nó mỗi đứa đã có một cái hòm đồ đánh giày rồi !

Chúng nó đã có nghề trong tay rồi ! Thằng Chích cầm chiếc hòm mới lủng củng những chai, những hộp «si-đát» đi tung túng ở trước mắt thằng Tích, rồi nó vùng đặt mạnh chiếc hòm xuống, và chống hai tay lên háng :

- Bây giờ mà ai bảo tao là ma-cà-bông, ăn cắp, tao cự thẳng tay ngay.

Thằng Tích nhìn vẻ mặt sung-sướng của bạn thấy rạo rức :

- Nhưng trần chùng chục thế kia thì cũng vẫn chẳng khác ma-cà bông ăn cắp mấy.

- À, khác lắm chứ. Ma-cà-bông, ăn cắp rất có thể có nhiều áo, lại có nhiều áo rất sang, nhưng vẫn là ma-cà bông ăn cắp, nên chúng nó có nhiều áo như thế. Chứ tao thì không phải, thật là không phải một tí nào.

Thấy cái vẻ ông tướng của bạn, thằng Tích tùm tùm cười :

- Thế mày là gì ?

Thằng Chích vỗ tay vào cái ngực trơ xương :

- Tao là thằng bé đánh giầy.

Rồi nó cúi xuống chống hai tay xuống đất, giồng cây chuối, giơ hai chân ngược lên trời, hét to :

- Bây giờ, tao có nghề, tao kiếm tao ăn, tao không phải giơ tay với ai nữa, ai thuê tao bây giờ thì phải giả tiền tao, tao không cần phải xin nữa.

Nói xong, nó ném hai chân đứng phắt dậy :

- Bây giờ thì không ai có thể khinh tao được nữa. Tao bây giờ cũng có thể sống cái lối bướng và cừ khôi như mày. Trước ai tao cũng sợ là vì tao chưa có cái hòm này. Và cũng vì thế cho nên người ta khinh tao đánh tao, chửi tao được. Mà đối với ai tao cũng phải nhin.

Thằng Tích lắc đầu :

- Không phải thế. Thế sao tao không có cái hòm mà trước kia tao cũng không để cho ai khinh tao : U tao vẫn bảo nghèo không phải là một cái xấu. Người ta khinh

mình bởi vì mình tự khinh mình trước. Mày nằm ăn vạ để lấy tiền, mày lại... ăn cắp nữa, mày đã thế thì mày còn dám búng với ai. Chứ tao không thế, nhất định cây ngay tao không chịu chết đứng. Lòng mày đã... quắt quéo như thế, cho nên ai hét lên một tiếng, mày đừng sợ à ? U tao bảo thế là tại lòng mình queo. Chứ có phải là tại mày không có cái hòm đồ đâu.

Thằng Chích ngẫm nghĩ một lát :

- Ủ cũng có lẽ thế. Nhưng bây giờ tao có cái hòm đồ để dựa vào đấy kiếm ăn rồi tao mới thấy tao không cần phải quắt quéo nữa. Thì ra bao giờ tao cũng vẫn phải kém mày, mày nhỉ ?

- Ô thì tại mày mồ côi, không có ai giầy mày, mày đừng thế à ? Chứ tao còn u tao. U tao trước người ta bảo cũng khá lắm cơ, bây giờ lấy phải dựng tao nghèo, nên mới đến nỗi thế đấy chứ.

Nói đến đây, những kỷ niệm đen tối như sô nhau kéo đến tâm hồn nó, nó thở dài :

- À, giá thầy tao còn sống, thì tao cũng không đến nỗi thế này.

Thằng Chích như đang xoắn tít bởi cơn lốc vui vẻ, bật ra nói ngay :

- Thế này làm sao ? Thế này chúng mình khổ à. Tao tưởng thế này chúng mình sướng hơn cái ngày chúng mình mới gặp nhau lắm rồi chứ. Bây giờ, chúng mình chắc ngày mai có cơm ăn này, chắc có chỗ ngủ này, chẳng hơn ngày trước không biết ngủ ở đâu, gặm vào đâu à ?

- Đành thế, nhưng mà...

- Nhưng mà làm sao ? Tao, tao cho thế này là sung sướng lắm lắm rồi. Mà tao được thế này là nhờ ở mày.

Một làn gió từ ngoài đường hút vào trong ngõ khiến cho cả hai đứa đều phải rùng mình.

- Ô, mày nói chi thế. Chính tao phải nhờ mày. Chứ không lớ ngớ ra Hà nội, chẳng biết kiếm ăn gì, chết đói đã hòng ra rồi.

Rồi nhìn làn da của bạn bị thâm lên bởi rét :

- Tao thì tao chưa sung sướng, khi nào tao mua cho mày được cái áo vàng hôm nọ thì tao mới sung sướng. Tao đã bảo mày may áo đã, rồi hãy sắm hòm đánh giày, mày không nghe tao.

- Ô, nghe mày thì tao lại rét hơn. Thật tình đấy mà, tao có cái hòm đánh giày ở tay, tao chẳng thấy rét một

tí. Và không có nó thì mặc áo gì tao cũng thấy rét.

- Ô, mày cứ tưởng tượng. Tao mặc áo mà cũng thấy rét cắt ruột đi đây.

Thằng Chích bật lên cười khanh khách :

- Mày rét là phải. Cái áo mỏng như vó lưới, lại túm một trăm chỗ thì có khác gì ở trần. Thôi được rồi, để chúng mình kiếm được rồi cùng mua áo một ngày.

- Không, mày phải mua trước tao. Dù rách, nhưng tao cũng còn mặc được đã đến nổi tã ra đầu.

- Không tã, nhưng nó cũng là cờ lông công.

Rồi biết bạn thương mình, không thể trái ý bạn trong cái công việc «may mặc» này được, nó đành phải nói xuôi :

- Được rồi. Thì tao may trước. Nhưng mày ạ. Đến khi nào mày mua áo thì mày cũng phải mua một cái giống tao đây nhé. Hòm chúng mình đã giống nhau, thì áo chúng mình cũng phải giống nhau. Như thế thì người ta mới biết chúng mình là anh em với nhau.

Nó nói bằng một giọng thiết tha khiến cho thằng Tích phải cảm động.

- Anh em ở sự thương nhau trong bụng ấy, chứ đâu ở cái áo bên ngoài. À mà áo thì tao chưa có thể sắm được. Quần may để lòi thịt ra từng mảng kia kìa. Chờ bao giờ tao mặc cái áo này tả ra không thể mặc được lúc ấy hẵng hay.

À, nhượng bộ điều gì, chứ nhượng bộ điều này thì thằng Chích không thể nhượng bộ được. Nó vùng vằng đi ra trước mắt thằng Tích xưng sộ :

- À nếu thế thì tao không có anh em với may nữa. Chết thì thôi, chứ tao không chịu may quần áo đâu. À, tao chưa có áo thì may áo chứ quần tao còn mặc được chán, sao may đã nghĩ đến may.

Thấy thằng Tích vẫn lặng im, nó oà lên khóc, rồi chấp tay vái lấy vái để :

- Thôi, tao lạy may, may đừng nghĩ đến may quần cho tao nhé.

Thằng Tích thấy nó khổ sở thật, liền ôm lấy nó :

- Ờ thì thôi.

Rồi khi làn da ngực của thằng Chích chạm vào má, nó vùng nhận thấy cái sự thực chua cay :

- Tiền may áo còn chưa có, đã đào đâu ra để may quần mà mày đã phải lạy phải khóc.

Thằng Chích đang khóc nín bật :

- Ủ nhĩ ?

Rồi nó lại mếu xệch.

- Nhưng mày đã định thì mày làm, tao biết mày ghê lắm cơ. Tao phải khóc trước đi thế thì mày mới tha cho tao. Tao nói thật đấy nếu chưa mua áo cho mày mà mày đã nghĩ đến sự may quần cho tao thì tao ra cầu sông cái, tao đâm đầu xuống sông, tao chết đấy. Tao nói thật đấy.

- Ủ thì thôi.

- Thế mày thề đi thì tao mới tin.

Thằng Tích giờ tay :

- Ủ tao xin thề có ông thần, ông thánh ở trong cái đền này.

Thằng Chích đang ử rữ bỗng tươi hăn lên :

- Ủ có thể chứ. mày cũng phải nể tao tí tí chứ.

Rồi đang trong một phút bốc lòng :

- Tao nói thật, tao chưa muốn may áo vội đâu. Tao để trần thế này, người ta trông thấy tao rét, người ta thương mới thuê tao đánh, mới cho tao nhiều tiền. Và như thế tao mới lấy cái cơ chưa có áo để xin thêm được.

Thằng Tích hát ngay thằng Chích bắn ra xa :

- Nếu mày còn cứ thế, thì tao thề không có anh em với mày nữa. Chúng mình có phải là ăn mày đâu mà bảo cầu ai thương. Chúng mình đánh giầy cho người ta tử tế thì người ta giả tiền, việc gì phải đầy đọa cái thân một cách thảm hại như thế.

Thằng Tích còn muốn nói nữa, nhưng thằng Chích đã hiểu. Nó hồi lăm. Nó lăn vào ôm hai chân thằng Tích :

- Tao lạy mày rồi. Tao hiểu rồi. Từ giờ, tao không thế nữa. Mày đừng bỏ tao. Mày bỏ tao thì tao chết đấy.

A, có lẽ lần đầu tiên trong đời, chúng nó có một tờ giấy bạc. Lại là một tờ giấy bạc mới tinh.

Hai đứa nhìn ngắm mân mê mãi mà không biết chán. Rồi chúng nó cùng cầm lấy tờ giấy bạc áp vào mặt, vào má, vào ngực. Bỗng thằng Tích giật lấy tờ giấy bạc gián vào lưng thằng Chích :

- Thế này mà hóa ra ẩm được người ta thì bọm quá nhỉ ?

Thằng Chích đã hiểu bạn muốn nói gì liền đưa lên môi hôn :

- Thôi để dành tờ giấy bạc «hộp» này, chờ kiếm thêm được cho vào với cái chỗ hào xu này hãy mua áo cho tao mày a.

Thằng Tích cau ngay mày giật phất lấy :

- Kiếm được thì để cho nó ám sát chứ không thì tội vạ gì mà phải đi kiếm khổ sở.

- Nhưng chúng mình cũng nên có một tờ giấy bạc để mà làm vốn chứ.

Thằng Tích vỗ bình bịch vào ngực :

- Vốn đây này. Có tiền không may áo để cho rét chết đi thì bạc cũng chẳng dùng làm gì được nữa. Sao mày khinh cái thân mày mà trọng tờ giấy thế.

- Nhưng nó là tờ giấy bạc.

- Thì bạc cũng để cho người ta dùng, chứ để làm gì. Thôi đi mua.

- Nhưng mua bằng tờ giấy bạc mới này, tao tiếc lắm.

- Thế mày không biết tiếc cái thân mày à ? Rét như cắt ruột thế này rồi.

- Tao sẽ bị cắt ruột hơn, nếu tao bị mất bằng tờ giấy bạc mới tinh như thế.

Thằng Tích bật phì cười :

- Giấy bạc mới tinh còn sống thì còn kiếm được, chứ chết đi thì thôi là hết chuyện. Trăm bạc mới tinh cũng không dùng gì được cho chúng mình nữa. A-lê đi. Không nói lời thôi nữa. Mày lẩn thẩn lắm.

Miệng nói là tay nó kéo thằng Chích đi. Thằng Chích không làm sao được, phải theo nó. Nhưng theo đi mà nó vẫn còn suýt soa :

- Giá đồng bạc cũ một tí thì tao cũng vui lòng ngay.

Thằng Tích cứ lôi nó đi một cách cương-quyết :

- Mới cũ thì một đồng cũng đổi ra trăm xu, mười hào, nào có khác cóc khô gì đâu.

Sự cương quyết của nó khiến cho thằng Chích phải đành với sự đi sắm áo. Và bây giờ, nó mới nghĩ đến cái áo một cách... cẩn thận, theo cái lối nói của chúng nó.

- Có lẽ cái áo ấy đến hơn một đồng mảy ọ.

- Hơn thì hơn. Chúng mình có những một đồng sáu hào tư cơ mà.

- Nhưng tao sợ cái áo ấy đã lâu thì không khéo nó bán mất rồi.

- Thì thiếu gì áo khác.

- Nhưng áo khác thì tao không thích. Cái áo ấy vừa dày, lại màu vàng, mặc cả được mùa rét, mùa nực.

- Ô, sống dầu dãi như chúng mình vị tất đã còn đến mùa nực sang năm. Mà đến mùa nực sang năm, chúng mình vẫn còn phải đeo cái áo ấy thì ăn mảy mất rồi, còn gì. Từ nay, đến ngày ấy, chúng mình phải kiếm được bao nhiêu tiền ấy chứ lì.

- Chắc đâu. Mùa rét đến nơi rồi ít người đánh mũ trắng, giày trắng lắm.

- Thì đánh giày «dôn», giày đen. Với lại Hà Nội này thiếu gì người đội mũ trắng, giày trắng tứ thời. Tao đã bảo mày đừng có lo những thứ chính người nhớn cũng không thể lo được mà.

Đến đầu phố hàng vải thâm, thằng Chích đi chậm lại :

- Thế chúng mình lại phải vào hàng cái con mụ nó đã chửi mày, tát mày ấy à ?

- Chứ sao. Bởi chỉ hàng nó có cái áo vàng mà mày thích.

- Nhưng thế thì nó cũng vẫn ê ê té nào ấy.

Thằng Tích thôi phù một cái :

- Cái tát và những câu chửi ấy, khi mà tao đã không thèm lấy cái áo nó đền cho tao, tức là tao đã giả lại chúng nó một cách thừa thãi lắm rồi. Bây giờ thì chính chúng nó phải ê với cánh mình chứ.

Chúng nó đến cửa hàng thì cả hai vợ chồng nhà hàng cùng có mặt ở đấy.

Thoáng trông thấy chúng nó, cả hai cùng quay mặt đi. Thì con người ta dù thế nào chẳng còn một chút lương âm nó sống sót lại buộc người ta phải xấu hổ về những cử chỉ không đẹp của mình.

Thằng Tích tiến vào :

- Bán cho tôi cái áo vàng trẻ con.

Lúc bấy giờ, ông chồng bệ vệ mới quay lại. Đã nghe rõ mười mười rồi, ông còn vờ hỏi.

- Hai cậu mua gì ?

Trong chúng ta, ai không có một giây lòng tự ái chỉ chăm chăm rình cơ hội để rung động. Đến như những kẻ tóc đã bạc phơ, đã trải bao nhiêu thế lụy, đã thâm thập được bao nhiêu chân-lý lòe lử của đời còn đầy ở trong lòng cái thứ đó, hướng hồ là những đứa bé con thuần bị đời hắt hủi, và chưa được ai gọi bằng cậu bao giờ.

Nghe thấy chủ nhà hàng xưng hô với mình như thế, thằng Tích sẽ đưa mắt cho thằng Chích.

Trong cái nhìn ấy hàm chứa bao nhiêu ý-nghĩa, và nó như có ý bảo : «Đấy, tao đoán có sai đâu.»

Cái nhìn ấy làm cho ông chủ nhà hàng tức. Càng tức về chỗ ông đã chót gọi chúng nó bằng cậu. Ông trút cái

tức bực ở lòng ông ra bằng sự cục cằn vô lễ để rồi sự điềm đạm của thằng Tích lại làm rội vào lòng ông một cách mạnh mẽ hơn.

- Tôi mua một cái áo vàng trẻ con.

Và nhìn thấy xếp ở trong quầy, nó lấy tay trở :

- Tôi mua cái này này.

Bà hàng lúc ấy mới quay lại mở quầy lấy áo ra. Nhìn thấy có những năm sáu chiếc, thằng Chích mừng rỡ :

- À, còn nhiều mày ạ.

Tâm tính của vợ ảnh hưởng bởi chồng. Bà hàng nghe thấy tiếng thằng Chích hò reo lại sở xiên ngay :

- Còn nhiều thì dễ thường chúng mày cướp được của tao đây phải không ? Liệu cái thân hồn.

Thật ra thì vì chúng nó mà trước kia bà bị bẽ mặt, bà vẫn còn căm chúng nó lắm. Con người ta mấy ai biết vui vẻ nhận cái lỗi của mình để đổi nó đi.

Thằng Tích nhìn bà một cách ngao ngán - thật là ngao ngán rồi lắc đầu :

- Trước kia, bà vu cho chúng tôi ăn cướp, bây giờ bà lại bảo chúng tôi ăn cướp, ấy thế mà đã có lần bà đền cho chúng tôi cái áo, chúng tôi có thèm lấy đâu. Chúng tôi không phải ăn cướp, ăn cướp, chúng tôi cũng không phải là đồ đi ăn xin.

Chỉ đến làm cho bà hàng nhớ tới sự bề mặt của mình trước kia, giận sôi lên :

- Thế chúng mày là gì ?

Thằng Chích ở ngoài sân vào, bật lên :

- Chúng tôi là những thằng bé đánh giày tử tế kiếm lấy để ăn.

Bà hàng lắm bảm :

- Vật mũi có đủ đút miệng không ?

Thằng Tích nhìn ông chồng, vì nó linh cảm thấy rằng dù sao ông cũng còn biết điều hơn :

- Đủ hay không là việc của chúng tôi, can chi đến bà mà bà phải mĩa chúng tôi. Bây giờ chúng tôi mua áo bà có việc bán cho chúng tôi thế thôi. Bao nhiêu tiền nào.

Bà hàng toan nói lời thôi nữa thì người chồng đã gạt đi :

- Mẹ nó sao cứ hay lắm truyện thế.

Rồi ông cầm chiếc áo đưa cho chúng nó xem :

- Đây các cậu có mua thì tôi bán rẻ cho các cậu. Đồng một đấy. Mới nguyên, tốt và dày lắm.

Thằng Tích sờ kỹ thân vải, rồi cầm chiếc áo ướm lên mình thằng Chích :

- À vừa đây.

Nó chưa nói rút thì bà hàng đã giật phắt ngay lấy :

- Có mua hay không thì hãy mặc cả cho thành giá đã. Ướm thế bán áo của người ta ra.

Thằng Tích nhìn bà bằng đôi mắt buồn rầu và đau đớn, thật là buồn rầu, thật là đau đớn, rồi từ từ nói :

- Thì bà cũng phải để cho tôi ướm qua xem có vừa không thì rồi chúng tôi mới mặc cả để mua được chứ. Sao bà quá khinh rẻ những người nghèo như thế.

Sự ôn tồn của nó làm cho ông chủ nhà hàng hồi lăm, và có lẽ làm cho cả bà hàng hồi nữa. Ông cau mày :

- Ô, sao mẹ nó lại thế ? Ai người ta đến mua hàng thì cũng phải tử tế với người ta chứ.

Bà hàng trề môi :

- Tử tế với lũ ma-cà-bông này để làm gì ? Ích gì ?

Ích gì ? Phải, loài người chỉ tử tế với nhau khi xét thấy ích cho mình thôi. Còn để làm gì ? Thì ít ai biết lắm. Mấy ai biết rằng tử tế với nhau ấy là để cho mình, cho sự giàu sang đẹp đẽ của lòng mình. Và lòng tự trọng mình buộc mình phải thế.

Ông chủ hàng tuy không biết điều đó, nhưng thấy vợ tệ quá, ông liền gắt :

- Ô, tôi đã bảo me nó thế, me nó không nghe tôi hay sao.

Bà hàng bị chồng mắng, lại ngồi bịch xuống giường, với cái âu-đồng trâu, lấy một miếng nhai bồm bẻm, rồi nhìn chúng nó trừng trừng.

Thằng Chích đã tức, thấy bà hàng nhìn mình một cách như thế lại càng tức :

- Thôi thế không mua nữa. Tao mặc áo nào cũng được, cứ gì phải cái áo này.

Thằng Tích biết bạn trong một lúc tức bực thì nói thế, chứ bạn không thích cái áo nào bằng cái áo này, nên cứ lờ đi như không nghe thấy :

- Thế nào bấy hào liệu có được không hở ông.

Ông chủ nhà hàng cầm chiếc áo đưa cho nó :

- Thôi, tám hào, kém một xu không được, bán rẻ cho cậu đây.

Thằng Tích vừa móc túi lấy tiền đưa ra thì bà hàng đã giẫy nẩy :

- Tám hào bán thế nào. Vốn đã đồng bạc rồi.

Đến đây thì chính thằng Tích, cứ muốn chiều bạn cũng đã thấy tức rồi, nhưng tức mà nó vẫn lễ phép :

- Vàng, nếu bà không muốn bán thì thôi.

Ông chủ hàng nguýt vợ một cái :

- Thôi cậu cứ giả tiền đi, tôi bán cho các cậu. Bà ấy nói gì mặc kệ bà ấy.

Thằng Tích mặc chiếc áo cho thằng Chích rồi ngắm mãi, rồi thích chí :

- Chà, vừa quá. Như là người ta may cho mày. Chà, trông cừ ngay lập tức.

Thằng Chích nhìn chiếc áo, nhìn mặt bạn rồi vùng nắm lấy tay :

- Còn thừa tám hào đấy. Hay mày cũng mua một cái như tao đi.

Thằng Tích lắc đầu :

- Không. Mua rồi thì còn lấy gì mà ăn.

- Còn bốn xu đấy. Với lại chúng mình còn kiếm thêm nữa chứ.

- Ô tính như mày ấy. Thôi đi.

Thằng Chích níu nó lại :

- Không, mày cũng phải mua một cái thì tao mới bằng lòng mặc cơ. Áo mày cũng đã cả ra rồi.

Miệng nói là tay nó cởi áo. Thằng Tích lấy tay ngăn lại :

- Ô, cái thằng này lẩn thẩn quá.

Thằng Chích òa lên khóc :

- Không ! mày cũng phải mua một cái cơ.

Thằng Tích gắt :

- Tao có áo rồi còn mua làm gì ?

Thằng Chích mếu máo :

- Cái áo của mày toi ra rồi, sao còn gọi là áo được nữa.

- Ô, miễn sao kín thì thôi chứ.

- Nhưng nó có kín đâu, không sao mày biết thương tao, mà mày lại không muốn cho tao thương mày

- Nếu tao không có áo, mày bảo tao mua, tao mua ngay. Chứ đằng này tao đã có áo rồi, mày bảo tao nghe mày làm sao được. Tiền của chúng mình còn để làm việc khác. Thiếu gì cái cần phải tiêu đến.

Cái cảnh soán suất của hai đứa trẻ vô cố ánh chừng làm cho ông chủ hàng cảm động :

- Áo cần thì cũng sắp tan rồi. Thôi có phải cậu ấy muốn thế, thì cậu mua một cái đi. Thôi, tính rút đi cho hai hào đấy.

- Cảm ơn ông. Nhưng tôi chưa dùng đến.

Miệng nói là tay nó kéo liền thằng Chích đi

Thằng Chích vừa theo nó vừa khóc rũ rượi. Vừa khóc nó vừa dằn dĩ :

- Như thế này thì tao mặc áo chẳng sướng một tí nào cả.

Khóc than mặc, thằng Tích cứ lặng thinh và cứ kéo nó đi.

Chợt có một người gọi đánh giày. Thằng Tích lúc ấy mới dùng cái giọng dẫn giỏi :

- Nín đi, lại đánh cho người ta đi. Không có đũa khác nó nghe tiếng nó tranh mất, đi đòi ba xu bây giờ.

Thằng Chích không đi :

- Không, tao không đánh nữa. Tao chẳng làm gì nữa.

Nói xong nó đặt cái hòm đồ, rồi ngồi thụp xuống ngay bệ hè.

Thằng Tích biết rằng lúc ấy đồ cũng vô ích bỏ mặc nó, chạy lại phía người gọi thuê đánh giày.

Chà, cái buổi sáng hôm ấy, chúng nó ở nhà đi ra gặp giai hấn rồi. Người ta đem ra giày mẹ, giày con, mũ nhón mũ bé một số. Rồi người ta mặc cả gọn tất cả một số tiền hai hào. Thằng Tích nài mãi được thêm năm xu. Sau khi giá cả ngã ngũ rồi, thằng Tích chạy bay lại phía thằng Chích :

- Mày có lại giúp tao với không một núi mũ, một núi giày kia kìa.

Ở trong những kẻ suốt đời phải vật lộn để kiếm ăn bằng hai bàn tay, bao giờ tiếng gọi của cần lao cũng là mạnh hơn cả. Thằng Chích vùng giãy, cầm hòm đồ chạy theo bạn.

Sau khi cầm số tiền bai mươi nhăm xu ở trong bàn tay rồi, Thằng Chích lại trở về một cách cương quyết với cái ý định trước kia của mình :

- Thôi bây giờ có hơn hai hào để phòng thân rồi, mày cũng mua đi một chiếc áo để cho tao bằng lòng, cho tao mặc cái áo này được sướng một tí.

Lúc này thằng Tịch mới lấy bộ mặt nghiêm nghị mà xưa nay nó ít khi dùng để đối phó với thằng Chích :

- Nay, tao bảo đừng có trẻ con thì chúng mình không thể ở với nhau mãi được đâu. Tao nói thật, nhiều việc không thể theo mày được, bởi vì nếu theo mày thì từ trước đến nay, bao nhiêu việc ê trệ rồi. Mày bằng lòng hay không, mặc mày, tao cứ phải tao làm.

Rồi thấy nét mặt sầu thảm và sợ hãi của thằng Chích, nó vội dịu giọng :

- Đây này, tao nói cái lẽ tại làm sao, tao không thể mua áo mới cho mày nghe nhé. Áo tao còn mặc tạm được ít lâu, mua mới để nó phí đi à ? Àu bằng mặc cho bao giờ tới kỳ rách hãy mua, có phải hơn không. Và lại chúng mình lại còn phải để dành tiền để mua quần. Quần tao với quần máy sắp rách cả rồi. Mà quần thì cần hơn áo. Người ta có thể ăn trầu, chứ không bao giờ có thể ở truồng. Ở truồng thì mày bảo còn kiếm ăn gì được nữa. Và như thế ra đường thì cú lít bắt bỏ tù ngay. Mày đã hiểu cái có lại làm sao tao không dám mua áo chưa? Tao để dành tiền để nhờ quần chúng mình có rách thì may.

Rồi cầm chiếc quần giật giật :

- Nó cũng sắp tới rồi đấy. Mày chẳng biết lo xa một tí nào cả, cứ bắt tao làm những việc vô lý như thế thì tao chiều mày làm sao được. U tao bảo nếu con người ta không phòng xa, chờ nước đến chân mới nhảy thì nguy to lắm. Bây giờ mày đã hiểu chưa.

Thằng Chích sẽ gật đầu :

- Hiểu rồi. Nhưng có may thì phải may quần cho mày trước đây nhé.

- Được rồi. Thế thì may vui lên nào. Cái mặt may sầu như thế, tao khổ lắm. À mà này, may vẫn kỳ quái lắm. May cứ muốn làm theo cái thích của may thì không được. Ôi chà, nếu mà thích ấy à, thì tao thích là con nhà giàu, ăn sung mặc sướng và đi học, chứ tao không muốn lang thang lếch thếch như thế này. Không, không chúng mình bây giờ như một, không nói đến chuyện may trước, may sau. Chỉ nói đến cần hay không cần mà thôi. Hễ quần may rách trước thì mua trước, quần tao rách sau thì mua sau. Chẳng qua thế là bắt đắc dĩ để kiếm lấy ăn mà thôi. Chúng mình cũng mong cho sau này khá giả để mỗi đứa có một bộ quần áo thay đổi, chứ chả nhẽ cứ cái nhất kiện này kéo mãi, mà bảo phải nhường với nhịn. Đây may xem cái cung cách chúng mình tắm rửa thay quần áo có khổ không ? Cứ đêm đến mới dám bò ra máy nước tắm, rồi giặt quần áo, rồi ở truồng cho tới khi quần áo khô mới lại mặc. Và cả đêm chỉ lo đến sáng quần áo không khô thôi. Thế này chẳng qua là không làm sao được thì phải thế, may đã hiểu chưa ? Không phải cái lỗi nhường nhịn. Chúng mình bây giờ là một, sống mãi với nhau đến suốt đời cơ mà. Cứ bây giờ đưa nào cần sắm trước thì sắm trước, cần sắm sau thì sắm sau. Và từ giờ may phải nghe tao, biết chưa ? Đây nghe tao thì vợ chồng thẳng hàng bán áo cũng phải nể đấy à, giá hôm ấy dơ tay lấy cái áo của nó thì bây giờ nó khinh

bằng mẽ. Mày đã biết chưa ?

- Tao biết rồi. Tao xin nghe mày rồi.
- Thôi thế bây giờ mỗi đứa kiếm ăn mỗi ngả.

Trước khi đi, nó ục sẽ một cái vào lưng thẳng Chích :

- Chờ khi chúng mình dúc dích hào xu, chiều nhau và nhường nhịn nhau cũng chưa muộn cơ mà. Bây giờ thì phải hăng làm sao cho sống đã.

Thằng Chích ngẫm nghĩ về những lời nói của thằng Tích, thần thờ đi qua phố hàng Vải Thâm thì có tiếng gọi giật giọng :

- Này đánh giày, lại đây !

Thì nó đi đây chỉ là để sẵn những tiếng gọi như thế, nên nó quay phắt lại ngay. Nhưng đến khi trông thấy cái người vẫy nó lại chính là ông chủ hàng, nó lưỡng lự tự nhủ : «cái thằng mặt phèn phẹt như lợn ỉ nay lại muốn rắc rối cái gì mình đây» ấy thế là nó quay đi.

Tiếng ông chủ hàng to hơn trước :

- Ô kìa, người ta thuê đánh giày mũ, không đánh à ? tại sao thế ?

Chính bà chủ «tại sao thế ?» làm cho nó quay lại.

Phải rồi, nó đi đánh giày, chỉ mong có người thuê. Tại sao bây giờ có ý thuê nó lại không lại.

- Ông đánh giày mũ thật đấy à ?

Ông chủ sè hai cái má đầy núc những thệt thành một nụ cười tới mang tai :

- Chả thật thì tao nói chơi với mày à ?

Nó nhận thấy ông không gọi nó bằng cậu nữa. Và nó thích ông gọi nó như thế, cái tiếng cậu làm cho nó ngùng ngùng thế nào ấy.

Thật là ngày hôm nay là cái ngày may mắn của đời chúng nó rồi. Mũ nón, mũ bé, giày mẹ, giày con, ở đâu mà kéo ra hàng sộc thế.

Nó liếc nhìn bà chủ bằng một cái nhìn kinh ngạc rồi tự nhủ : «cái con mẹ độc ác này sao mà nó lăm con thế nhỉ ?» và nó băng khuâng nghĩ đến cái số phận của đàn con ở trong cái nhà có một người đàn bà ác-nghiệt như thế.

Nhưng trái với sự nó trọng bà mẹ mà nó tưởng rằng ác nghiệt ấy lại chiều con một cách lạ lùng.

Bà nâng niu chúng nó một cách thật là đặc biệt. Mà chính ra vì có chúng nói nài ép, chứ không thì bà cũng không thuê nó đánh các sộc giày mũ ấy bằng cái số tiền hai hào hai đầu.

Cái số hai xu ấy là nó nài mãi, và bà chủ chỉ bằng lòng sau khi một đứa con bảo :

- Hai xu thấm vào đâu, mẹ thuê đánh đi cho chúng con, cho «kặng» mẹ ạ.

Nó đang cúi húi đánh ở trong sân, vây quanh bởi đàn trẻ thì ông chủ lại gần. Ông nhìn nó một lát lâu rồi vùng húi :

- Mày với thằng bạn sáng là thế nào ? Nó là anh mày có phải không ?

- Không phải. Nó là bạn của tôi.

- Thế sao mày lại thích cho nó có áo mới mặc như thế ?

Nó trả lời một câu gọn lỏn, nó có cái mãnh lực mồm cho cái khối thịt ấy phải cảm động :

- Tại nó cũng thích cho tôi có áo mới.

Rồi tóm được cơ hội để khoe thằng bạn mà nó yêu quý và kính phục, nó nói tất cả những điều mà thằng Tích đã làm cho nó.

Ông chủ nghe xong, ghen ngào :

- Nó tử tế với mày đến như thế cơ à ?

Hỏi xong, ông nhìn đàn con. Và rồi thì một câu khác bỗng nổi lên ở đầu ông : «Những đứa này anh em ruột thịt, nhưng vị tất sau này đã ăn ở với nhau được như thế?»

Ấy thế rồi tàn ngần một lát, ông vội nói :

- Thế bây giờ, tao cho mày chiếc áo ấy đem về cho nó, mày có bằng lòng không ?

Thì thằng Chích còn bằng lòng gì hơn cái việc ấy nữa, nhưng nhớ tới những việc thằng Tích đã làm, và những lời thằng Tích đã bảo mình, nó buộc lòng phải từ chối :

- À không, ông cho như thế, nó không... gì đâu. Nó không muốn ăn xin ai cả.

Ông chủ sực nhớ tới sự thẳng Thịch đã từ chối chiếc áo mình đền cho nó hôm trước đây :

- Tao cho mày, rồi mày bảo mày kiếm được tiền, mày mua cho nó, thì nó biết đâu.

Thằng Chích lắc đầu lia lịa :

- Nhưng ông biết, nhưng tôi biết. Mà ông và tôi đã biết thì nó cũng biết. Cái gì nó cũng biết, không giới được nó đâu. Thôi, ông cứ để dành cho tôi một cái, bao giờ tôi có tiền, tôi lại tôi mua cho nó.

Trong đời người ta, ai là không có những lúc bốc lòng :

- Thôi thế, tao cứ bán chịu cho mày đem về cho nó, lúc nào mày đủ tiền mày đem lại giả tao.

Thằng Chích lại từ chối :

- Thế nó cũng không bằng lòng đâu. Nó biết nó tra tôi thì rồi tôi thôi với nó. Nó sẽ không bằng lòng làm anh em với tôi nữa.

Ông chủ chắc lưỡi :

- Nó dọa thế, chứ tao xem nó thương yêu mày lắm.

- Vì thế cho nên tôi không dám trái ý nó.

Cái khẳng khít của hai đứa trẻ mồ côi càng làm cho ông chủ hàng áo cảm động. Ông ngẫm nghĩ một lát, rồi bảo nó :

- Thôi, tao thu xếp thế này thì là không phải tao cho mày nữa. Và như thế thì thế nào nó cũng bằng lòng. Từ nay đến cuối tháng mày lại đến đánh giày mũ cho tao hai lần nữa nghĩa là cách bảy hôm một lần. Tiền công đánh giày mũ trừ vào tiền áo, và tao cho mày đem cái áo này ngay từ bây giờ.

À, đã đến thế mà còn không bằng lòng thì quá quá. Vì thằng Chích không quá quá, cho nên nó bằng lòng. Bao nhiêu những thành kiến của nó về vợ chồng ông chủ

hàng đôi hết cả. Và khi ôm chiếc áo ra khỏi nhà ông, nó muốn tìm ngay thằng Tích để đưa cho nó, để khoe với nó. Và để được nhìn nó mặc áo mới.

Nhưng thằng Tích hẹn nó đến năm giờ gặp nhau ở Bờ Hồ cơ. Mà giờ này thì không biết thằng Tích ở đâu để mà tìm. Nó đành phải nén cái sự vui sướng bùng bùng ở trong lòng.

Cái ngày đã may thì thật là đủ thứ. Hôm ấy, nó phát tài lắm, kiếm được những gần ba hào.

À tưởng tượng tới khi đưa cái số hai hào sáu này và cái áo cho thằng Tích, nó sung sướng biết bao.

Cứ nghĩ đến cái nét mặt bằng lòng của bạn, tự dung nó thấy rún cả tay chân.

À, chúng nó giàu rồi, lại đủ quần đủ áo rồi, lại mỗi đứa có một cái hòm đồ rồi, chúng nó rất có thể nhìn tương lai với biết bao nhiêu cái đẹp để.

Tuy thế, nhưng không hiểu tại sao lúc năm giờ, nó gặp thằng Tích, nó lại xảy ra cái ý kiến trưng sướng mà không nói thật.

Nó đưa chiếc áo ra với một nụ cười tình :

- Hôm nay, tao kiếm được nhiều, tao mua cho mày cái áo này đây, để cho chúng mình giống nhau, để cho đi đến đâu, chúng nó cũng phải biết mình là anh em.

Nó cứ đinh-ninh rằng khi nghe nó nói thế thì mặt thằng Tích phải tươi bật lên. Đằng này không. Chẳng những thằng Tích không tươi, mà mặt nó lại còn sầm ngay xuống. Nó hất cái áo ra, rồi tiến lại thọc tay ngay vào túi áo thằng Chích rút nắm xu hào ra đếm.

- Thế hôm nay, mày kiếm được ra những hơn đồng bạc cơ à :?

Đã chót nói dối rồi, thằng Chích không thể nói thật được nữa. Nó đành phải lấy sự nói dối này để gỡ sự nói dối trước. Nó cố làm ra thản nhiên :

- Ủ, tao gặp ba đám bao nhiêu là giấy, bao nhiêu là mũ. Cái đám buổi chiều được những bốn hào.

Thằng Tích giật ngay gói áo ném xuống đất :

- Sao thằng Gà gáy nó bảo tao mày có cái gói này từ chưa ?

Nói xong, nó quay phắt ngay đi. Thằng Chích sợ hãi cuống cuống chạy theo :

- Ô kìa mày, tại làm sao thế ? Tao có làm gì đâu !

Thằng Tích ấy nó ra :

- Đồ chỉ đi ăn xin, ăn vạ, tao không chơi với mày nữa.

Thằng Chích thề cổ tự :

- Tao có ăn xin, ăn vạ, tao chết không trông thấy mày nữa. Tao có thể thì xin giời giết chết tao ngay lập tức bây giờ đừng, để cho tao sống từng li nào nữa.

Thằng Tích vẫn tàn nhẫn :

- Đồ khôn nạn như thế, tao tin làm sao được.

Miệng nói, tay ấy bật thằng Chích ra. Thằng Chích khóc vang lên :

- Tao nói thật đấy, mày không tin tao, mày bỏ tao thì tao đâm đầu xuống hồ này tự tử đấy.

Nói xong, nó chạy về phía hồ. Thằng Tích vội chạy theo nắm lại :

- Thế đầu đuôi thế nào, mày phải nói thật hết cho tao biết.

Thằng Chích khóc rú lên một hồi rồi thú hết. Thú xong, nó sợ thằng Tích còn chưa tin, nó lại nói :

- Nếu mày không tin tao thì ngay bây giờ, tao với mày, lại hỏi vợ chồng hàng bán áo cũ mà xem. Tự nó, nó muốn như thế. Tao có xin nó, tao có xin ai thì tao chết tử, chết tiệt.

Nói xong, nó kéo áo thằng Tích lôi đi.

- Đi, mày đi ngay với tao lại hỏi nó xem có phải đúng như thế không ?

- Tao không cần phải đi.

- Nhưng mày không tin tao thì tao khổ lắm.

Thằng Tích nghiêm sắc mặt :

- Tao tin mày rồi. Thế thì đúng rồi. Nhưng tại làm sao mày lại đi nói dối tao như thế. Mà mày nói dối tao như thế để làm gì ?

- Thôi tao lấy mày, tao thề từ giờ không nói dối mày nữa.

Thằng Tích nhìn bạn, rồi băng-khuàng nhìn ra mặt hồ, lúc ấy sương chiều đã phủ xuống dày đặc :

- Mày kỳ quái lắm. Mày hay nói dối lắm. Những việc không đâu mày cũng nói dối. Hình như mày nói dối quen mồm đi rồi ấy. Mày nói dối như thế để làm gì chứ?

Mày không biết mày nói dối tao một lần thì rồi lần sau mày có nói thật, tao cũng không tin nữa. Thế có phải anh em ở với nhau không thích không ?

Thằng Chích chỉ tay lên giời :

- Tao thề từ giờ không nói dối nữa.

Thằng Tích hất tay nó xuống :

- Vì mày hay nói dối, cho nên động mở mồm là mày thề. Từ giờ tao không muốn mày thề nữa.

- Ờ từ giờ, tao không thề nữa.

Vẻ đăm chiêu và sầu não của bạn làm cho Tích thương:

- Nhớ nhé. Thôi bây giờ đi ăn cơm, tao đói lắm.

Nói xong, nó lừa tay ra sau lưng thằng Chích dắt đi.

Đi được một quãng, không biết Chích ta ngẫm nghĩ làm sao quay sang hỏi :

- Lúc này, mày định bỏ tao thật đấy à ?

Tích nhoẻn miệng cười, rồi ôm chặt Chích về phía mình :

- Tao dọa mày thế, chứ tao bỏ mày làm sao được.

Lại ầy Chích ra :

- Mà mày chỉ có thế, mày sợ, mày mới chừa thôi.

Lúc này, thì Chích vui sướng lắm rồi, vui về cái ầu ầy cũng có, vui cả về cái ầy ầy cũng có :

- Ủ, mày bỏ tao thì tao sợ thật đấy. Thế thì gì tao cũng phải chừa. Và mày bảo gì, tao cũng phải theo.

Rồi đi lại gần :

- Nhưng tao cũng biết mày chỉ dọa tao thế thôi, chứ bao giờ mày lại nỡ thế.

Thằng Tịch cố làm vẻ nghiêm :

- Mày thử còn nói dối, ăn xin và ăn vạ xem tao có bỏ mày thật không ? Tao lại dọa à ?

Thằng Chích lại ỉu ngay mặt xuống :

- Tao chừa nói dối và ăn vạ rồi. Kìa mày, kìa mày... Mày bảo mày chỉ dọa tao thôi đi, chứ không bao giờ mày nghĩ thế.

Thấy thế, thẳng Tịch lại mềm lòng :

- Ủ tao dọa thôi, nhưng từ giờ đừng có thể nữa nhé.

Phần Thứ Sáu

Giời gần về tết, rét như cắt ruột. Ngoài lại thêm mưa phùn tí tách khiến cho cảnh vật đã tiêu sơ lại đượm thêm màu chết chóc.

Trong ngõ gió hút lên từng cơn. Và những bóng đèn ở sân gác những nhà bên như đắm lệt, nhìn xuống cảnh tang thương của loài người phơi bày ra bằng những... đông rẻ rách lẫn lóc ở bên này thêm đèn.

Thằng Chích về đã từ tối. Hôm nay, lúc buổi chiều, nó đã không gặp thằng Tích ở bờ hồ là chỗ chúng nó vẫn hẹn gặp nhau ở đấy. Nó chờ cho đến bây giờ, rồi vì mưa quá, nó không thể chờ được nữa nó phải lui thủ về cái số này. Nhưng nó về mà không ăn cơm, định rằng đợi thằng Tích rồi dùng đi ăn một thể.

Bây giờ nó đã sắm thêm được một chiếc áo vệ sinh, cho nên cũng không đến nỗi rét lắm.

Nhưng đó chỉ là khi ban ngày, trong khi chúng nó hoạt động thôi, chứ về đêm nằm ngủ trên hè thì rét lắm.

Bao giờ chúng nó cũng phải ghì chặt lấy nhau và thường nói đùa :

- Mày là chần của tao, tao là chần của mày.

Mà chúng nó là chẵn của nhau thật. Chẵn để âm thịt, mà cũng là để âm lòng nữa. Thường đêm, thằng Chích ôm chặt lấy thằng Tích :

- Chà, mày này, có mày tao sung-sướng quá. Vừa được no vừa được ấm. Chả bù với năm ngoái, chỉ nằm co queo có một mình. Và đi ngủ với dạ dày lép kẹp là thường.

Rồi nó thở dài một cách khoan khoái :

- À, cứ sống thế này, tao sống đời được. Tao chẳng còn cầu mong gì nữa.

Rồi lại nắn mấy đồng bạc trong túi :

- Mà chúng mình thế này cũng là giàu lắm rồi, chứ có kém gì ai. Còn lắm đũa khổ bằng mười mình, như tao năm ngoái chẳng hạn.

Giàu ? Thì chúng nó không giàu theo hết cả cái nghĩa vật chất của chữ ấy và bỏ luôn cả cái phương diện tương đối đi - bởi vài đồng bạc thì sao gọi là giàu được.

Nếu chúng nó có giàu thật thì chỉ giàu tấm lòng thương mà nhiều kẻ tiền nghìn bạc triệu không có, thế thôi.

Mỗi lần thằng Chích nói thế thì thằng Tích lại cười như để chế nhạo số mệnh :

- Giàu, giàu cái con khi. Giàu mà đến cái khổ tải không có mà đắp.

Thằng Chích trả lời một cách rất tự nhiên :

- Từ lúc tao sống đến giờ, tao có đắp cái gì bao giờ đâu. Mọi năm tao còn không có áo vệ sinh và mặc quần «đúp» như thế này.

Rồi nó vội rúc vào nách bạn :

- Thế này là tao ấm lắm lắm rồi. Đồi tao chưa từng được ấm như thế này bao giờ đấy.

Thằng Tích quàng tay ra sau lưng nó :

- Ấm mà nhiều đêm, tao thấy mày run lên ở trong lòng tao.n

- À, những đêm mưa to kể gì. Những đêm ấy thì đến nằm trong chăn bông cũng phải run.

Tích lại cười :

- Mày đến kỳ khô. Mày đã nằm chăn bông bao giờ đâu mà mày biết rõ như thế. Không, thế nào cũng phải

kiếm cái khố tải, khố tiếc gì đắp. Tao nghe người ta nói nằm rét hay đau ngực lắm đấy. Mà cánh chúng mình bây giờ đau ngực thì chỉ có chết. Ấy thầy tao cũng chết về đau ngực đấy.

Nghe nói đến chết, thằng Chích rùng mình.

Không phải nó rùng mình vì sợ chết, nhưng nó rùng mình vì chết đi thì phải xa thằng Tích.

Nó gỡ cánh tay bạn ra vùng dậy :

- Thế thì chúng mình có tiền đây, mua hẳn cái chăn mà đắp, tội gì để cho chết.

- À, tiền chúng mình còn phải cần nhiều việc khác. Chúng mình rồi phải thế nào, chứ chả nhẽ cứ đầu đường sỏ chợ suốt đời được à ? Đấy mày xem, người nhón đấy, còn sống bao nhiêu năm nữa chứ lì.

- À không cần, cứ nhón lên là có nhà có cửa, đấy mày xem, người nhón có mấy người phải ngủ đường ngủ chợ như tụi bé con chúng mình đâu.

- Ô, nhưng cũng phải làm thế nào thì mới có nhà có cửa chứ. Chả nhẽ nhà của tự dung nó đến à ? Thôi, ngủ đi để mai đi làm cho khỏe. Để tao liệu, xem có cái gì đắp được thì tao mua.

Thằng Chích chờ đỏ con mắt từ bây giờ cho tới mười giờ mà không thấy bạn về.

Đã mấy lần, nó tưởng có sự gì xảy đến cho thằng Tích, nó đã khóc. Và nó còn sẽ khóc nữa nếu những đứa chung quanh không vì mất giấc ngủ, chửi nó ầm lên. Có đứa đã tưởng rằng thằng Tích mất tích, đã trở dậy đâm nó thùm thụp.

Phải, không có cái sức mạnh của thằng Tích che chở cho nó, ai làm gì mà nó chẳng phải chịu.

Thế cho nên nó càng nhớ thằng Tích. Và càng thương thằng Tích nếu chẳng may thằng Tích vì một rủi ro gì mà chết.

À, trong cái phút ấy, nó cảm thấm thía thấy rằng nếu thằng Tích chết thì nó cũng phải chết. Chà, nó nghĩ đến nước sông cái và bánh xe tàu điện như những thứ êm dịu sẽ đến giải thoát cho nó những nỗi đau khổ nặng trĩu ở trong lòng nó.

À, lúc này nó mới nhận thấy rằng nó yêu thằng Tích không còn chỗ để mà nói nữa, yêu chặt ních ở trong lòng nó.

Thằng Tích mà bỏ nó hay thằng Tích chết đi, là đời nó hết, hết thật.

Nó sờ dĩ thấy ngon cơm là vì có thằng Tích.

Nó sờ dĩ thấy ấm áo là vì có thằng Tích. Nó sờ dĩ thấy làm việc cũng là vì có thằng Tích

Cái gì cũng là vì có thằng Tích, mà đời nó thấy có vị. Thằng Tích mà biến đi, thì bao nhiêu nguồn sống tươi đẹp của nó cũng đều biến đi tất cả. Cứ nghĩ thế, mà nó đã thấy cái chết lạnh lẽo đến với lòng nó rồi.

Không khóc to được thì nó khóc nhỏ. Nó tầm tức ngồi chồm chồm ở đầu hè, nhìn ra phía ngõ.

Nó đang sụt sùi thì thằng Tích lễ mễ vác một chiếc khó tải tường về.

Nó mừng rú lên chạy bay ra ôm lấy bạn :

- Sao mày về khuya thế, tao lại cứ tưởng mày làm sao.

Rồi nó khóc, nó khóc nức nở.

Thằng Tích cúi xuống ôm cổ nó :

- Mày nhớ tao lắm ư phải không ?

Nó mếu sếch cái mồm :

- Tao nhớ mày lắm, tao lại cứ tưởng mày làm sao. Tao đã muốn ra đâm đầu xuống cái tao chết.

Thằng Chích ghen ngào không nói được, nó lấy tay sờ hết người thằng Tích rồi nó nũng nịu :

- Nhưng bây giờ mày về đây thì tao hết tất cả rồi.

Lúc ấy, thằng Tích mới nói được, và nói dặn cái lỗi về khuya cho nó biết :

- Từ giờ, hể tao có đi đâu về chậm, mày đừng có lo. Tao thì còn có việc gì nữa. Tao về chậm là có việc cả đấy. Hôm nay, tao thấy thằng gà gáy bảo ở dưới ô chợ dừa có người cu ly xe bán một cái chặn khó tải to lắm, giầy lắm, có hai hào nên tao xuống tao mua. Tao cũng tưởng về ngay, ai ngờ phải chờ mãi đến tám giờ họ mới về. Ấy thế là tao lể mể vác về đây đây. Vì nó nặng quá, cho nên tao về chậm. Vào đây xem, bây giờ đêm đêm thì chúng mình tha hồ mà ẩm.

Cái chặn ấy là mấy phiên khó tải keo lại, mà cũng lại là những miếng dạ, miếng dẻ người ta nhặt được bất cứ ở đâu đem khâu đụp vào cho ẩm.

Thằng Tích đỡ chặn ra thì thằng Chích reo ngay lên :

- Chà, chần thể này thì âm «chết» mất. Thôi thể thì tao với mày lên tiên rồi.

Tiếng nó to quá làm cho mấy thằng bé nằm cạnh thức dậy lau nhau.

Lúc ấy, thằng Chích mới sực nhớ ra, mách bạn ngay.

- À lúc nầy mày không có ở đây, tao nhớ tao khóc, chúng nó đánh tao đấy. Chúng nó đánh tao bởi vì chúng nó tưởng mày bỏ tao rồi.

Thằng Tích thấy dận sôi lên. Nó chạy đến đá tung bọn trẻ bắt dậy cả. Bọn trẻ mắt nhắm mắt mở cãi luôn miệng :

- Nó nói điều đấy, chúng tao có đánh nó đâu.

Thằng Tích mắt long lên :

- Không, bây giờ nó không đặt điều nói dối bao giờ. Ôn con, muốn sống muốn tốt cứ đi chỗ nào mà ngủ thì ngủ, chứ không ông đánh chết.

Bọn trẻ nhìn ra ngoài giờ mưa rét sợ hãi :

- Thôi chúng tôi lạy anh, từ giờ chúng tôi chừa.

Thằng Tích không tha, đá một thằng gần chân mình :

- Ông không có nói chơi với chúng mày, thằng nào không đi ông diệt chết.

Vốn biết thằng Tích nói thế nào là làm thế, bọn trẻ hoảng sợ, đứa vác chiếu, đứa vác khó tải đi ra mưa.

Thằng Chích thấy thế bất nhẫn :

- Thôi mày tha cho chúng nó mày ă ? Có mày về đây thì từ giờ chúng nó không dám bắt nạt tao nữa rồi.

Giọng thằng Tích vẫn cương quyết :

- Không, không thể tha được. Cho chúng nó thế chúng nó mới đáng kiếp.

Bọn trẻ lậ van :

- Bây giờ, anh đuổi chúng tôi thì chúng tôi ngủ đâu mới được chứ ? Anh không thương chúng tôi mưa rét hay sao ?

- Thế lúc này, tao đi vắng, nó khóc, mà chúng mày đánh nó thì chúng mày có thương ai không ? Cút đi, ngủ đâu thì ngủ. Bén căng vào đây, ông diệt chết. Lần này, ông đánh cần thận chớ không có chơi đâu. Những đồ khốn nạn dục dã như chúng mày không thể không

được

Nhiều đứa sợ rét quá khóc lên. Thằng Chích lại xin bạn :

- Thôi xin mày nể tao, tha cho chúng nó. Tao chỉ xin cho chúng nó một lần này thôi. Lần sau chúng nó đánh tao nữa thì tha hồ mày muốn làm gì thì làm.

Thằng Tích ngậm nghĩ một lát :

- Ủ thôi tha.

Rồi quay lại thằng Chích :

- Mày xin cho chúng nó nhờ lần sau chúng nó đánh mày nữa, tao mặc kệ đấy.

- Ủ, chứ bây giờ tao được ấm, tao thấy chúng nó bị rét, tao thương lắm.

Vì đêm ấy có chiếc chăn ấm, cho nên chúng nó ngủ trưa. Hàng cháo đi bán sáng đã về rồi, chúng nó mới trở dậy.

Dậy một cái là thằng Chích vươn vai :

- Chà, bây giờ tao mới biết có chăn ngủ sướng thế.

Rồi nhìn chiếc khố tải và đập vào những mụn đủ các thứ màu :

- Chà, nếu chăn bông thì không biết còn sướng đến thế nào nữa.

Thằng Tích tũm tũm cười :

- Ấy là ngủ ở giữa giờ, chứ có nhà thì còn sướng nữa.

Rồi nhìn đến chung quanh thấy bọn trẻ con đã đi ráo cả, nó giật mình :

- Thôi chết rồi, chúng mình ngủ trưa quá mất rồi.

Miệng nói là chân nó đạp cái chăn :

- Chà cái chăn ấm nó làm hại chúng mình.

Thằng Chích bênh cái chăn ngay :

- Đừng thế mày, ít nhất đêm qua nó cũng đã cho chúng mình được ấm. Tao thú thật, chưa có đêm nào tao được ngủ ấm như đêm qua đây. Chúng mình có dậy sớm thì cũng chỉ đến đi tều, chứ bảnh mắt thì nào đã có ma nào đánh giầy, đánh mũ.

- À, không phải thế, u tao bảo dậy trưa, nó quen nết đi thì khốn

Rồi nó nhìn chiếc chăn lông-công lênh-kênh :

- Chết, bây giờ giấu đâu được. Để đây thì chúng nó lấy của đi mất.

Những cái vật vãnh thì chúng nó giấu trên nóc đình được, chứ chiếc chăn này thì biết giấu làm sao.

Thằng Chích cầm chiếc chăn, đắp uớm lên chân :

- Trời ôi, để hớ hênh chúng nó ăn cắp mất thì uổng quả. Mà tao bây giờ thì quen đắp chăn mất rồi.

Rồi thì không hiểu tư tưởng soay chuyển ra sao ở trong đầu nó, nó bỗng bật ra :

- Giá chúng mình có nhà ở như thằng Lọ Lem nhỉ ? Thế thì chúng mình có chỗ cất chăn.

Rồi nhìn thẳng Tích lúc ấy vẫn lặng im nó thở dài :

- Chúng mình không có cha mẹ anh em như thằng Lọ Lem thì làm sao mà có nhà cho được. Phải người nhớn thì mới có nhà chứ.

Mắt thằng Tích bỗng sáng quắc. Nó đứng phắt dậy :

- À, cứ gì phải người lớn mới có nhà. Chúng mình cũng rất có thể có nhà. Mà có muốn có nhà không nào?

Mặt thằng Chích đang tươi bỗng sụu ngay xuống :

- À về nhà mà ầy à ? Sao bảo dựng mà đánh mà ghê lắm cơ mà ?

Thằng Tích thốt ngay ra bằng một giọng căm hờn.

- À cái nhà ầy thì từ giờ cho tới chết, tao cũng không về. Mà tao có đi tìm u tao thì chờ bao giờ tao khá hơn thế này, tao có thể cho tiền u tao cơ.

Thằng Chích lại mừng rỡ múa lên :

- Nếu không phải là về nhà mà ầy thì tao thích lắm. Nhưng chúng mình bé con, làm sao mà có thể có được mới được chứ.

- À, thế mà có thể có đây. Sếp đồ đạc các thứ vào rồi đi. Theo tao, khắc có nhà cho chúng mình ở thì thôi.

Đồ đạc các thứ mà chúng nó nói đây, chỉ là mấy cái dẻ rách, một cái chổi, một cái bát và hai thanh gỗ chúng nó giữ phòng để nhỡ có cần dùng phải đánh nhau với những đứa nhớn hơn chúng bắt nạt mình thế thôi. Còn quần áo tiền nong thì lúc nào mà chúng nó chả mang tất cả ở trên mình chúng nó rồi.

À quên, chúng nó còn có chiếc chăn khô tải mới sắm thế thôi.

Thằng Chích vốn tin bạn lắm, nên sau khi nghe bạn nói thế, nó vội vàng leo lên cột đèn lấy đồ đạc xuống.

Khi chúng nó lễ mễ vác chiếc chăn ra tới đường, thằng Tích mới nói rõ cho bạn biết :

- Hôm qua, tao xuống nhà bác xe ấy, tao thấy có gian bên để trống. Chính cái gian để cái chăn này này. Cái gian ấy trước có một người xe ở, nhưng bây giờ y chết rồi. Cái chăn này trước cũng là của y. Y chết đi, người bên cạnh mới xem bán lấy tiền đây. Tao hỏi thì cái bác bán chăn cho tao bảo gian buồng ấy thuê mỗi tháng mất năm hào. Mà năm hào thì chúng mình có thể giả được.

Thằng Chích mừng quỳnh :

- Ô, thế thì chúng mình có nhà rồi ! Từ nay không còn phải chạy cú-lít nữa. Mà cũng không còn sợ gì mưa ráo nữa. À thích quá, chúng mình có nhà rồi. Hay chúng mình đi xe điện cho chóng đến đi.

Thằng Tích thủy thui ngay.

- Hoang thế cậu. Cậu không biết trong cái cảnh của chúng mình, thuê nhà cũng là hoang lăm lăm rồi ư ? Thôi xin cậu.

- Nhưng tao nóng xem cái nhà của tao lăm. Mà nên nhớ từ bé đến giờ, tao chưa được ở trong nhà bao giờ nhé. Nhón lên biết kiếm ăn một cái là tao thấy tao ở trên vỉa hè ngay.

Nó nói xong cười lên sằng sặc, khiến cho mấy người đi đường phải quay lại nhìn :

- Các ôn con khoái cái gì mà cười góm thế ?

Thằng Chích nhăn mặt «líp líp lơ» ngay :

- À, có nhà lại chẳng khoái. Thôi mà chiều tao đi, Mà chiều tao một lần thôi. Đi tàu điện đi.

- À, nếu muốn thế thì ra bờ Hồ, rồi chờ tàu đi ngay lên đàng hậu, chứ việc cóc gì phải mất tiền. Cánh mình đi tàu điện ở cái đất Hanoi này mà lại chịu mất tiền, thì để chúng nó chửi cho à ? Hôm qua lượt đi, tao cũng tự móc vào tàu đấy chứ. Lượt về vì hết tàu rồi, tao mới phải đi bộ đấy chứ.

Chúng nó đi quanh mấy cái ngõ lầy lội rồi đến một giẫy nhà tồi tàn.

Thấy thằng Tích dừng lại, thằng Chích hỏi ngay :

- Nhà chúng mình đây có phải không ?

- Đã thuê được chó đâu mà đã nhà chúng mình.

Độ này chúng nó ăn mặc đã lành lặn, nên người ta không nghi ngờ và khinh bỉ chúng nó như trước. Chúng nó hỏi thuê nhà thì người ta bằng lòng cho thuê ngay, nhưng người ta buộc chúng nó phải giả tiền trước.

Thằng Chích mừng quýnh ném ngay đồng bạc ra :

- Đây tôi giả hân cả hai tháng.

Thằng Tích vội vàng cầm lại :

- Ô, may kỳ quá, ở tháng nào giả tháng ấy miễn là chúng mình không thiếu thì thôi.

Lúc chúng nó vác chăn xuống gian nhà thì vợ người xe đang bế con đứng đấy hỏi ngay :

- Các cậu thuê gian ấy đấy à ?

Vâng, bây giờ chúng tôi là hàng sớm của bác và bác giai.

- Thế các cậu có ai nữa không ?

- Còn có ai nữa. Chỉ có hai chúng tôi thôi.

- Thế à ?

Rồi nhìn cái chăn vừa bán hôm qua :

- Thế các cậu không có đồ đạc gì sắt cả à ?

Thằng Chích cầm chiếc chăn dung dung lên :

- Đồ đạc trong này thiếu gì.

Vợ bác xe tùm tùm cười rồi theo chúng nó vào trong nhà.

Thằng Chích trông thấy mấy cái dát che đóng liền vào tường sượng quá :

- À, chúng mình lại có giường diếc hăn hoi. Ái dà mua chiếc chiếu nữa thì tuyệt nhỉ ?

Vợ người xe tùm tùm :

- Vài bóa hào chủ bao

Thằng Chích dún vai :

- Thì hăng vài bốn hào. Thế mà chả đủ chết à ?

Thằng Chích vì sợ quá, nên cứ đứng ngây ra nhìn gian nhà tồi tàn mà nó coi như một cái động. Nhưng thằng Tích thì không để yên tay.

Nó đã mượn được cái chổi, quét tống hết cả dác dưới ra ngoài, và buộc lại những cái dất giường tử tế.

Rồi nhìn đến cái giường bên nhà bác xe có ổ dơ, nó hỏi ngay :

- Dơ bác lấy ở đâu thế ?

- Lấy ở đâu. Mua ở nhà trước của một hào đấy. Phải giờ rét này, đánh ổ dơ cho ấm thì mới nằm được.

Thằng Chích liếc nhìn thằng Tích rồi cười :

- Ô, thế thì sợ quá.

Cái ổ dơ đánh để gọn gàng rồi. Thằng Chích mới chèo lên lấy chăn đắp. Vừa đắp xong nó đã tung ra :

- Ôi giờ ơi ! ảm quá thế này thì rồi đến chết mất thôi. Tao chịu thôi tao không thể ngủ ở cái giường này đâu.

Và nó nhồm giầy từ :

- Thế tại làm sao những đứa nó chặn bông, đệm bông mà không chết ngạt nhỉ ?

Lúc này không phải là lúc đùa, cho nên thằng Tích mắng ngay :

- Mày chỉ ỡm ờ thôi. Như thế khỏi phải mua chiếu. Tiền chúng mình còn phải để dùng việc khác.

Thằng Chích chọn mắt :

- Bây giờ chúng mình đã có nhà, có chặn, có ổ dóm. còn cần tiền làm gì nữa ?

Thằng Tích không giả nhời. Nó cứ tính lăm nhăm. Một lúc sau nó mới ôn tồn :

- Chúng mình cứ đi ăn cơm hàng như thế không bao giờ được no cả. Mà lại còn tốn tiền là khác. Nào có ngày nào là chúng mình tiêu dưới ba hào đâu. Ấy thế mà không bao giờ được no cả. Mà có no thì lại phải lại đăng phở bờ Sông, chúng nó sai cho như chó vậy. Ấu bằng chúng mình mua nồi niêu bát đĩa thối lấy ăn. Mỗi tháng chỉ bốn đồng là no cật. Mỗi đứa chúng mình chỉ

ăn hết hai đồng bạc gạo thôi, u tao bảo thế.

Vợ bác xe cũng nói vào :

- Thế thôi, không đến nữa là khác.

Thằng Chích nhăn mặt :

- Nhưng tao không biết thổi cơm. Từ trước đến giờ, tao chẳng thổi cơm bao giờ cả. Tao thuần một nghề đi ăn cơm đầu chõng.

- Đã có tao. Và như thế chỉ nhờ hôm nào không kiếm được cũng không bị đói. Đã có sẵn gạo ở nhà để thổi cơm rồi. Bây giờ chỉ phải sắm hai cái niêu đất và ít bát đũa thôi không bao nhiêu đâu. Một đồng bạc thì đủ cả gạo, củi và các thứ.

Thằng Chích nhìn thằng Tích bằng con mắt kính phục:

- Thế thì tội gì chúng mình không ăn cơm nhà. Rồi mày dạy tao thổi chứ. Tao nghe người ta bảo thổi cơm không khó mà.

Từ sáng đến giờ, chúng nó chưa ăn gì, cho nên sắp được nôi niêu về, là chúng nó bắc nôi lên thổi cơm ngay.

Thằng Chích chẳng biết làm gì, chỉ chạy loanh quanh để cho Tích sai vặt. Và nó thấy thằng Tích làm cái gì cũng gợn gàng lạnh lện, nó phục lắm.

Nôi cơm chín bắc ra, thằng Chích thấy nhiều quá rú lên :

- Trời ơi ! thế này thì hả quả nhỉ ? Thế đây bao nhiêu tiền gạo đây ?

- Độ năm xu chứ bao nhiêu ?

- Giời ơi ! thế thì những con mụ hàng cơm, chúng nó ăn lãi chúng mình nhiều quá nhỉ. Hai xu mới được một bát.

- Thì thế tất nhiên là người ta bán hàng người ta phải ăn lãi chứ.

Hôm ấy là bữa đầu, chúng nó không làm thức ăn. Chúng nó chỉ mua ba xu chả trầu. Và chúng nó cũng đã đói mềm rồi, không thể chờ nấu thức ăn được nữa.

Thấy thằng Tích rót nước mắm ra, thằng Chích cười nở như hoa đại :

- Trời ơi, tao tưởng chẳng phải cần mua chả nữa; cứ cái thứ mắm mặn này, ăn cũng đã hủ lắm rồi. Gớm tụi nhà hàng mỗi lần chúng mình đòi nó chỉ thí cho chúng mình có một tí tí ti.

Thằng Tích sỏi cơm ra bát :

- Gì bằng ăn ở nhà.

- Đúng đúng. Gì bằng có nhà có cửa.

- À mà này, từ giờ giờ đi, là đi đường gặp cái giấy, cái diếc nghĩa là tất cả những cái gì đun được, mày nhớ đem về nhà. Như thế thì không bao giờ chúng mình phải mua củi. Thế mỗi tháng để dành được đồng bạc.

- Được, cái gì, chứ cái ấy thì tao thấy sẵn lắm.

- Từ giờ từ sáng dậy sớm, chúng mình thổi cơm ăn xong, rồi đi. Chiều về chúng mình lại thổi. Nếu kiếm được, chúng mình mua xu chả, xu chiếc về, còn sáng thì nước mắm.

- Phải rồi. Đúng đấy. Tao thấy cứ ăn nước mắm không, không cần chả cũng ngon lắm rồi.

Hôm ấy, chúng nó đánh mỗi thằng năm bát, no căng bụng mà trong nôi vẫn chưa hết cơm.

Thằng Chích toan xới nữa thì thằng Tích vội can :

- Ấy chết, thôi. Ăn quá, nhỡ bội thực vỡ bụng ra thì khốn.

- Thế còn thừa bỏ đi à ?

- Sao lại có của bỏ. Chiều mình ghé vào com mới chứ lỵ. Và chẳng ghé thì cứ để nguội thế, ăn cũng được chứ sao. Xưa kia, chúng mình lạy để xin được ăn cháy thì sao.

Thằng Chích lăn ra cười. Rồi thì nó lên giọng hát một điệu cải lương :

Mình ơi, có đi bờ hồ.

Cùng tôi ăn kem kẹo dừa,

Bác xe lúc ấy đã đi làm về nghe tiếng hát của nó, vội chạy sang :

- À, hai thằng này thuê ở đây đây à ?

- Vâng.

- Chúng mày đi làm ăn cái gì đấy ?

- Chúng tôi đi đánh giày.

Bác xe nhìn chúng một cách kinh ngạc :

- Đi đánh giày mà có tiền thuê nhà riêng ở cơ à ?

Thằng Chích từ lúc nãy thấy bác xe hỏi thuận một giọng sếch mé đã tức :

- Chứ sao ! Thế dễ chỉ bác đi làm xe mới có tiền thuê nhà đấy phải thôi. Còn chúng tôi ngọng cả.

Bác xe thấy nó giả nhời sùng sộ ngay :

- Người ta hỏi thế mà chúng mày sỗ xiên gì.

Thằng Tích đứng phắt ngay dậy :

- Thôi bác, nó không biết gì.

Rồi với mắng bạn :

- Bây giờ lảng giềng với nhau, cho tử tế mày.

Khi người xe ra rồi, thằng Chích còn tức nói ngay :

- Nó bí beng chứ tao có làm gì nó đâu.

- Thôi, họ người nhớn, mình không nên lời thôi với họ. Và lảng giềng với nhau. U tao bảo : «bán anh xa mua lảng giềng gần» mình cứ tử tế, rồi sau họ khắc tử tế với mình.

Ấy thế là nó không nghĩ sự để dành cơm nguội đến chiều nữa. Nó vét được tất cả một bát đầy đem sang cho con chó con bên nhà bác phu xe.

Vợ bác phu xe trông thấy nói ngay :

- Ấy chết, sao các anh cho nó nhiều thế.

Mà chính bác phu xe cũng mời ngay :

- Có hút thuốc vào đây.

Thằng Tích vào :

- Cám ơn bác. Tôi không biết hút.

Rồi ôn tồn :

- Nó còn bé, có điều gì bác đừng chấp nó đấy nhé.

- Thế nó là em mày đấy à ?

- Không. Tôi với nó làm ăn chung.

- Thế bố mẹ chúng mày ở đâu.

Thằng Tích biết nói nhiều với bác cũng chẳng ích gì liền nói xuôi :

- Thầy u chúng tôi ở nhà quê cả.

- Thế chúng mày kiếm thế có đủ ăn không ?

- Tạm đủ thôi. Cũng có khi bị đói.

Ấy thế rồi nó chào đi ra.

Khi nó về thì thấy thằng Chích đang nằm khểnh ở trên giường.

Nó hét ngay :

- No rồi thì phải nghĩ đến sự đi kiếm, chứ đây mề rồi, nằm đây à ?

Thằng Chích nhồm ngay dậy :

- Thôi tao lạy mày, cho tao ở nhà ngày hôm nay. Tao chưa có nhà ở bao giờ, mày cho tao ở nhà cho tao thú một hôm. Bao nhiêu ngày chúng mình mới nghỉ một ngày. Với lại hôm nay quá trưa rồi, đi kiếm có được bao nhiêu nữa đâu. Với lại hôm nay tao mới có nhà là một, mày nên thương tao. Từ mai thì tao xin tất lực.

Thằng Tích nghĩ đến sự cơ khổ của đời bạn, bằng lòng :

- Ủ hôm nay cũng nên ở nhà.

Thằng Chích nhồm ngay dậy :

- Ờ có thể chứ. Tao chỉ lo mày không bằng lòng. Mày chưa biết chứ, dù sao thì mày cũng có nhà ở một vài lần rồi, chứ tao thì không có nhà ở bao giờ cả. Hôm nay mà phải rời cái nhà này đi kiếm thì tao khổ lắm. Thôi mày cứ cho tao chơi hết hôm nay.

- Ừ được rồi mà.

Nói xong nó cũng chèo lên giường nằm. Nhưng nó chỉ nằm có một chốc lại vùng dậy, chạy ra xem cái cửa :

- Ái già, cái cửa này không có then, làm thế nào ?

Thằng Chích ngóc đầu dậy :

- Chúng mình có chó gì mà sợ ăn trộm. Xưa kia, chúng mình vẫn ngủ ở ngoài giờ, tứ phía không cửa ngõ thì sao.

- À, tao phòng là lúc chúng mình đi vắng, có ít gạo để trong này chứ.

Tiếng người xe ở bên này vọng sang :

- Đi thì các cậu buộc lạt vào đấy. Rồi tôi bảo nhà tôi nó coi hộ cho.

Thằng Chích liền bấm thằng Tích, nói khẽ ;

- Ai già, có bát com, tử tế nhĩ.

Thằng Tích gạt ngay đi :

- Mày đừng thế, nhớ người ta nghe thấy chẳng ra thế nào.

Hai đứa lại lên giường nằm, bởi chúng nó chẳng còn biết làm gì. Nhưng nằm được một lát, thằng Tích lại nhòm dấy :

- À, mày nhớ hể đi đường có nhặt được những mảnh giấy hoa, hay tranh ảnh gì, nhớ đem về dán lên tường kia cho nó đẹp. À trước kia, ở nhà tao, cạnh chỗ tao nằm tao dán la liệt những ảnh.

- Ừ nhĩ. Chúng mình phải làm thế nào cho nhà chúng mình nó đẹp vì dù sao thì cũng là nhà của chúng mình phải không ?

- Phải rồi.

Chúng nó bàn tán một lúc, rồi cùng nhòm dấy, cùng nhìn cái nhà một cách khoái trá, rồi cùng thốt ra :

- Ấy thế mà chúng mình không ngờ rằng hôm nay, chúng mình có nhà riêng đây.

Rồi thằng Chích lại nhìn thẳng Tích :

- Tao mà không gặp mày thì không bao giờ tao được thế này.

Thằng Tích nhăn mặt :

- Ô, mày chỉ hay nghĩ nhảm. Chúng mình nhờ lẫn nhau. Tao nhờ mày một thứ, mày nhờ tao một thứ, chứ đứa nào hơn đứa nào. Mày đừng có nói lời thôi như thế nữa mà tao không thích.

Buổi tối hôm ấy, chúng nó lên nằm chiếc ổ rơm với biết bao khoan khoái. Chúng nó nói chuyện nở như gạo vàng.

Nhiều khi thằng Chích còn bâng khuâng như người trong mộng :

- Ô, tao không ngờ chúng mình lại có nhà, có chăn, có giường một cách điện như thế đấy. Giá tao không sờ ngay thấy cái chăn, nhìn lên thấy mái nhà, tao cứ ngỡ là chiêm bao. Thôi thế này, thì sống ít lâu, rồi chết cũng hả.

- Ô, việc quái gì mà chết. Thôi ngủ đi rồi mai còn đi sớm.

Tuy chúng nó khuyên nhau như thế, nhưng vì chúng nó vui mừng quá, nên có ngủ được đâu.

Thằng Chích đã cựa cậy trong chăn :

- Nóng quá thật mà ạ ?

- Thế thì mà đừng có ôm tao nữa. Nhưng không ôm mà, tao lại ngủ không được.

- Ô, thế thì có giờ mới chiều mà được. Cho mà ra ngủ ngoài giờ thì mà thích nhé. Mà sinh ra là để ngủ ở đâu hê.

Thằng Chích giẫy nảy :

- Ấy bây giờ có nhà như thế này rồi, bắt tao ra ngủ ngoài giờ thì tao chết mất. Tao quen ngủ ở trong nhà rồi.

Thằng Tích phải bật lên cười :

- Mà đã ngủ trong nhà đêm chớ nào đâu mà mà đã bảo quen.

- Ủ nhỉ, à mà này, kể có nhà cũng thích chứ mà nhỉ ?

- Chẳng thích mà người ta lại phải mất tiền thuê. Mà cứ nói như thực.

* * *

Mai tết rồi mà y ạ.

Tết thì ăn tết chứ sao. Nhưng phải đánh dần lên ngày hôm nay thì ăn tết mới ngon đây. Mấy có đủ kê mà ăn tết đây.

- Thì hẳn rồi. Nhưng tết thì mà y cũng ăn tết ở đây à ?

- Chứ còn ở đâu nữa. Mà tết thì chúng mình cũng đến cơm chứ còn cái gì nữa. Những nhà giàu họ mới ăn tết. Làm gì có tết cho những nhà nghèo. Đây mà y xem nhà bác xe bên cạnh có rục-rịch gì đâu. Hay là tao chỉ thấy lo meo mọt và khóc vẩn khóc giãi.

Thằng Chích đang theo đuổi một ý nghĩ nên không để ý đến những lời nói của thằng Tích.

Nó tầm ngàm một lát lâu rồi ngừng đầu dậy :

- Thế mà y không về nhà ăn tết à ? Sao tao nghe người ta bảo cái bọn phận những người còn cha mẹ đến tết đều phải về nhà ăn tất cả. Tao không có ai thì tao ăn tết ở đây đã đành rồi. Chứ còn mà y. Thôi mà y đừng có thương tao, tao ở đây một mình cũng được, mà y về ăn tết một vài ngày, rồi mà y lại về đây với tao có sao đâu.

Mỗi lần nghe ai nói đến nhà mình là mỗi lần, thằng Tích bực tức :

- Nhà ấy có phải nhà tao đâu. Đó là nhà của dượng tao. Tao đã bảo mày cho tới chết, tao không bao giờ về cái nhà ấy mà. Bây giờ nhà tao là ở đây.

- Đành hiểu thế, nhưng có u mày ở đấy. Mà u mày thì chắc là nhớ mày lắm. Thằng Tích cắn răng để khỏi bật lên khóc.

- Nhưng biết làm thế nào. U tao đã không che chở được cho tao để người ta đánh chửi tao như con chó rồi. Cái gì chứ cái nhục thì tao không chịu được.

- Đánh mày không về thì thôi, nhưng mày cũng nên tìm cách lại thăm dẫu u mày một tí cho u mày đỡ nhớ. Có phải u mày vẫn bán hàng ở chợ Khâm thiên không ?

- Phải rồi, nhưng nếu tao gặp u tao thì thế nào u tao cũng giữ lấy bắt ở nhà không cho đi đến đâu nữa. Mà tao ở cái nhà ấy thì tao phải chết. Bây giờ u tao bắt tao về, thì thế nào dượng tao cũng đánh tao một trận nên thân. Vì thế cho nên tao không dám lại thăm u tao, chứ có phải tao không nhớ u tao đâu.

Rồi hình như những kỷ niệm ấy làm cho nó đau đớn quá, nó vội gạt đi :

- Thôi đừng nhắc đến chuyện ấy nữa, tao khổ lắm. Chiều nay chúng mình về sớm. Bốn giờ, mày chờ tao ở bờ Hồ, rồi chúng mình cũng đi sắm tết một tí chứ. Chả nhẽ tết đến mà nhà cứ trơ khấc ra như thế này à ?

Chiều hôm ấy, bốn giờ thằng Tích chờ ở Bờ Hồ, chẳng thấy thằng Chích đâu. Nó chờ đến sáu giờ cũng không thấy. Hoảng hốt nó bỏ đi tứ phía để tìm cũng không thấy. Nó hỏi thì cánh chúng nó bảo thằng Chích đã thôi kiếm ăn về nhà để ăn tết từ ba giờ rồi cơ mà. Nó mua hai chiếc bánh trưng tướng về mà.

Thằng Tích vội vàng bám vào tàu để về, mừng rỡ về chỗ không xảy ra sự gì cho bạn mình.

Nó về đến nhà thì thấy thằng Tích đang lúi-húi thổi cơm. Nó hét ngay :

- Sao tao bảo mày chờ tao ở Bờ Hồ mày lại tót về đây.

Thằng Chích áp úng :

- Thế tao lại cứ tưởng mày bảo tao về nhà.

- Ô, thế thì mày điếc. Về nhà thì còn sắm tết cái chó gì nữa. Thế hai chiếc bánh trưng mày mua đâu.

- Ô kìa, mày có dặn tao mua bánh trưng đâu mà tao dám mua.

Thằng Tích mở to hai mắt :

- Ô, thế sao đứa nào nó cũng bảo với tao mày xách hai chiếc bánh trung tướng.

- Đâu nào, đứa nào bảo thế ?

Vẻ luống cuống của thằng Chích đã làm cho thằng Tích nghi :

- Thế mày về đây từ mấy giờ.

- Mày bảo tao cần phải đi kiểm rõ nhiều ngày hôm nay, nên tao vừa mới về.

- Thế sao tao nghe chúng nó bảo mày xếp đồ đạc về từ ba giờ.

- Chúng nó chỉ nói láo thôi nào. Tao vừa mới về xong, mày hỏi bác xe bên cạnh xem. Tao về từ ba giờ để làm gì.

Thằng Tích lặng thinh ngẫm nghĩ rồi lại bật lên hỏi :

- Thế hôm nay mày kiểm được bao nhiêu ?

- Hôm nay họ bận đi sắm tết cả thành ra tao chỉ kiểm được có hai hào ba thôi.

- Vô lý. Tao đánh sơ có buổi sáng mà cũng được năm hào rồi. Người gọi đánh làm không kịp.

Nói đến đây nó nhìn chùng chùng vào thằng Chích, rồi rút nó tiến lại lần túi :

- Cái hai đồng bạc giấy mới, tao chia cho mày để giữ đầu ?

Thằng Chích lúc này mới cuống cuống. Nó ấp úng mãi mới nói được :

- Tao giắt kỹ ở... cạp quần... không biết làm sao nó... rơi đi đâu mất từ hôm nọ. Nhưng tao sợ mày tao không dám nói, tao định... để kiếm dần dần vào đây.

Thằng Tịch như vụt hiểu sự thật. Nó túm lấy áo thằng Chích :

- Có phải hôm nay mày xuống thăm u tao, mày lấy cái tiền ấy, mày cho u tao phải không ?

Thằng Chích mới chột dạ chối lia lịa :

- Không, không, tao có biết u mày là ai. Tao thề tao có thể tao chết nữa là.

Thế mà mua bánh chưng để làm gì ?

Thằng Chích òa lên khóc :

- Tao có mua bánh chưng bao giờ đâu. Chúng nó đồ oan cho tao đấy. Tao thề.

Thằng Tích nhìn bạn một lát rồi quay đi :

- Bây giờ, tao xuống hỏi u tao, nếu có thật như thế thì chúng mình không anh em nữa, nghe không ?

Thằng Chích hoảng lên chạy theo nắm bạn lại :

- Thôi tao lạy mày, mày tha cho tao.

Thằng Tích quay lại :

- Thế nghĩa là mày có xuống u tao, và mày cho tiền u tao phải không ? Mày phải nói thật, nói thật ngay.

Thằng Chích nức lên khóc.

- Thì mày cứ từ từ để cho tao nói, việc gì mày cứ quát tháo tao như thế ?

- Nhưng tại làm sao mày lại làm thế mới được chứ.

Câu trả lời của thằng Chích bị ngắt rồi ra từng đoạn bởi những tràng khóc :

- Tại tao... thấy mày bảo với tao... rằng mày không thể xuống thăm u mày được. Mà tao tưởng u mày... cũng như u tao. Thôi tao lạy mày, mày đừng có giận tao, tao... chót đại (?) một lần thôi.

Thằng Tích nhìn chăm chú vào bạn lặng thinh.

Thằng Chích tưởng nó còn giận lại van lơn :

- Kìa mày bảo bao giờ mày cũng thương tao, và không việc gì làm cho mày giận tao cơ mà.

- Nhưng mày đi thì mày cũng phải bảo qua cho tao biết chứ.

- Tao sợ mày không bằng lòng.

- Thế mày mua hai chiếc bánh chưng thật đấy à ?

- Ủ, vì tại tao thấy mày nói u mày không mua được bánh chưng cho em mày ăn khóc mãi.

- Thế mày đưa cho u tao hai đồng có phải không ?

- Ủ, với lại tao cho em mày mỗi đứa một hào.

Thằng Tích cúi ngẫm nghĩ một lúc rồi ngừng đầu lên:

- Tại làm sao mày lại thương u tao và các em tao như thế.

- Tao không biết.

Thằng Tích lẩm bẩm :

- Mà không biết ! Mà không biết !

Rồi thì mặt nó đang cau nó bỗng dịu lại :

- Thế mà xuống u tao, mà bảo những gì với u tao ?
Đựng tao lúc ấy có đấy không ? Mà không bảo rằng
tao ở đây đấy chứ.

- Ô, có đời nào tao lại đại như thế. Lúc ấy, tao gọi u
mày ra công, tao cũng không biết đựng mà có nhà
không. Tao chỉ thấy các em mà theo ra thôi. Tao cho
mỗi đứa một hào và tao nói là của mà gửi về cho chúng
nó tiền tết.

Thằng Tích gật gật đầu :

- Thế mà còn nói gì với u tao, mà nhắc lại rõ thật
hết cho tao nghe nào ? U tao lúc ấy nói những gì nào ?
Mà nhắc hết cả lại đầu đuôi rành rọt cho tao biết nào.

- Thế này nhé. Tao lại ngộ Khâm thiên, tao hỏi thăm
đúng nhà u mà rồi, tao gọi u mà ra. U mà vừa nghe
tao nói đến mà thì u mà khóc hu hu. Nhưng đến khi
nghe tao nói mà mạnh khỏe và kiếm đủ ăn thì u mà
nín ngay. Lúc ấy tao mới đưa hai đồng bạc và bánh

chung ra, tao bảo mày ở Bắc Ninh gửi về biếu u mày để ăn tết.

- Chắc u tao mừng lắm.

- Thì hẳn là mừng. U mày lúc ấy lại khóc, và các em mày cũng khóc. Tao thấy thế tao cũng khóc. Cho mãi đến khi có người ở ngõ đi vào, tất cả mới vội vàng nín, Rồi u mày giắt tao ra ngoài đường hỏi căn kẽ về mày. Tao phải nói dối rằng bây giờ mày ở cho một người ở bên Bắc Ninh người ấy người ta thương mày lắm. Đến khi u mày hỏi địa chỉ, thì tao phải bảo rằng tao không biết. Tao gặp mày ở đường, rồi mày nhờ tao thế thôi. U mày dặn tao nếu có gặp mày thì bảo mày về chơi.

Thằng Tích thở dài :

- Về chơi thế nào được. À thế nào mày xem u tao và các em tao thế nào ? U tao có gầy lắm không ?

- Cũng không gầy lắm. Còn thằng Sộc thì nó đau mắt.

- Thằng ấy thì nó đau mắt cả đời. Tiếc quá, nếu tao biết mày về như thế thì tao đã gửi mày ba xu về giả bác hàng mía và giả thêm cho bác ấy một hào. Bác ấy cũng nghèo, nghèo hơn u tao nữa ấy.

- Ô, tao đã giả cho mày rồi. Tao không gửi u mày giả. Tao không cho thêm hào, nhưng tao mua cho các con bác ấy tám xu các thứ tranh con chuột.

- Trời ơi, thế thì mày... gì tao quá.

Bây giờ thằng Chích mới dám nhìn lên :

- Thế mày không giận tao nữa chứ ?

- Không bao giờ tao giận mày. Mà tại làm sao tao giận mày.

Phần Thứ Bảy

Vừa xảy ra một vụ án giết người ở Ngã tư sở. Một người vì ghen giết mấy mạng.

Bọn trẻ con súm lại ở bờ Hồ để nghe vụ tường thuật của một tờ báo mà thằng Việt đang đọc vanh vách. Chúng nó phục lăm và lạy van thằng Việt đọc đi đọc lại mấy lần cho chúng nó nghe

Có lần, thằng Việt đã phát câu :

- Ông là thầy tớ chúng mày đây phải không ? Muốn biết thì sao không đi học lấy để mà đọc có được không? Chữ quốc ngữ học thì có khó chớ gì đâu, chỉ hai tháng là thông thôi mà.

Thằng Tích nhìn vẻ tự phụ của nó, và ngẫm nghĩ mãi về câu nó nói.

Nó chờ cho bọn trẻ con tản đi cả, mới lại gần thằng Việt :

- Anh Việt này, tôi...

Thằng Việt trừng mắt ngắt lời ngay :

- Mày lại muốn tao đọc cho mày nghe có phải không? Ông mỗi mồm rồi. Và ông không hơi đâu đi làm đây tớ không công cho chúng mày mãi.

Thằng Tích cố ngọt ngào :

- Không phải thế. Tôi nghe rồi.

- Thế mày còn muốn gì ?

- Tôi muốn hỏi anh học thế nào để đọc được quốc ngữ ?

Thằng Việt cười khanh khách :

- Thì cứ học là tự khắc đọc được chứ còn thế nào nữa.

- Không, anh đừng ỡm ờ. Tôi lạy anh. Anh bảo thật tôi, tôi muốn học thật đấy mà.

Thằng Việt bây giờ mới nhìn chăm chú vào nó :

- Mày muốn học thật ? Lấy gì đứt miệng mà học chứ? Mà mày học thì giờ nào mới được chứ.

- Tôi học ban đêm. Hay anh dạy tôi nhé.

- Ồ, tao chịu thôi. Tao tối còn phải ngủ. Nhưng học thì phải mua sách, mua bút, mày có tiền không ?

- Có, tôi có ít nhiều. Anh làm ơn bảo tôi làm sao mà học để đọc được như anh. À, hay anh nói cho tôi biết anh học thế nào.

- Tao ấy à ? Trước thầy tao chưa chết, nhà tao giàu, thầy tao cho tao đi trường một ngày hai buổi, học cả chữ tây nữa.

Thằng Tích bỗng thấy thất vọng :

- Nếu đi trường ban ngày hai buổi thì tôi chịu. À sao thế lúc này anh bảo chỉ học có hai tháng dễ lắm.

- Ừ dễ, đi trường hai buổi là cái chữ tây cơ chứ. Còn quốc ngữ thì mua quyển A. b. c. năm xu, ai người ta giầy cho không được. Thiếu gì người biết quốc-ngữ. Cái chỗ Ô chợ Dừa mày ở thì có hàng rùng người biết. Thuê ai một tháng đồng bạc người ta giầy cho.

Lúc năm giờ, gặp nhau, thằng Chích thấy mặt thằng Tích có vẻ nghiêm-trang hỏi ngay :

- Mày làm sao thế ?

- Không tao có làm sao đâu.

- Thế sao mà mặt mày thần ra thế.

Thằng Tích vội nắm lấy tay bạn :

- Tao định... chúng mình học quốc ngữ cho biết viết, biết đọc như thằng Việt mày ả ?

Thằng Chích méo mồm :

- Học để làm gì. Cứ đánh giày như thế này không đủ nê ư cần gì phải học. Cái gì chứ cái ấy tao không chơi. Cái đó phần con nhà giàu. Chúng mình có điên đâu mà chúng mình như thế.

Thằng Tích đang hăng-hải bỗng xẹp ngay. Thằng Chích lại bồi thêm cho nó một búa nữa :

- Với lại học thì phải nhiều tiền. Chúng mình mỗi đứa ngày kiếm vài ba hào, vừa đủ sống, còn tiền đâu mà học.

- Không, tao nghe anh Việt anh ấy bảo chỉ phải mua quyển a, b, c năm xu, và thuê người ta mỗi tháng một đồng người ta dạy cho thôi. Với lại anh ấy bảo chỉ học hai tháng là đọc được vanh vách đấy thôi mà.

Thằng Chích không buồn nghe, ngắt luôn một cách tàn nhẫn :

- Ừ thế nữa thì như chúng mình học để làm gì ? Cái thì giờ học ấy, tao đi ngồi cho nó béo xác.

Nói xong, là nó nín ngay lấy toa tàu nhảy tọt lên không muốn nói về cái truyện học hành nữa.

Thằng Tích tiu ngửu theo nó bám lấy đuôi tàu nhưng nó vẫn nghĩ lung về những lời nói của thằng Việt, và lại nó không phải là đứa bỏ qua một câu truyện khi nó xét thấy có ích, ích ngay kiến kim ở sự đọc được nhật trình để biết hết mọi truyện... rắc rối xảy ra ở Hà nội.

Sau khi cơm xong, nó lại moi câu truyện ấy ra :

- Hôm nay, mày không có đây mày không biết, thằng Việt nó đọc báo vanh vách. Chúng tao phải lậ mãi nó, nó mới đọc lại cho nghe.

Thằng Chích chắc lưỡi :

- Ô thế thì để làm gì. Tao chẳng cần phải nghe nó đọc báo, tao cứ nghe lâu truyện, tao cũng biết cái việc ấy rõ như mày. Mà cho dù biết chữ như thằng Việt thì cũng đến đi bán báo, chứ hơn các gì chúng mình đâu.

- À, nó kiếm được nhiều hơn chúng mình chứ.

- Thì tại nó có vốn nhiều hơn.

- Nhưng nếu chúng mình có vốn, chúng mình không biết chữ, chúng mình có đi bán báo được như nó đâu.

- À, vô khối thằng chẳng biết một chữ mít đặc nào cũng đi bán báo được như thường. Mà nó lại còn bán phát tài hơn thằng Việt cò hương là khác.

Thôi thế là thằng Tích tắt kỳ ngôn lộ không còn biết nói thế nào nữa.

Nhưng tới khi sắp đi nằm, nó lại sức nhớ ra :

- À, tao nghe người ta bảo không biết chữ, thì không bao giờ khá được.

- Thế thì thằng Việt biết chữ đấy khá đếch gì hơn chúng mình đâu.

Không hiểu tại sao lần này, thằng Tích bỗng thấy tức sôi lên. Nó đập ngay cho thằng Chích một cái ngã chúi :

- Nói với mày như nói với con chó ấy. Mày không biết người ta vẫn chửi những thằng không biết chữ là đồ dốt hay sao đấy.

Đồ dốt hay đồ gì, thằng Chích không cần hiểu. Nó chỉ hiểu một điều là thằng Tích giận nó. Và cái đá ấy đau. Và thằng Tích có giận nhiều mới đập nó đau ghê như thế.

Thằng Chích ngã chúi, thằng Tích cũng chẳng thềm đỡ dậy. Nó bỏ sang nói chuyện với bác xe, bây giờ đã là bạn thân với nó. Thì hẳn là trong khi tâm trạng nó như thế, nó phải nói truyện về sự đi học quốc ngữ.

Nó châm cái đóm cho bác xe hút thuốc rồi nó gọi trước :

- À này, bác ơi, người ta biết chữ, có phải vẫn hơn không bác nhỉ ?

- Thì hẳn là như thế, gì bằng cái miệng đọc hay viết. Chẳng qua vì mình nghèo không được như họ thì thiệt thân thôi.

Chà, những lời nói của bác xe mới làm cho nó mát ruột làm sao.

- À, tôi nghe người ta nói chữ quốc ngữ học chóng lắm có phải không ?

- Chóng, chóng lắm. Thằng cháu gọi tôi bằng chú nó học chỉ có ba tháng đã viết thư được.

Thằng Tích dón cả nhỡn quang vào bác xe :

- Nhưng cháu bác học ai, và học thế nào nhỉ ?

- Ấy, ông anh tôi này, nay giầy nó, giầy ngày đực ngày cái ấy mà. Sau khi đã biết mặt chữ rồi thì xem mãi nó vỡ ra. Bây giờ thì nó lại thoảng hơn ông anh tôi rồi. Cái chữ quốc ngữ học ngon đó, chứ nó có khó khăn như cái chữ nho đâu.

- Nhưng học thế có tốn không nhỉ ?

- Tốn gì. Hồi ấy tôi chỉ thấy nó mua quyển sách năm xu, và tập giấy một hào. Ấy thế là biết đầy thôi.

Thằng Tích mừng lộ ra mặt :

- Thật thế hở bác ?

- Thì chả thế, tôi nói dối để làm gì ? Thế cậu còn muốn học à ?

Không hiểu sao, thằng Tích bỗng thấy cuống, và cũng không hiểu tại làm sao nó lại nói dối :

- Không, tôi hỏi thế cho biết thôi chứ.

Bác xe lại dật môi thuốc khác. Thằng Tích lại đi châm đóm.

Rít một hơi bật nỏ, bác lại nói :

- Không kể biết cái chữ quốc ngữ cũng hay. Bây giờ cái gì người ta cũng không dùng cái chữ nho nữa, dùng thuần bằng chữ quốc ngữ. Đơn từ, văn tự, văn khế nhất nhất đều là dùng chữ quốc ngữ. Kể biết thì nhiều cái tiện lợi. Úi già, thằng bé cháu tôi ấy mà nó đọc truyện cứ trơn như cháo chảy. Cũng có lắm cái hay đáo để. Kể học được thì tốt. Cái thế như tôi bây giờ không thể học nữa thì phải chịu đấy thôi. Sung sướng gì bằng cái biết chữ.

Thôi, thế là thằng Tích thấy đủ cho nó lắm. Nó không cần phải nghe nhiều nữa. Nó đứng phắt dậy chạy về. Ra tới ngưỡng cửa thì nó vấp phải thằng Chích lúc ấy đang đứng đấy để nghe trộm.

Nó túm ngay lấy :

- Tao với mày phải đi học chữ quốc.

- Ừ thì tao đi. Sao mày lại phải quắc mắt với tao như thế. Nhưng học thì tiền đâu mới được chứ.

- Học chữ quốc-ngữ không cần nhiều tiền. Chỉ hai hào sách vở giấy bút là học được. Phải học để xem truyện, xem báo, chứ tối đến cứ nói nhảm như tao với mày thì có ích gì đâu.

- Nhưng ai dậy chúng mình mới được chứ.

- À, rồi khắc có người chứ. Nhưng mày có muốn học không đã chứ.

- Mày bắt tao thì tao phải nghe mày chứ.

Thằng Tích cúi sát vào tận mặt thằng Chích :

- Học thì có lợi, thì sau này khá, bác xe bác ấy bảo thế.

Thằng Chích đã phụng phịu :

- Khá hay không khá, tao không cần. Miễn là mày đừng giận tao thì thôi.

Thằng Tích bật lên cười :

- Mày thì lúc nào cũng thế. Thế tao với mày cùng đi học nghe không ?

- Ừ. Nhưng bao giờ mới được chứ.

- Bao giờ... tao tìm được người nào biết chữ.

Hai vợ chồng ông ký máy đèn đang ngồi ăn cơm phải kinh ngạc khi thấy người nhà đưa thằng Tích và thằng Chích vào.

Với một bao chè ở trên một cái khay. Với hai đồng bạc nằm trong cái khay ấy.

Ông nhìn bao chè, nhìn hai đồng bạc, nhìn cái khay, rồi nhìn suốt từ đầu đến chân chúng nó :

- Chúng mày muốn gì ?

Cả hai cùng vái, rồi thằng Tích tiến lên một bước :

- Chúng con muốn nhờ ông dạy cho chúng con chữ quốc ngữ.

Ông ký cho là có một sự lầm lẫn gì đây.

- Tao có phải là thầy giáo đâu. Muốn học thì phải ra trường chứ.

- Bẩm ông, ban ngày chúng con phải đi làm, chỉ có thể học được tối thôi. Mà người ta bảo cái chữ quốc ngữ ai dạy cũng được.

Những lời nói của nó khiến cho ông ký nổi lòng tò mò :

- Thế chúng mày làm gì ?

- Bẩm chúng con đi đánh giầy ạ.

Ông ký mở to hai mắt. Mà bà ký thì tùm tùm cười.

Ông ký nhìn chúng nó một lát lâu :

- Đi đánh giầy. Mà chúng mày muốn đi học.

- Bẩm vâng. Những lúc tối ông nhàn, ông làm ơn bảo chúng con.

Ông ký gật gù :

- Thế chúng mày ở đâu ?

- Bẩm chúng con ở trên ngõ trên.

- Thế ai bảo chúng mày đến đây ?

- Bẩm bác xe ở chung nhà với con. Bác ấy bảo nội xóm này, ông là người giỏi chữ hơn cả.

Ông ký cười to :

- Dạy chúng mày thì cần gì phải nhiều chữ. Miễn là có chút thì giờ.

Và chỉ vợ :

- Vợ tao đây cũng thừa sức để dạy chúng mày.

Hai đứa lại vái :

- Thế thì xin bà làm ơn dạy chúng con.

Là đàn-bà, nên bà ký ngọt ngào hơn :

- Thế sao các cậu không ra xin học ở trường ?

Ông ký nhìn vợ :

- Thì chúng nó đã khai rằng ban ngày chúng nó còn phải đi đánh giày, lại còn cứ hỏi : Sao không ra trường.

Rồi cầm bao chè :

- Không, những đứa này cũng có chí đây. Tôi thì tôi bận, thôi mợ chịu khó mỗi tối bỏ ra một giờ dạy chúng nó làm phúc vậy.

- Nhưng phải có sách vở thì mới dạy được chứ ?

Thằng Tích vội vàng nói ngay :

- Bẩm sách vở con đã mua đủ cả rồi. Ông bà bằng lòng dạy chúng con thì chúng con xin mang sang.

- Thôi thế được rồi. Hôm nay chậm rồi. Mai cứ bây giờ thì sang đây tôi bảo nhà tôi nó giặt.

Đặt bao chề xuống khay :

- Thế ở đây với ai ?

- Bẩm chúng con ở đây một mình chúng con.

Ông ký chỉ vào hai đứa :

- Chỉ có hai chúng mày ?

- Bẩm vâng.

- Thế chúng mày là hai anh em ?

- Bẩm không. Chúng con quen nhau cùng ở với nhau.

- Tội, bố mẹ chúng mày đâu ?

- Bẩm bố mẹ nó chết cả rồi. Còn mình mẹ con thì ở nhà quê.

Bà ký bỗng thấy lòng mình ngùi ngùi :

- Tội nghiệp.

Ông ký thở dài một tiếng rồi bỏ cái khay :

- Thế ai bảo mà chúng mày biết mang chề sang.

- Bẩm bác xe, bác ấy bảo chúng con. Bác ấy bảo phép đi học thì phải thế.

Ông ký cầm bao chè, rồi còn tiền :

- Thôi, các anh đã chót mua bao chè rồi thì tôi lấy, chứ xem cái cung cách ấy thì đem về cũng chả ai uống nó phí đi. Và các anh đã có lòng thành. Còn như tiền thì tôi không lấy đâu. Để tôi bảo nhà tôi nó giầy cho các anh tới khi biết đọc, biết viết và biết tính. Nhà tôi nó không bận gì. Tôi có các anh học thì cũng vui nhà. Thôi cất tiền đi. T

hằng Tích nhất định không cầm về.

- Bẩm lady ông bà, xin ông bà lấy cho.

Ông ký nghiêm ngay sắc mặt :

- Nếu các anh không cầm tiền về thì tôi không dạy đâu. Tôi lấy tiền của các anh để làm gì chứ.

Thằng Tích còn lưỡng lự thì bà ký đã ôn tồn :

- Thôi, các anh cứ cầm tiền về. Ai nỡ lấy của các anh. Thấy các anh nghèo mà có chí như thế thì tôi thương dạy giúp. Và nếu giấy bút không có thì tôi sẽ cho. Thôi, cầm tiền về không tôi giận bây giờ đây.

Thằng Tích biết vợ chồng ông ký thật thương mình liền lại cầm tiền cất đi.

Rồi cả hai đưa lại cùng vái. Lần này chúng nó vái dài hơn những lần trước.

Bà ký sai người nhà lấy ghế cho chúng nó ngồi, rót nước cho chúng nó uống.

Cả hai cũng không dám ngồi, và cũng không dám uống nước. Bà ký phải ép mãi chúng nó mới vâng theo.

Sau khi chúng nó uống nước rồi, bà ký mới tỉ tê hỏi đến cái đời của chúng nó.

Biết ông bà ký có bụng thương người lại là ân nhân của mình, chúng nó đều nói thật hết không giấu diếm một tí nào. Bà ký nghe xong ứa nước mắt :

- Thôi được rồi, thế cứ tới các anh sang đây. Tôi sẽ cố dạy các anh cho chóng biết. Không, các anh có chí đi học như thế là phải. Có học thì sau này mới hy vọng khá giả được, chứ không thì chỉ cùn đời cu ly, cu leo chẳng ra thế nào đâu.

* * *

Bác xe đã đón chúng nó ở cổng :

- Thế nào, ông bà ấy có bằng lòng không.

Cả hai đứa cùng bị xúc động mắt đỏ hoe :

- Ông bà ấy bằng lòng dạy, nhưng ông bà ấy không bằng lòng lấy tiền, chỉ lấy có độc bao chè thôi.

- Ô thế thì phúc đức quá. May cho các cậu đấy. Tôi đã biết là ông bà ấy tử tế mà.

Thằng Tích cầm một đồng đưa cho bác xe :

- Thôi, ông bà ấy đã không lấy thì bác có công mách giúp chúng tôi, bác lấy một đồng vậy.

Bác xe đẩy nẩy :

- Thế thì có họa tôi là con vật. Người ta còn không nỡ lấy của các cậu, huống hồ là tôi. Thôi các cậu cố học cho biết, sau này tấn tới là tôi mừng rồi. Tôi bĩ cái phận không biết chữ, chứ biết dăm ba chữ cũng hay.

Thằng Tích vùng hỏi :

- Thế sao bác không đi học với chúng tôi luôn một thế ?

Bác xe thở dài :

- Mỗi người một cảnh. Các cậu học được, chứ tôi thì còn học làm sao. Tôi nhiều tuổi rồi, và có muốn cũng không thể được. Đây thì các cậu xem cái cảnh tôi đây. Một vợ và ba đứa con mọn, lại làm cái nghề lao lực như thế này. Tôi một ngày phải kéo hai buổi thì mới đủ. Thì giờ đâu. Tôi cũng muốn học lắm chứ. Tôi cũng biết rằng mình ngu thì thiệt chứ.

Thằng Tích ngẫm nghĩ một lát :

- Hay thế này, tôi học được chữ nào, tối giầy lại bác. Nếu bác không có tiền thì tôi mua bút giấy biếu bác.

Bác xe ghen ngào :

- Cảm ơn cậu. Nhưng thôi, bây giờ ruột nó rồi như tờ vò, học không biết có nhớ được không ?

- Nhớ được chứ. Tôi nghe người ta nói quốc ngữ học dễ lắm cơ mà. Tôi nghe người ta nói chăm thì chỉ một tháng thôi.

Bác xe chép miệng :

- Đành hiểu thế. Nhưng tôi bây giờ thì còn hòng bay nhảy gì được nữa mà bảo học.

- À, biết đâu. Với lại nếu không thì biết chữ nó cũng thích.

Rồi bằng một giọng tin tưởng khiến bác xe phải xiêu lòng :

- Ủ các cậu cứ học đi, để rồi tôi xem. À mà này, bây giờ đi học rồi thì đừng có gọi bằng mày tao nữa. Tiên học lễ hậu học văn, các cậu hiểu chưa ?

* * *

Lần đầu tiên chúng nó gọi nhau bằng anh chúng nó mới ngượng mồm làm sao, Chẳng những ngượng, chúng nó còn thấy thẹn là khác.

Thì chúng nó quen mày tao trong bao nhiêu năm rồi. Thằng Tích sợ thằng Chích đến nhà ông ký có thất thố chẳng, nên tập cho nó quen trước :

- Nào, mày thử gọi tao bằng anh đi nào.

Thằng Chích cười rử :

- Anh, anh lạnh ấy.

Thằng Tích cau mày :

- Ô, mày, à anh tưởng chuyện chơi đấy à ?

Thằng Chích lại phá lên cười. Lần này, thằng Tích giận thật. Nó quát to :

- Nào thử gọi đi xem nào ?

Tiếng quát ấy làm cho thằng Chích sợ :

- Thì anh.

- À, phải anh thế nào chứ, nói một câu dài dài đi cho nó quen miệng chứ.

Thằng Chích nghĩ mãi mà không ra câu :

- Nhưng biết nói thế nào chứ ?

- Thì cứ nói như thường, đáng nhẽ mày và tao thì thay bằng anh và tôi. Nói cho nó quen đi chứ không đến đây mày tao thì vỡ lọ cổ cơ đấy. Người ta cho là đồ mất giay, người ta không giay nữa đâu.

Thằng Tích cố mãi :

- Thì... anh gì à anh... à thôi tao chịu thôi, nói thế nào ấy. Mày đừng bắt tao gọi thế nữa.

- Ô kìa, thế là cái nghĩa lý gì ?

Do một sự cố gắng không ngừng, chỉ trong một tháng là thằng Tích đọc được và viết được. Mà một tháng sau thì nó đã làm được luận và tính đổ. Nó vượt trên thằng Chích nhiều quá. Ông bà ký thấy nó ngoan ngoãn và thông minh như thế, nhân chưa con, một hôm bảo nó :

- Nếu cậu bằng lòng cho vợ chồng tôi nuôi cậu làm con nuôi thì tôi sẽ cho cậu đi ăn đi học tử tế, không phải đi đánh giày nữa cho nó khổ sở cái thân.

Vợ chồng ông ký hỏi nó trong khi có cả thằng Chích ở đấy. Thằng Chích sợ mất nó, ngồi cứ dun lên.

Thằng Tích cảm thấy sự lo sợ của nó, chẳng lường lự một giây :

- Cám ơn ông bà có lòng thương con, ông bà giầy con thế này cũng là nhiều rồi, con đâu dám thế nữa.

- Không, tôi nói thật đấy mà. Làm con nuôi tôi, tôi cho ăn học sau khá giả, chẳng hơn làm cái nghề đánh giày này biết bao giờ mọc mũi sủi tăm lên được.

- Vâng, con hiểu thế, con hiểu tấm lòng ông bà thương con, nhưng con... không muốn làm con nuôi ai cả.

Nó nói xong biết mình lỡ lời, nhưng còn biết làm sao được nữa. Y như rằng ông bà ký giận tím mặt lại, ông

ký không nói gì, nhưng bà ký là đàn bà lại bị phạm vào tự ái thì không thể không nói được :

- Phải, đi đánh giầy như thế này thì sướng hơn.

Nó biết vì câu nói của nó, nó đã khiến cho ân nhân trở thành kẻ thù, nhưng nhìn đến vẻ mặt hờ hởi của thằng Chích, nó lại thấy an-ủi được ngay : Thằng Chích cần nó hơn là nó cần ông bà ký.

Vả nó muốn sống một cuộc đời tự lập, không cần phải bám víu vào ai.

Ở nhà ông ký ra, thằng Chích nằm ngay lấy tay nó :

- Tôi biết anh thương tôi, nhưng ông ký bà ký thì giận anh rồi đấy. Và có lẽ chỉ nay mai là kiếm truyện không dạy chúng mình nữa đấy thôi. Nhưng thôi mặc giời. Tôi phải nói thật chứ. Lòng tôi nghĩ thế nào, tôi cứ nói thẳng ra chứ.

Thằng Chích ghen ngào :

- Hay anh cứ mặc tôi, anh bằng lòng làm con nuôi ông bà ấy đi. Nay mai, anh khá giả, anh cho tôi nhờ, chẳng hơn rằng cùng khổ cả hai đứa ư ? Trước kia, tôi sống một mình không có anh, cũng có sao đâu.

- Trước kia khác, bây giờ giờ đã dun dủi cho chúng mình gặp nhau khác. Như thế này sao gọi là khổ được. Đi làm con nuôi, con đứa người ta mới là khổ chứ. Thôi, tôi không muốn anh nói đến chuyện này nữa. Nếu có phải ông bà ấy không rộng lượng mà giận tôi thì tôi cũng cam tâm với giờ.

Bây giờ đã có ít chữ, nó nói đã có văn vẻ, chứ không thô kịch như trước nữa. Tuy ngoài miệng nó nói thế, nhưng lòng nó thì buồn rười rượi. Không phải buồn về chỗ nó đã để lỡ một cơ hội có thể đưa nó đến sung sướng, nhưng nó buồn về chỗ đã làm cho những người có ơn với nó phải buồn, mặc dầu không phải là lỗi ở nó.

Vì thế cho nên nó khóc. Thằng Chích thấy nó khóc cuống cuống :

- Hay là...

Tích xua tay gạt :

- Thôi anh đừng nói gì nữa. Tôi không có hồi đầu. Tôi buồn thì tôi khóc đấy thôi. Nhưng thôi, tôi đã nín rồi đây này.

Mà nó nín thật. Nó dùng nghị lực mạnh mẽ chẹn ngay lấy cái nguồn nước mắt, không cho chảy xuống nữa.

Về tới nhà, bác xe thấy cái vẻ mặt dầu dầu của chúng nó, hỏi ngay :

- Các cậu có việc gì thế ?

Sự đau buồn đầy chứa ở trong lòng nó khiến nó không thể không nói ra.

Sau khi nó kể xong, bác xe vỗ đùi đen đét :

- Sao cậu đại thế. Bằng lòng làm con nuôi người ta, người ta cho ăn học, có phải sau này trở nên ông nọ bà kia không ?

Nó thở dài :

- Bác mà cũng nghĩ thế ư ?

- Chứ tôi chả nghĩ thế còn nghĩ thế nào. Một cái cơ hội tốt như thế mà cậu bỏ lỡ. Cứ đeo đẳng cái đánh giầy này thì mãi kiếp, cũng chẳng mở mặt mơ mà được.

- Rồi dần dần tôi làm nghề khác chứ.

- Nghề gì cũng chẳng bằng nghề đi học. Học khá thì có thể làm quan cơ. Cậu không nghĩ đến cái điều đó hay sao mà cậu lại từ chối. Cậu đại, đại quá đi mất thôi. Hay lại nói lại với ông bà ấy rằng cậu bằng lòng đi. Cậu thông minh như thế này mà không được đi học cho đến

đầu đến đũa thì uống quá. Cậu có nghĩ thế hay không ?

- Tôi cũng có nghĩ. Nhưng nếu tôi nhận lời thì tôi phải xa thằng Chích. Mà thằng Chích phải xa tôi thì nó buồn, nó khổ, không ai dìu dắt đỡ cho nó.

Bác xe võ đui đen đét :

- Thằng Chích ! Thằng Chích thì mặc thây thằng Chích. Mình hãy phải nghĩ đến cái thân mình về mai sau đã. Thế trước thằng Chích nó không có cậu thì nó đã làm sao chưa ?

Chích ta nghe nói đến đấy òa lên khóc rồi ù té chạy về nhà. Thằng Tích nắm không kịp.

Nó nhìn bác xe một cách trách móc :

- Đây bác xem cái tình hình đây. Vĩ đã như thế, bác còn nói làm gì để cho nó khổ sở đau đớn một cách vô ích.

- À tôi cứ nói trắng ra chứ, tôi sợ ai. Trước kia nó không có cậu thì nó cứ vẫn sống như thường.

- Đành thế, nhưng nó sống khổ, sống sở, sống nhục, sống nhẽ. Có tôi thì đời nó mới sương sương một tí.

- Nhưng thế này thì đã khổ cái thân cậu cả một đời. Tôi tưởng cậu thông-minh như thế, cậu phải biết lo cái thân cậu chứ. Cậu muốn khổ thì tùy cậu.

- Tôi khổ tôi chịu được. Và có nó bên cạnh thì tôi không thấy khổ nữa.

- À nếu cậu nói thế thì tôi chịu. Nhưng mà xem, ông bà ấy giận, rồi thì kiếm truyện không dạy cậu nữa đâu.

- Điều đó thì tôi đã biết.

Thằng Tích về nhà thì thấy thằng Chích đang gục đầu vào vách khóc nức nở.

Nó quàng tay ra sau lưng thằng Chích :

- Ô, sao anh lại làm cho tôi phải buồn. Tôi thề tôi không tiếc cái địa vị con nuôi đó một tí nào. Mà tôi sẽ rất tiếc nếu tôi phải xa anh. Tôi xưa nay không thề bao giờ, giờ tôi thề thì chắc anh phải tin chứ.

Thằng Chích ôm choàng lấy nó :

- Thôi thôi mày không phải thề nữa. Nhưng sao mày lại thương tao thế hử Tích.

Tiếng xung hô của buổi hai đứa cùng ba hoa làm cho thằng Tích nao nao :

- Tôi cũng không biết. Nhưng tôi thấy xa anh thì tôi khổ lắm, dù làm nên gì, tôi cũng không thấy sướng.

- Nhưng mà, anh trượt làm quan.

- Chắc đâu. Mà làm quan thì cũng đến ngày hai bữa như thế này. Cứ chúng ta có nhau là tôi vui rồi.

- Nhưng mà ông bà ấy giận sẽ không dạy anh nữa, mà anh học đang tấn tới.

- Thì đi học chỗ khác. Mà cũng chẳng cần phải đi học chỗ khác. Bây giờ tôi đã biết đọc rồi, có tiền tôi cứ mua sách tôi xem thì tự khắc nó vỡ ra.

- Thế thì anh... gì cho tôi nhiều quá.

Ý thằng Chích muốn nói chữ hi sinh nhưng nó không biết chữ ấy. Tuy thế nhưng thằng Tích cũng hiểu :

- Không phải đâu. Tôi thấy ở gần anh tôi thích thì tôi không thể bỏ anh mà đi với người khác được. Thôi này, nếu thật có phải anh thương tôi thì anh nín đi. Tôi thấy anh khóc và buồn là tôi khổ nhất đấy.

Y như lời bác xe phở đoán, ông bà ký lạnh nhạt với chúng nó, rồi một hôm lấy cớ rằng bận việc không dạy chúng nó nữa.

Hai đứa lúi lũi ra về. Thằng Chích khóc mà thằng Tích cũng khóc.

Nó buồn, nhưng nó không tiếc và cũng không van.

Thằng Chích luôn luôn vò đầu bứt tai :

- Thật là tôi làm hại anh, tôi làm hại anh. Nếu không có tôi thì có phải bây giờ anh đã sung sướng rồi không ?

- Tôi không sung sướng đâu. Vì không bao giờ tôi thích làm con nuôi, con nấng ai cả. Không có anh thì tôi cũng từ chối mà thôi.

Thằng Chích vẫn cứ rên rĩ :

- Tôi làm hại anh như thế này thì tôi chết quách đi cho rảnh. Còn tôi thì anh còn lôi thôi. Anh còn phải chăm nom tôi để khổ cho anh.

Thằng Tích rần giọng :

- Tôi đã nói như thế mà anh còn không nghe tôi thì thật chính là anh làm cho tôi buồn đấy. Chứ không có ai làm cho tôi buồn cả.

Và to giọng :

- Anh có nín đi không nào.

- Tôi nín rồi, nhưng anh bỏ dở học hành như thế này thì làm thế nào ?

- À, tôi không lo. Tôi đã biết đọc, biết viết và biết tính rồi. Có lo là lo cho anh chưa biết gì mấy. Từ giờ, tôi dạy anh, anh phải nghe. Nếu anh học giỏi thì tôi vui lắm. Tôi chẳng tiếc một tí gì cả. Tôi thề có giờ đất như thế.

- Thật không ?

- Ô thì tôi có thề bao giờ.

- Ô, nếu thế thì tôi sẽ cố học, chỉ một tháng nữa là tôi cũng biết đọc, biết viết và biết tính như anh thôi. Thật anh thích ở với tôi chứ ?

- Thật đấy ! Tôi chỉ thấy ở với anh là tôi vui thôi, còn tôi chẳng thích ở với ai cả.

- Tôi cũng thế đấy.

- Thế thì chúng mình sẽ suốt đời ở với nhau. không bao giờ xa nhau.

Chúng nó giốc tất cả những túi tiền ra. Bạc giấy, bạc hào, xu tung tóe ở trên chiếu.

Chúng nó đếm. Được tất cả ba mươi một đồng bảy xu.

- À, lãi gần hai mươi đồng. Cái nghề bán báo này lời hơn cái nghề đánh giấy nhiều lắm.

- Ấy còn là chưa kể chúng mình mua được mỗi đĩa hai bộ quần áo.

- Và còn chưa kể chúng mình xem không được bao nhiêu thứ.

Thằng Tích lấy mười đồng đưa cho thằng Chích :

- Thôi, anh cất kỹ đi cái số tiền này, còn hơn hai mươi đồng này làm vốn thừa thãi chán.

Thằng Chích cầm mười tờ giấy mới tinh ngăm-nghia một lúc, rồi nó vùng nói :

- A, anh này, hay ta đem món tiền này về cho u anh. Rồi anh nên về thăm u anh nhân thể. U anh nhớ anh lắm. Hôm tết khóc mà tôi thấy buốt cả ruột. U anh chắc là nghèo lắm. Các em anh hồi tết đĩa nào áo cũng tã ra, nhưng tôi không dám nói sợ anh buồn.

Thằng Tích tần ngần nhìn về dĩ vãng :

- Nhưng tiền này là cả của anh nữa, chứ có phải của riêng mình tôi đâu.

Thằng Chích đập đầu mình vào tường đánh «bộp» :

- Từ giờ, anh còn nói thế nữa thì tôi cắn lưỡi tôi chết thật đấy.

- Ừ thì thôi. Nhưng tôi sợ tôi về thì u tôi giữ.

Thằng Chích bắt tay phác một cử chỉ lên gời :

- Bây giờ thì có gời cũng không thể giữ được anh. Mà thiên-lôi cũng không thể đánh được. Tôi tin rằng anh nói phải trái thì u anh nghe ra ngay. U anh hôm tết gây lảm anh nên về thăm u anh một tí cho u anh đỡ buồn. Từ nay thì chúng mình nên để ra vài đồng để giúp u anh. Anh có nhớ u anh không ?

Thằng Tích khóc lên rung rức :

- Sao tôi không nhớ. Nhưng chưa khá thì tôi không muốn về, sợ u tôi trông thấy thì u tôi buồn.

- A, bây giờ thì anh khá lắm rồi chứ. Thì này nhé, lúc anh đi chỉ có ba xu, bây giờ trở về anh có bạc chục. Anh đi trần như con rỗng, mà bây giờ, anh lại quần lạnh áo

tốt hẳn hoi. Anh lại biết chữ, biết viết, biết đọc. Anh lại có tôi. Khá thế, chứ còn khá thế nào nữa.

- Ừ thế thì chúng ta về.

Thằng Chích múa lên :

- Ừ có thể chứ.

Rồi nó lại mở cái hòm gỗ con lấy bộ áo chúc bầu mới nguyên :

- Chúng ta phải ăn mặc rất bốp cho các cụ «lác mắt» chứ, à anh nhớ lấy cái gương chải đầu tử tế nhé. Phiết «ăng tin» vào. À, thôi, để tôi chải cho anh. À, chúng mình đi guốc chứ. Quan viên đi đất thì dù thế nào các cụ vẫn coi thường. Chứ đã đi guốc thì thôi, các cụ phải bẹp ngay.

Sau khi chúng nó ăn mặc xong rồi thằng Chích ngắm mãi thằng Tích :

- Úi chà, anh ăn mặc thế này dựng anh trông thấy là cứ phục lẫn, chứ còn dám nghĩ gì đến sự hạch hỏi anh nữa. Và tôi dám chắc thấy anh làm ăn khá giả thì hẳn ta không dám đánh đập u anh nữa. À mà này, nhớ cho hẳn ta đồng bạc, bảo biểu hẳn ta để hẳn ta uống rượu. Hẳn ta biết anh «dịch» thì gọi là cứ chiề u anh bằng vong.

Khi hai đứa ra tới đường, thằng Chích lại nói :

- À, chúng ta phải mua cái quà gì cho bà hàng mía chứ. Câu chuyện anh kể cho tôi nghe từ hồi ấy mà đến bây giờ tôi vẫn còn thấy nao nao làm sao ấy. Nghèo như thế mà cho chúng mình được ba xu mới tử tế chứ.

- Tôi biết. Chính vì nghĩ đến bà ta mà tôi biết tử tế với anh và với mọi người. Cái ơn ấy không bao giờ tôi quên được.

- À, thế à. Thế thì chính tôi đây cũng phải hàm ân bà ta. Tôi sẽ đến tận nhà bà ta, tôi cho các con bà mỗi đứa một hào.

- Tôi cũng sẽ cho mỗi đứa một hào.

Lặng lẽ đi một lát, thằng Chích lại nói :

- Này anh ạ. Chỉ ra người nghèo mới biết thương nhau. Và chỉ những kẻ khổ mới biết đùm bọc lấy nhau.

- Thì hẳn thế.

- Bây giờ tôi cứ nghĩ giá tôi không gặp anh thì có lẽ tôi chết đói hay chết rét ở đâu rồi. Ngày nay tôi được thế này, thật là tôi nhờ anh.

- Sao anh lại nói thế, chúng mình nhờ lẫn nhau đấy thôi.

Thằng Chích đứng phắt ngay lại :

- Không ,anh phải nhận cho tôi rằng tôi nhờ anh thì tôi mới hã, chứ không thì tôi không chịu đi nữa đâu. Tại làm sao cái sự thực nó rành rành ra thế mà anh lại cứ không chịu nhận. Tại làm sao, anh cứ khinh tôi và coi tôi là trẻ con mãi như thế.

Thằng Tích tùm tùm cười :

- Bây giờ chúng mình đã nhón với ai.

Miệng nói, tay nó kéo thằng Chích đi. Thằng Chích giữ nó lại :

- Trẻ con người nhón, không cần nói vội, nhưng anh có nhận cái sự thật ấy thì tôi mới đi. Không tôi ngồi ngay xuống đây này.

- Cái sự thật gì ?

- Cái sự thật là tôi nhờ anh, chứ anh không nhờ tôi.

Thằng Tích búng vào tai thằng Chích :

- Ủ thì tôi nhận. Nhưng nhận thì chúng mình cũng thế mà chẳng nhận thì cũng vẫn thế.

- À, thế nhưng tôi được hả cái tấm lòng chứ. Và có thế thì mới thật là anh em chứ.